

*Załącznik do uchwały nr XVI/176/2016
Rady Gminy w Zaleszanych
z dnia 26 lutego 2016 r.*

***Strategia Rozwoju Gminy Zaleszany
na lata 2016 - 2025***

***Plan Strategiczny
Plan Operacyjny***

LUTY 2016 R.

Spis Treści – Plan Strategiczny

1. WPROWADZENIE	4
1.1.1. <i>Wstęp</i>	4
1.1.2. <i>Struktura dokumentu</i>	7
1.2. POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE GMINY	8
1.2.1. <i>Podstawowe informacje o gminie</i>	8
1.2.2. <i>Gmina w liczbach</i>	10
1.2.3. <i>Gmina Zaleszany na tle powiatu stalowowolskiego</i>	13
2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY	15
2.1. ANALIZA DANYCH STATYSTYCZNYCH	15
2.1.1. <i>Tendencje demograficzne.</i>	15
2.1.2. <i>Zatrudnienie i bezrobocie.</i>	15
2.1.3. <i>Budżet gminy</i>	18
2.1.4. <i>Uwagi końcowe.</i>	19
2.2. DETERMINANTY ROZWOJU GMINY ZALESZANY	19
2.2.1. <i>Obszary problemowe</i>	19
2.2.2. <i>Oczekiwania mieszkańców związane z działalnością samorządu</i>	21
2.2.3. <i>Występujące lokalne zasoby, które stanowiąc mogą o szansach rozwoju gminy</i>	22
2.2.4. <i>Kluczowe czynniki rozwoju gminy o charakterze zewnętrznym</i>	23
2.3. ANALIZA SWOT GMINY ZALESZANY	26
3. WIZJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, ZADANIA REALIZACYJNE	31
4. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	39
4.2. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ ROZWOJU - FUNKCJE	39
4.3. MONITORING, EWALUACJA STRATEGII	41
4.4. EWALUACJA STRATEGII - SCHEMAT	42
4.5. HARMONOGRAM MONITORINGU I EWALUACJI STRATEGII	43
4.6. OPIS PROJEKTU – ZAKRES RZECZOWY	44
5. PODSUMOWANIE	46

Spis Treści – Plan Operacyjny

1. WPROWADZENIE	50
<i>1.1.1. Wstęp</i>	<i>50</i>
2. WIZJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	53
2.1. WIZJA GMINY ZALESZANY	53
2.2. OBSZARY I CELE STRATEGICZNE	54
3. PLAN OPERACYJNY	57
3.1. OBSZAR STRATEGICZNY „EDUKACJA I ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH”	58
3.2. OBSZAR STRATEGICZNY „INFRASTRUKTURA”	65
3.3. OBSZAR STRATEGICZNY „ROZWÓJ GOSPODARCZY”	73
3.4. OBSZAR STRATEGICZNY „ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA”	80
3.5. OBSZAR STRATEGICZNY „ŚRODOWISKO NATURALNE I KULTUROWE”	88
4. Źródła finansowania projektów	95
5. Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej	96

„Aby wiedzieć co robić w tym roku , musisz wiedzieć gdzie chcesz być za lat dziesięć”

1. WPROWADZENIE

1.1.1. Wstęp

W 2000 r. Gmina Zaleszany, uczestnicząc w programie US AID LGPP, uchwaliła Strategię Rozwoju Gospodarczego. Strategia opracowana uspołecznioną metodą planowania rozwoju była pierwszym tego typu dokumentem programującym rozwój gospodarczy w gminie Zaleszany.

Kolejnym dokumentem była Strategia Rozwoju Gminy Zaleszany na lata 2004-2013. Kilkunastoletni okres wdrażania strategii wskazał na znaczenie i konieczność posiadania uzgodnionego i zaaprobowanego społecznie dokumentu, integrującego i motywującego do działania. Do korzyści jakie związane są posiadaniem i wdrażanym planem zaliczyć należy:

- *Większa aktywność lokalnych instytucji i organizacji społecznych. W tym czasie udało się zrealizować kilkadziesiąt projektów związanych z rozwojem społecznym i gospodarczym gminy oraz z promocją aktywności wśród młodzieży i mieszkańców gminy,*
- *Włączenie organizacji społecznych w działania na rzecz rozwoju gminy. Współpraca pomiędzy instytucjami publicznymi a organizacjami pozarządowymi objęła współrealizację i współfinansowanie projektów, które wpisywały się w cele operacyjne Strategii Rozwoju.*
- *Zainicjowanie tworzenia się kolejnych stowarzyszeń. W okresie 2000 – 2015 na terenie gminy Zaleszany powstało kilkanaście stowarzyszeń mieszkańców, których wg stanu na koniec 2015 r. jest 45. Poza NGO powstały też nieformalne inicjatywy związane z aktywnością lokalną,*
- *Nastąpiła priorytetyzacja zadań o charakterze ogólnorozwojowym, pozwalająca samorządowi gminy na koncentrację środków na projekty duże, obejmujące swym oddziaływaniem całą społeczność gminy.*

Szczególnego znaczenia nabrała współpraca międzysektorowa lokalnych instytucji i organizacji społecznych. To dzięki temu możliwe było realizowanie szeregu projektów, które „wpisywały się” w ogólne cele rozwojowe gminy Zaleszany. Podejście to, szczególnie istotne jest w związku z członkostwem Polski w strukturach Unii Europejskiej, gdzie jedną z zasad polityki jest zasada partnerstwa.

Możliwości rozwoju społeczeństwa, zarówno dzięki projektom inwestycyjnym ale również ukierunkowanym na społeczeństwo obywatelskie, dzięki posiadaniu doświadczeń wspólnej realizacji zadań, pozwala spojrzeć szerzej na możliwości rozwojowe w kontekście lokalnych i regionalnych potrzeb społecznych.

Dlatego też, w roku 2013 postanowiono dokonać aktualizacji istniejącej strategii, mając na uwadze:

Programy rozwojowe UE na lata 2014-2020,
Włączenie w zakres planowania strategicznego obszarów rozwoju gminy związanych ze sferą społeczną, w tym rewitalizacją,

Oczekiwane uaktywnienie ważnych dla dalszego rozwoju gminy środowisk zawodowych takich jak: przedsiębiorcy, nauczyciele, rolnicy.

W toku prac nad aktualizacją poczyniono szereg uzgodnień i odniesień zarówno na poziomie lokalnym, jak również regionalnym, dbając o współdziałanie w tym przedsięwzięciu możliwie szerokiego grona przedstawicieli przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz aktywnych grup mieszkańców.

Aktualizację strategii oparto na partnersko - eksperckim modelu budowy planów strategicznych. Niniejszy dokument pn. „Strategia Rozwoju Gminy Zaleszany na lata 2016-2025” powstał więc na bazie aktywności członków Zespołu ds. opracowania strategii, skupiającej liderów lokalnych organizacji i instytucji oraz ekspertów, opracowań, raportów uwzględniających następujące dokumenty:

- 1) Europa 2020;
- 2) Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020;
- 3) Raport „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe.”;
- 4) Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;
- 5) Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR);
- 6) Polityka Transportowa Państwa;
- 7) Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego do roku 2020;
- 8) Plan gospodarki niskoemisyjnej w Gminie Zaleszany.

Przy opracowywaniu niniejszej strategii wzięto pod uwagę następujące założenia:

- **Czas realizacji Strategii**, określając perspektywę 9 lat na wdrożenie zadań (przy corocznej ewaluacji Strategii w części dotyczącej zadań realizacyjnych i stąd wynikających możliwościach bieżącego jej uzupełniania o nowe zadania realizacyjne jak i cele strategiczne i operacyjne). Okres do roku 2020 pozwoli z jednej strony uruchomić projekty, których efekty powinny w tym czasie być zauważalne, z drugiej zaś strony termin ten pozwoli na płynne zakończenie realizacji projektów po aktualnym okresie planowania UE, wyznaczonym na lata 2014 – 2020.
- **Realność zadań**, co oznaczało dla zespołu przygotowującego Strategię konieczność skupienia się na zadaniach, które mogą być wdrożone biorąc pod uwagę zasoby własne samorządu gminnego i lokalnych partnerów, zidentyfikowanych w trakcie opracowywania Strategii jak i tych, którzy aktywnie włączali się w realizację poprzedniego planu. Mamy tu na myśli możliwości ludzkie i finansowe. Założeniem jest teza, że dysponując albo środkami finansowymi, albo tylko dobrymi kadrami istnieje możliwość wdrożenia projektu. Inaczej mówiąc, nawet tam gdzie aktualnie brak jest środków własnych ale koordynatorzy projektów cechuje umiejętność i determinacja we wdrażaniu projektów istnieje szansa uzyskania zewnętrznego wsparcia na działania przedstawione w Strategii.
- **Finansowanie Strategii** – możliwość pozyskania środków finansowych na wdrożenie projektów jest jednym z kryteriów oceny projektów. Na etapie planowania zadań zwrócono uwagę na możliwość sfinansowania projektów z nich wynikających. Część z nich ma charakter typowo organizacyjny lub wynikający z zadań statutowych gminy i wdrożenie projektów nie jest uwarunkowane środkami finansowymi. Jednak większość ma charakter innowacyjny, pilotażowy, inwestycyjny. Autorzy opracowania upatrują głównych źródeł finansowania w programach strukturalnych Unii Europejskiej oraz w innych programach krajowych instytucji publicznych lub prywatnych instytucji pomocowych. Jednak dla efektywnego procesu finansowania projektów niezbędne jest tworzenie lokalnych partnerstw, skupionych wokół konkretnie sprecyzowanych projektów. Da to większą szansę na pozyskanie środków własnych (które wynoszą min. 15% wartości projektów) ale również i na pozyskanie środków zewnętrznych (większa wiarygodność wniosków, większe efekty realizacji projektów, etc).
- **Istotność planowania strategicznego**, polegającego na określaniu celów o charakterze jakościowym, co odróżnia planowanie strategiczne od planowania formalnego, związanego np. z rocznym budżetowaniem. Tak więc, wskazane w planie strategicznym zadania mają charakter istotny i kluczowy dla rozwoju gminy, wyznaczając nowe kierunki rozwoju lub dotyczą ważnych dla lokalnego środowiska obszarów aktywności, które samorząd zamierza podtrzymać i wspierać. Rekomendowane przez Zespół ds. opracowania Strategii zadania realizacyjne mają więc wymiar „kamieni milowych”.

---

zaś projekty stąd „wypływające” będą miały charakter kluczowy dla rozwoju gminy, lokalnego środowiska, jak i społeczeństwa naszej gminy.

Te przesłanki stały u podstaw przygotowanego dokumentu, szczególnie części opisującej zadania realizacyjne. Ważnym elementem będzie również określenie przez lokalną społeczność rankingu zadań. Da to bowiem ocenę ich ważności z punktu widzenia osób, które z racji swojego doświadczenia zawodowego i pozycji społecznej wiedzą i znają najlepiej lokalne uwarunkowania do i dla rozwoju. Jednocześnie ranking zadań pozwoli zespołowi realizacyjnemu na zbudowanie harmonogramu wdrażania projektów, tak aby w perspektywie 9 lat podjąć się wdrożenia tych zadań i projektów, które dają największy efekt społeczny i gospodarczy. Nie bez znaczenia pozostaje proces rewitalizacji, który w niniejszym dokumencie ma szczególne znaczenie. Pozwoli to na racjonalne gospodarowanie posiadanymi zasobami ludzkimi i finansowymi.

Zgodnie z przyjętą wizją w roku 2025, tak ujmowany przestrzennie, obszar gminy Zaleszany będzie charakteryzował się wyższym poziomem i warunkami życia ludności, które zostaną osiągnięte dzięki poprawie dostępności do miejsc pracy i usług. Wysoki poziom spójności wewnętrznej oraz poprawa spójności zewnętrznej uzyskane zostaną dzięki wzrostowi dostępności przestrzennej, która sprzyjać będzie tworzeniu i wzmocnieniu relacji funkcjonalnych. Dzięki współpracy mieszkańców i podmiotów gospodarczych, zlokalizowanych w gminie, a dzięki temu również w części województwa podkarpackiego ukształtuje się nowy obszar wzrostu, który pozytywnie będzie oddziaływał na swoje bliższe i dalsze otoczenie, równoważąc skalę wewnątrzregionalnych zróżnicowań rozwojowych Podkarpacia. Celem głównym, który uszczegóławia ogólną wizję rozwoju gminy Zaleszany jest wzrost poziomu i warunków życia mieszkańców poprzez poprawę dostępu do miejsc pracy i usług przy efektywnym wykorzystaniu zasobów endogenicznych tego obszaru skutkujący poprawą spójności wewnętrznej i wzmocnieniu funkcjonalnych powiązań zewnętrznych, co prowadzić będzie do zmniejszania poziomu zróżnicowań rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu stalowowolskiego oraz Podkarpacia w układzie wewnątrzregionalnym. Zakłada się, że cel główny Programu zostanie osiągnięty poprzez podjęcie projektów zgodnych z kierunkami wskazanymi przez zdefiniowane priorytety i działania strategiczne. Zachowując zasadę spójności programowania na poziomie regionalnym każdy z priorytetów strategicznych rozwoju gminy jest określony co do zakresu jego zgodności z dziedzinami działań strategicznych, celami oraz priorytetami tematycznymi SRWP 2020.

1.1.2. Struktura dokumentu

Dokument „Strategia Rozwoju Gminy” składa się z czterech zasadniczych części:

I. Uwarunkowania Rozwoju Gminy Zaleszany

W dokumencie tym znajdują się podstawowe informacje, które opisują gminę Zaleszany na koniec 2014 i 2015 r. (w zależności od dostępnych danych statystycznych). Dla potrzeb aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Zaleszany przyjęto, że informacje te oparte będą głównie na Raporcie z ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Zaleszany za okres 2004-2013 opracowany w roku 2013 oraz analizie SWOT gminy Zaleszany opracowanej w roku 2013 r. przez Zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Zaleszany.

II. Plan strategiczny

Plan strategiczny zawiera zaktualizowaną wizję gminy Zaleszany oraz opis obszarów i celów strategicznych wraz z celami operacyjnymi i zadaniami realizacyjnymi. Struktura planu opiera się na następującym schemacie:

Obszar strategiczny

Cel strategiczny

Cele operacyjne

Zadania realizacyjne przyporządkowane poszczególnym celom operacyjnym

III. Rekomendacje związane z zarządzaniem i ewaluacją Strategii

Dokument ten prezentuje metody planowania i zarządzania strategią, w tym włączania lokalnych instytucji i organizacji w realizację projektów wynikających z planu strategicznego i operacyjnego. W części dotyczącej ewaluacji podano harmonogram ewaluacji strategii i odpowiedzialność poszczególnych instytucji publicznych za przeprowadzanie cyklicznej i okresowej aktualizacji Planu, w części strategicznej i operacyjnej.

IV. Plan operacyjny

Plan operacyjny zawiera szczegółowe analizy SWOT poszczególnych obszarów strategicznych, opracowane podczas sesji planowania operacyjnego, przeprowadzone w minionych latach. Zadania realizacyjne opisano w sposób następujący:

<i>Nazwa zadania XYZ</i>	<i>Odpowiedzialność</i>		<i>Uzasadnienie</i>	
<i>Sposób realizacji</i>	<i>Wynik</i>	<i>Harmonogram</i>	<i>Źródła finansowania</i>	<i>Sojusznicy / partnerzy</i>

Numeracja zadania realizacyjnego jest trzycyfrowa i symbolizuje:

X - numer obszaru strategicznego

Y - numer celu operacyjnego dla danego obszaru strategicznego

Z - numer zadania realizacyjnego dla danego celu operacyjnego

1.2. POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE GMINY

1.2.1. Podstawowe informacje o gminie

Gmina Zaleszany to gmina rolnicza, odznaczająca się dość wysokim rolniczym wykorzystaniem gruntów (ponad $\frac{3}{4}$ użytków rolnych należy do indywidualnych gospodarstw rolnych). W gminie nie ma dużych zakładów przemysłowych. W ostatnich latach nastąpił znaczny przyrost niewielkich podmiotów gospodarczych, głównie w różnych gałęziach handlu i usługach. Na tle powiatu stalowowolskiego gmina wyróżnia się znacznie wyższym wskaźnikiem przedsiębiorczości od pozostałych gmin wiejskich, a ponadto najlepszą infrastrukturą techniczną (problem stanowi jedynie słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna). Zaleszany są gminą czystą ekologicznie, nie występują na tym terenie zagrożenia środowiska naturalnego. W skład gminy Zaleszany wchodzi 13 sołectw: Agatówka, Dzierdziówka, Kępie Zaleszańskie, Kotowa Wola, Majdan Zbydnowski, Motycze Szlacheckie, Obojna, Pilchów, Skowierzyn, Turbia, Wólka Turebska, Zaleszany, Zbydniów.

W gminie funkcjonują 2 przedszkola publiczne i 1 przedszkole niepubliczne, 6 oddziałów przedszkolnych i 1 punkt przedszkolny, 7 szkół podstawowych (w tym trzy, dla których organem prowadzącym jest stowarzyszenie). 3 szkoły podstawowe w minionym roku włączone zostały do zespołów szkół wraz ze zlokalizowanymi w tych samych lub bezpośrednio przyległych budynkach gimnazjami. Są to zespoły szkół w Zaleszanach, Zbydniowie (w skład weszło również przedszkole publiczne) oraz Turbi. Młodzież szkół średnich kontynuuje naukę poza terenem gminy. Ośrodkami działalności kulturalnej są: Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna, które obecnie planowane są do połączenia w jeden ośrodek – Gminne Centrum Kultury w Zaleszanach. Jest to jeden z niezbędnych zabiegów, będący elementem rewitalizacji społecznej gminy Zaleszany, uwzględniający niezbędną rewitalizację centrum sołectwa Zaleszany. Aktywną działalność prowadzi 7 klubów sportowych, gdzie dużą popularnością cieszy się piłka nożna.

Sieć komunikacyjna jest dobrze rozwinięta – przez gminę przebiega droga krajowa nr 77 oraz zelektryfikowana linia kolejowa jednotorowa relacji Sandomierz – Sobów – Stalowa Wola. W Turbi zlokalizowane jest lokalne lotnisko sportowe, którego gospodarzem jest Aeroklub Stalowa Wola.

Gmina sąsiaduje z ośrodkami miejskimi: bezpośrednio z miastem Stalowa Wola, stanowiącym ośrodek przemysłu ciężkiego (wzrosty hutnicze, maszyny budowlane, sprzęt obronny). Pośrednio graniczy z Tarnobrzegiem i Sandomierzem (w odległościach rzędu 15-20 km). Od strony zachodniej bezpośrednio graniczy z Gorzycami, stanowiącymi również ośrodek przemysłowy. Z Rzeszowem gmina jest powiązana siecią dróg (drogą nr 859 do Niska i dalej droga nr 19 Nisko- Rzeszów oraz droga nr 859 do Sandomierza i dalej drogami nr 723 i nr 9 przez Tarnobrzeg i Nową Dębę).

Wg danych gminy ok. 97,6 % gospodarstw jest przyłączonych do sieci wodociągowej przy średniej wojewódzkiej 75,9%¹. Wszystkie miejscowości w gminie posiadają sieć gazociągową, a ich mieszkańcy mają telefoniczne połączenia z całym światem. Największe dysproporcje występują w sieci kanalizacyjnej, do której dostęp posiada wg stanu na dzień 31.12.2015 r. 57,53% mieszkańców gminy, przy dostępności wojewódzkiej na poziomie niewiele ponad 65,0%.

Na tle powiatu stalowowolskiego gmina wyróżnia się znacznie wyższym wskaźnikiem przedsiębiorczości od pozostałych gmin wiejskich.

Zaleszany są gminą czystą ekologicznie, nie występują na tym terenie zagrożenia środowiska naturalnego.

¹ Źródło: dane GUS, 2011

Obszar gminy liczy 8731 ha. Udział gruntów rolnych stanowi ponad połowę (51,8%) całkowitej powierzchni gminy. Obszar łąk i pastwisk zajmuje ponad 19% powierzchni.

Tabela Nr 1. Rodzaje gruntów w gminie Zaleszany.

Rodzaje gruntów	Powierzchnia (ha)	Struktura %
Użytki rolne	6323	72,4
Lasy	1318	15,1
Wody	171	1,9
Zabudowania	261	3,0
Komunikacja	321	3,7
Inne	337	3,9
Powierzchnia ogółem	8731	100,0

Obecnie gmina składa się z 13 sołectw. Do 1977 roku obszar gminy był znacznie mniejszy (6200 ha). Na mocy ustawy o zmianach w podziale administracyjnym kraju ze zlikwidowanej gminy Charzewice z dniem 01.01.1977 r. do gminy Zaleszany zostały włączone 4 sołectwa tj. Pilchów z Agatówką, Turbia i Obojna. W wyniku decyzji obszar gminy zwiększył się o 2531 ha, a liczba ludności o ponad 3500 osób do 11.189 mieszkańców.

Od 1978 do 2002 roku liczba mieszkańców systematycznie zmniejszała się. Między innymi dzięki rozwojowi gminy, w ostatnich latach sytuacja się odwróciła i od roku 2002 obserwowany jest wzrost liczby mieszkańców. Według stanu na 31.12.2015 r. liczba stałych mieszkańców gminy Zaleszany wynosiła 11.001.

Tabela Nr 2. Zmiany liczby ludności.

Rok	Liczba stałych mieszkańców
2002	10473
2003	10516
2004	10595
2005	10641
2006	10670
2007	10678
2008	10723
2009	10794
2010	10839
2011	10838
2012	10891
2013	10849
2014	10899
2015	11001

Gęstość zaludnienia w poszczególnych sołectwach jest bardzo różna. Najwyższą gęstość zaludnienia (ponad 140 osób/km²) ma 6 sołectw tj. Kępie Zaleszańskie, Majdan Zbydniowski, Pilchów

i Agatówka, Turbia i Zaleszany. Najniższe zaludnienie (poniżej 100 osób/km²) jest w sołectwach Obojna, Kotowa Wola i Dzierdziówka.

Tabela Nr 3. Liczba ludności i powierzchnia sołectw.

Sołectwo	Liczba ludności na 31.12.2014	Powierzchnia (ha)	Gęstość zaludnienia (osób/km ²)
Agatówka	438	115,67	378,7
Dzierdziówka	587	618,95	94,8
Kępie Zaleszańskie	1345	899,32	136,1
Kotowa Wola	934	1152,54	81,0
Majdan Zbydniowski	455	345,29	131,8
Motycze Szlacheckie	237	209,63	113,1
Obojna	633	859,54	73,64
Pilchów	1086	679,29	159,9
Skowierzyn	892	867,71	102,8
Turbia	1476	896,59	164,6
Wólka Turebska	389	371,02	104,9
Zaleszany	1072	732,91	146,3
Zbydniów	1289	983,54	131,1

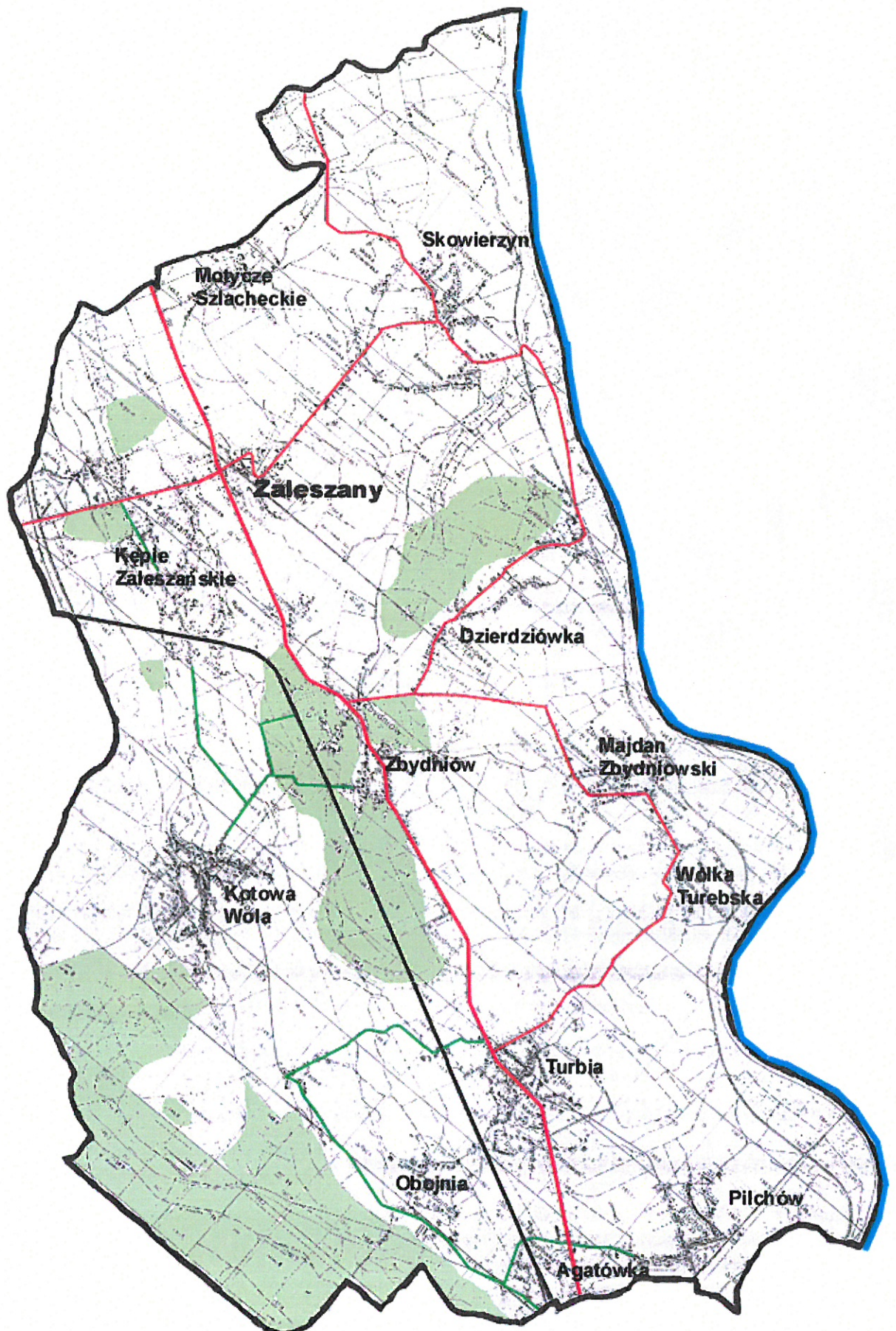
1.2.2. Gmina w liczbach

Gmina Zaleszany A.D. 2014:

ludność (2014)	10.899 mieszkańców
powierzchnia (2014)	87,31km ²
liczba sołectw (2014)	13
przyrost naturalny (2014)	-34 osoby
ludność w wieku przedprodukcyjnym (2014)	19,04 %
ludność w wieku produkcyjnym (2014)	63,18 %
ludność w wieku poprodukcyjnym (2014)	17,5 %
liczba osób bezrobotnych (2014)	570 osoby
stopa bezrobocia (2014)	ok. 8,3 %
długość dróg gminnych publicznych (2015)	50,9 km
długość dróg powiatowych (2015)	34,4 km
sieć kanalizacyjna (2015)	110,7 km
sieć wodociągowa (2015)	143,7 km
sieć gazowa (2015)	145 km
gleby klasy I, II i III	23,14 % (bez nieużytków)
absolwenci szkół podstawowych (2015)	97 uczniów

---

absolwenci gimnazjów (2015)	94 uczniów
dochody budżetu gminy (2014)	31.541.706 PLN
wydatki majątkowe (2014)	7.622.325 PLN
dochody własne	27,7 %

1.2.3. Gmina Zaleszany na tle powiatu stalowowolskiego

Gmina Zaleszany położona jest w północnej części województwa podkarpackiego w Kotlinie Sandomierskiej w widłach Wisły i Sanu. Jest jedną z sześciu gmin powiatu stalowowolskiego. Sąsiaduje z gminami: Radomyśl nad Sanem, Stalowa Wola, Pysznica, Grębów (powiat tarnobrzeski) i Gorzyce (powiat tarnobrzeski).

Gmina Zaleszany na tle powiatu stalowowolskiego (stan na 31 XII 2014)

Wyszczególnienie	Wartość wskaźnika dla gminy	Wartość wskaźnika dla powiatu
Ludność ogółem	10899	108280
Ludność na 1 km ²	125	130
Przyrost naturalny na 100 mieszk.	-0,34	-0,81
Saldo migracji na 100 mieszk.	0,21	-3,58
Liczba osób bezrobotnych	570	5460
Sieć wodociągowa (% korzystających)	92,9	94,9
Sieć kanalizacyjna w km	44,2	67,2
Zasoby mieszkaniowe	3233	-
Pow. użytkowa na 1 osobę w m ²	29,66	-
Podmioty gospodarcze w systemie REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	1028	1283
Dochody ogółem w tys. zł	31541,7	-
Dochody ogółem na 1 mieszkańca	2894	-
Dochody własne w tys. zł	8700	-
Dochody własne na 1 mieszkańca	798	-
Wydatki ogółem w tys. zł	31759,68	-
Wydatki ogółem na 1 mieszkańca w zł	2914	-
Wydatki majątkowe	7600	-
Wydatki majątkowe na 1 mieszkańca	697,31	-

**Gmina Zaleszany
na tle powiatu
stalowowolskiego**

**Powiat stalowowolski
na tle województwa
podkarpackiego**

**Województwo
podkarpackie
na tle kraju**

2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

2.1. ANALIZA DANYCH STATYSTYCZNYCH

Niniejsze opracowanie stanowi wstęp do programu aktualizacji strategii rozwoju gospodarczego gminy Zaleszany. Celem opracowania było określenie najważniejszych tendencji w rozwoju gminy w okresie ostatnich pięciu lat (przy uwzględnieniu realizacji Strategii Gminy Zaleszany na lata 2004-2013).

2.1.1. Tendencje demograficzne.

W analizowanym okresie ogólna liczba ludności gminy utrzymywała się na w miarę zbliżonym poziomie jednakże w tendencji wzrostowej. Dane dotyczące liczby ludności gminy prezentuje poniższa tabela:

Tabela 1 Liczba ludności gminy Zaleszany w latach 2010-2015

Rok	Liczba ludności
2010	10839
2011	10838
2012	10891
2013	10849
2014	10899
2015	11001

Analizując powyższe dane należy uwzględnić następujące czynniki wpływające na liczbę ludności gminy:

- w badanym okresie, odnotowywano ujemny przyrost naturalny (średnio saldo przyrostu naturalnego kształtowało się przez te lata na poziomie $-0,4/1000$ mieszkańców)
- w badanym okresie spadała ilość urodzeń oraz zawieranych małżeństw,
- ujemny przyrost naturalny rekompensowany był napływem ludności spoza gminy. Migracja ta miała jednak charakter skokowy, zasadą jest jednak dodatnie saldo migracji.

2.1.2. Zatrudnienie i bezrobocie.

Wg danych statystycznych w analizowanym okresie malało zjawisko bezrobocia. Dane na ten temat prezentują poniższa tabela:

Tabela 3 Bezrobocie w gminie Zaleszany na tle danych dla powiatu.

Lata	Ilość osób bezrobotnych*			
	Gmina Zaleszany	% wszystkich mieszkańców gminy Zaleszany	Powiat stalowowolski	% zarejestrowanych osób bezrobotnych w powiecie
2010	685	6,32%	6696	10,23%
2011	673	6,21%	6591	10,21%
2012	692	6,35%	6818	10,15%

2013	722	6,66%	6745	10,70%
2014	570	5,23%	5460	10,44%
2015	418	3,80%	4215	9,92%

Jak widać zjawiska zachodzące w gminie pokrywają się z ogólnymi tendencjami dla powiatu. Jednakże na uwagę zasługuje znaczny spadek osób bezrobotnych w roku 2015. Wg dostępnych danych w wymienionym roku powiat stalowowolski osiągnął najniższą notowaną stopę bezrobocia, co przełożyło się również na gminę Zaleszany. Zauważyć należy, że pośród ogółu bezrobotnych na terenie powiatu stalowowolskiego, zarejestrowani bezrobotni stanowią już poniżej 10%.

Uzupełnieniem powyższych danych powinny być informacje o rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy. W badanym okresie następowały nieznaczne spadki ilości podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON. Jest to zgodne z tendencjami ogólnopolskimi. Zmiana ilości prywatnych podmiotów prezentuje poniższe zestawienie.

Tabela 4 Podmioty zarejestrowane w systemie REGON.

Rok	Gmina Zaleszany	Zmiany w proc. 2010 = 100%	Udział procentowy do liczby stałych mieszkańców gminy Zaleszany
2010	434	100%	4,0
2011	398	91,71	3,67
2012	406	93,55	3,73
2013	420	96,77	3,87
2014	419	96,54	3,84
2015	410	94,47	3,73

Jak widać w praktyce dynamika rozwoju lokalnych przedsiębiorstw w gminie Zaleszany w ostatnich latach słabnie, a co za tym idzie liczba przedsiębiorców w stosunku do liczby mieszkańców w sposób widoczny się zmniejsza. Należy jednak uznać, że może to być wynikiem spadku bezrobocia oraz tworzeniem miejsc pracy przez większe zakłady przemysłowe.

Kolejnym czynnikiem który należy poddać analizie będzie struktura podmiotów gospodarczych ze względu na rodzaj prowadzonej działalności. W badanym okresie zmiany te wyglądały następująco:

Tabela 5 Struktura podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON wg profilu prowadzonej działalności:

Dział gospodarki	Ilość podmiotów w 2010 roku	Ilość podmiotów w 2015 r
Przemysł	67	46
Budownictwo	32	66
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	39	35
Handel i naprawy	178	93
Obsługa nieruchomości i firm	24	33
Edukacja	10	5
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	13	14
Pozostałe	71	118
Ogółem w systemie REGON	434	410

Należy zauważyć, że spośród głównych działów gospodarki największą dynamikę rozwoju miały firmy budowlane i mieszczące się w przedziale obsługi nieruchomości. Wiąże się to z powstawaniem nowych osiedli mieszkaniowych i migracją mieszkańców z terenów miejskich na tereny wiejskie. Pozostałe działy odnotowały niższą dynamikę rozwoju niż średnia. 118 podmiotów powstało w pozostałych działach gospodarki: „Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo”, „Inne usługi handlowe”.

2.1.3. Budżet gminy

Ostatnim z analizowanych elementów będzie kwestia budżet gminy Zaleszany. W badanym okresie dynamika dochodów i wydatków gminy wyglądała następująco.

Tabela 6 Dochody i wydatki budżetu gminy Zaleszany.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dochody gminy (tyś. zł)	24984	25977	26245	26910	31503	30293
Wskaźnik dynamiki 2010-2015 (2015=100%)	100%	103,98	105,05	107,71	126,09	121,25
Wydatki gminy	26275	28366	26378	26850	31718	30987
Wskaźnik dynamiki 2010-2015 (2015=100%)	100%	107,96	100,39	102,19	120,72	117,93

Warto podkreślić, że wielkość pozycji „udział w podatkach stanowiących dochód państwa” stanowiących część wpływów z podatków dochodowych osób i instytucji znajdujących się na terenie gminy w prognozie budżetu na rok 2016 pozostaje na prawie takim samym poziomie jak w roku poprzedzającym. Wielkość tą można w uproszczeniu interpretować jako poziom zamożności mieszkańców. Oznacza to, że realne dochody ludności nieznacznie wzrastają, jednakże w tempie niższym niż oczekiwany.

2.1.4. Uwagi końcowe.

Na podstawie analizy danych statystycznych dotyczących rozwoju gminy Zaleszany w latach 2010-2015 można zwrócić uwagę na następujące zjawiska:

- w gminie utrzymują się negatywne tendencje demograficzne (mała ilość urodzeń) które w ostatnich latach rekompensowane są napływem osób z poza gminy,
- zmianie ulega struktura ludności gminy ze względu na wiek. W ciągu ostatnich lat zwiększyła się grupa osób w wieku produkcyjnym kosztem grupy osób w wieku przedprodukcyjnym,
- tendencje dotyczące zatrudnienia i ilości osób bezrobotnych w gminie pokrywają się z ogólnymi tendencjami zachodzącymi w naszym regionie,
- po okresie wzrastającego bezrobocia w minionych latach, w ciągu ostatnich lat 2010-2015 daje się zauważyć powolny spadek tego zjawiska,
- ograniczeniu ulega ilość osób pracujących w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób,
- stale maleje ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie gminy,

2.2. DETERMINANTY ROZWOJU GMINY ZALESZANY

"Dzisiejsze decyzje tworzą przyszłość, dzisiejszy stan jest efektem decyzji w przeszłości."

Istniejące i potencjalne determinanty rozwoju Gminy Zaleszany sklasyfikowano według poniższego podziału:

- występujące, uświadomione i zdefiniowane obszary problemowe,
- preferowane przez środowisko obszary działań gminy, w których oczekuje się poprawy (podniesienie standardu) świadczenia usług publicznych,
- występujące lokalne zasoby, które stanowiąc mogą o szansach rozwoju gminy,
- wyzwania przyszłości, a więc te zewnętrzne czynniki, które mogą mieć istotne znaczenie dla gminy w przyszłości.

Wyznaczenie obszarów będących osiami rozwoju, określenie przestrzeni, w jakiej znajduje się gmina pozwala nakreślać priorytety rozwoju gminy. Obszary te, w zależności od czasu i okoliczności zewnętrznych będą ulegać zmianie.

2.2.1. Obszary problemowe

Brak zorganizowanego środowiska przedsiębiorców w gminie

Efektom realizacji planu strategicznego z roku 2004 jest powstanie brak instytucji służących rozwojowi przedsiębiorczości w gminie. Jedynie sporadycznie podejmowane są (głównie w sferze edukacji dzieci i młodzieży) przez lokalne NGO działania promujące lokalną przedsiębiorczość, ukierunkowanie działalności Fundacji Fundusz Lokalny SMK na projekty z zakresu promowania postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców i uczniów gimnazjów. Jednak dla pełnej realizacji polityki progospodarczej gmina Zaleszany nadal nie posiada zinstytucjonowanych form organizacji przedsiębiorców. Powoduje to brak wspólnej polityki przedsiębiorców względem sytuacji zewnętrznej (szkolenia, integracja Polski z UE), jak i kreowania postaw proprzedsiębiorczych w gminie wśród

członków Rady Gminy, pracowników administracji publicznej czy też szczególnie wśród mieszkańców. Powoduje to również niepotrzebne powielanie działań np. promocji, która może być realizowana wspólnie. Również gminie brakuje partnera dla rozmów dotyczących gospodarczej przyszłości gminy lub corocznego planowania działań i zabezpieczenia środków na ich realizację w budżecie gminy.

Wprawdzie miniona perspektywa finansowa UE pozwoliła na przeprowadzenie wielu szkoleń i spotkań w tym obszarze (również w partnerstwie z samorządem), niemniej jednak powstające w większych ośrodkach miejskich punkty doradztwa dla przedsiębiorców nie mają widocznego przełożenia na mieszkańców gminy Zaleszany.

Występujące nadal powiązanie rozwoju gminy od sytuacji gospodarczej dużych zakładów przemysłowych znajdujących się w Stalowej Woli i Gorzycach.

Rozwój gminy opierał się i nadal opiera się na pracy mieszkańców w okolicznych gminach: Stalowa Wola i Gorzyce, gdzie zlokalizowane są duże zakłady przemysłowe, zatrudniające pracowników z okolicznych gmin, w tym i z Zaleszan. Wraz z rozwojem zakładów następowała poprawa zamożności mieszkańców. Stąd następowało odchodzenie od rolnictwa, możliwość rozwoju drobnych usług i handlu w sołectwach gminy, stąd również pochodziły środki na dofinansowanie wszelkich inwestycji komunalnych w gminie. Również budżet gminy osiągał i nadal osiąga znaczne dochody z tytułu pracy mieszkańców w zakładach pracy. Rozwój ośrodków przemysłowych, a przez to również spadek bezrobocia pozwala na rozwój osadnictwa na terenie gminy Zaleszany. Jest to również tendencja ogólnopolska – migracja na tereny wiejskie.

Jednak taka sytuacja poza korzyściami posiada zagrożenia wynikające z możliwej zapaści gospodarczej gminy (budżetu gminy jak i mieszkańców) w sytuacjach dekonstrukcji zakładów przemysłowych Stalowej Woli i Gorzyc. Niestety przyczynia się również do zamykania się we własnym otoczeniu, do zanikania więzi sąsiedzkich. Zatem działania podejmowane w ramach realizacji niniejszej strategii powinny mieć również odzwierciedlenie w rewitalizacji społeczności, która w minionych latach została zaniechana lub realizowana w niewystarczającym zakresie.

Wyrównanie poziomu zamieszkania na terenach wiejskich w zakresie dostępu do podstawowych urządzeń infrastruktury technicznej

Wyrównanie do standardów zamieszkiwania na terenach wiejskich z obszarami miejskimi wymaga od lokalnego środowiska znacznych nakładów na inwestycje infrastruktury technicznej. W pierwszej kolejności realizowane są typowe inwestycje liniowe: drogi, wodociągi, kanalizacja, telekomunikacja, elektroenergetyka. W dużym stopniu samorząd gminy Zaleszany ten etap rozwoju gminy ma za sobą, poza kanalizacją, której infrastruktura obejmuje niewiele ponad 50% mieszkańców. Należy jednak pamiętać, że kolejnym aspektem są inne urządzenia techniczne takie jak: oświetlenie dróg wiejskich, chodniki, zagospodarowanie terenów komunalnych (place, pobocza, etc). Dysponowanie dostępem do podobnego wyposażenia, utrzymanego na wysokim poziomie decydować będzie o satysfakcji z zamieszkiwania na terenie gminy. Odczucia te wpłyną na ogólną ocenę samorządu, wpłyną na decyzje młodych ludzi do zamieszkiwania na terenie gminy i przyczynią się do wyboru gminy jako miejsca zamieszkiwania przez potencjalnych inwestorów. Doprowadzenie do efektywnych rozwiązań w tym zakresie wymaga nie tylko nakładów finansowych. Wiąże się to również z poziomem edukacji mieszkańców – koniecznością i potrzebą posiadania i dbania o standard otoczenia, które jest wspólną wartością i własnością ogółu społeczeństwa.

Brak lokalnych organizacji i instytucji zajmujących się rozwojem gospodarczym

Taka sytuacja jaka ma miejsce nie odbiega od standardów polskich gmin, zwłaszcza wiejskich. Nie oznacza to, że jest to sytuacja normalna lub taka, którą można bagatelizować. W gminie Zaleszany występuje wiele organizacji społecznych. Są to zarówno tradycyjne organizacje typu OSP, LZS, KGW ale również inne takie jak Koła Wędkarskie, organizacje młodzieżowe. Jednak żadna z organizacji nie ukierunkowana jest na typowe zagadnienia z zakresu rozwoju gospodarczego. Aktualnie podejmowane działania mają charakter akcji i realizowane są jedynie w wyniku wdrażania projektów finansowanych ze środków zewnętrznych. W okresie wdrażania poprzedniej strategii odnotowano wzrost ilości projektów progospodarczych, realizowanych przez organizacje pozarządowe ale również instytucje edukacyjne. Również powstały nowe stowarzyszenia, które co prawda są o zasięgu sołectkim jednak wpisują w swoją działalność również inicjatywy gospodarcze. Wyzwaniem będzie uzyskanie przez lokalne środowisko sprawności organizacyjnej, charakteryzującej się:

- *uzyskaniem przez lokalne organizacje zdolności do działań typowo gospodarczych,*
- *realizacją projektów progospodarczych obejmujących zasięgiem całą gminę (wspólne działania kilku organizacji i instytucji – tworzenie lokalnych partnerstw),*
- *uzyskaniem przez lokalne organizacje zdolności do realizacji projektów finansowanych ze środków funduszy zewnętrznych, a więc wymagających znacznie większego zaangażowania finansowania lokalnego od dotychczasowego.*

Warto zwrócić uwagę, że w/w „parametry” wymagają zarówno posiadania lokalnego potencjału finansowego, ale również dysponowania zasobami ludzkimi, bez których nie jest możliwa aktywniejsza działalność organizacji społecznych.

2.2.2. Oczekiwania mieszkańców związane z działalnością samorządu

„Tradycyjna” gmina koncentruje uwagę na zagadnieniach sensu stricte komunalnych i administracyjnych. W rozwiniętej gospodarce jest to ze wszech miar słuszne. Również w gminach, których funkcjonują wszystkie sektory gospodarki w warunkach konkurencji sytuacja taka jest normalna i właściwa.

W gminach wiejskich samorząd z posiadanymi instytucjami jak urząd gminy, instytucje publiczne (szkoły, OPS, zakłady komunalne, biblioteki,) radni, rady sołectkie, budżet gminy stanowi główną siłę sprawczą i często jest jedynym tak znaczącym „aktorem” gry gospodarczej.

Dlatego też mieszkańcy spoglądają na gminę również w aspekcie działań, które wykraczają poza zakres gminy „komunalnej” lub „administracyjnej”. Istotnym aspektem jest również oczekiwanie od lokalnej administracji (gminy) działań, które są w kompetencjach innych, niezależnych od samorządu gminnego organów administracji publicznej, takich przykładowo jak: powiatowe urzędy pracy, starostwo powiatowe, urząd marszałkowski.

Z analizy posiadanych informacji, w tym również uzyskanych w trakcie opracowywania strategii (ankiety do mieszkańców, ankiety do przedsiębiorców) wynika, że nadal aktualnymi „oczekiwaniem” są:

- *Pomoc doradcza i informacyjna dla osób podejmujących działalność gospodarczą,*
- *Informacja o dostępnych środkach finansowych (pomocowych i komercyjnych) na działalność gospodarczą,*
- *Wsparcie techniczne, informacyjne, doradcze dla lokalnych organizacji społecznych,*
- *Szkolenia i wspieranie mieszkańców z zakresu małej przedsiębiorczości,*
- *Kreowanie i wspieranie lokalnych, szeroko rozumianych inicjatyw mieszkańców,*
- *Wsparcie dla mniej zarabiających grup zawodowych (np. rolnicy) lub będących w sytuacji defaworyzowanej przez środowisko (bezrobotni, niepełnosprawni, kobiety),*
- *Rozwój edukacji młodego pokolenia w oparciu o instytucje kultury,*
- *„Zbliżanie” społeczeństwa do nowoczesnych technologii.*

Odpowiedzialna realizacja tego typu potrzeb przebiegać musi pomiędzy bezpośrednią pomocą a stymulowaniem środowisk do samoorganizacji i samopomocy. Nie jest możliwe skupienie odpowiedzialności na wypełnianie tych oczekiwań jedynie i wyłącznie na Urzędzie Gminy. Wynika to z możliwości finansowych samorządu jak i przede wszystkim na tym, że skuteczność działań podejmowanych tylko wyłącznie przez administrację publiczną w tym zakresie jest znacznie niższa od sektora prywatnego lub organizacji społecznych (NGOs). Tak więc gmina musi wybrać pomiędzy stymulowaniem, kreowaniem, pracą na rzecz samoorganizacji się środowisk (rolników, przedsiębiorców, nauczycieli) a bezpośrednimi działaniami typu organizacja szkoleń, samodzielne tworzenie promocji gminy, itp. Gmina nie może również wypełniać funkcji innych instytucji w sposób bezpośredni a jedynie doprowadzać do sytuacji lepszego dostępu do usług innych służb publicznych, np. stymulować inwestycje powiatowe na terenie gminy, inicjować inne formy zabezpieczenia usług świadczonych np. przez powiatowe urzędy pracy (szkolenia organizowane przez organizacje pozarządowe).

2.2.3. Występujące lokalne zasoby, które stanowią mogą o szansach rozwoju gminy

Podstawą trwałego rozwoju jest oparcie go o własne zasoby związane z położeniem geograficznym, zasobami materialnymi, warunkami przyrodniczymi, zasobami ludzkimi i z tym związanymi instytucjami i organizacjami, w których uczestniczą mieszkańcy.

Położenie geograficzne

Gmina Zaleszany posiada dobre gospodarczo położenie geograficzne związane z umiejscowieniem pomiędzy miastami Stalowa Wola, Tarnobrzeg, Sandomierz i gminą Gorzyce. Warto podać, że w regionie tym łącznie zamieszkuje ponad 300 tys. mieszkańców, co stanowi duży rynek zbytu dla usług i produktów, które mogą być produkowane na terenie gminy Zaleszany. Dobra dostępność komunikacyjna jak i inne cechy (infrastruktura techniczna, czyste środowisko) powoduje, że Gmina Zaleszany może być atrakcyjnym miejscem dla inwestorów zewnętrznych w zakresie działalności gospodarczej jak i mieszkalnictwa.

Znaczącym, aczkolwiek niewykorzystanym atutem jest posiadanie malowniczego starorzecza rzeki San, na który składa się szlak trzech jezior. Obszar dotychczas wykorzystywany jedynie sporadycznie i głównie przez środowiska wędkarskie.

Posiadane doświadczenia mieszkańców związane z pracą w przemyśle maszynowym, hutniczym i chemicznym.

Wspomniane wyżej problemy co prawda uzależniają gminę od sytuacji ekonomicznej okolicznych zakładów ale ma to również pozytywne akcenty. Należą do nich:

- *Wykształcone kadry pracowników o różnorodnych kwalifikacjach,*
- *Silne więzi o charakterze emocjonalnym z sąsiednimi gminami, które skutkować mogą programami współpracy,*
- *Możliwość kooperacji lokalnych firm z zakładami przemysłowymi.*

Takie zasoby owocować powinny nowymi pomysłami gospodarczymi i przedsięwzięciami.

Unikalne w regionie atuty

Zaleszany to również miejsce:

- *Lotniska sportowego (a obecnie coraz częściej biznesowego), którego użytkownikiem jest Aeroklub Stalowa Wola, z terenami komunalnymi wokół lotniska z możliwym przeznaczeniem na rozwój działalności produkcyjnej i usługowej,*
- *Tradycji ludowych, które stać się mogą podstawą dla rozwoju rekreacji weekendowej dla mieszkańców okolicznych miast,*
- *Warunkami dla umiejscowienia dużego zbiornika retencyjnego, z możliwym wykorzystaniem dla rozwoju rekreacji i wypoczynku,*
- *Przebiegu zmodernizowanej drogi krajowej o długości około 15 km. łączącej ten region oraz woj. świętokrzyskie z przejściem granicznym w Medyce, o średniodobowym ruchu ponad 15 tys. samochodów na dobę,*
- *Akweny wodne, które mogą być wykorzystane do organizacji wypoczynku i uprawiania hobby.*

Na bazie w/w „atutów” wytworzyć można zarówno nowe działalności gospodarcze, które skutkować będą miejscami pracy, ale również budować nowy wizerunek gminy, który wspomagać będzie realizację wyznaczonej strategii. Warto podkreślać, że tworzenie rozwoju gospodarczego na atutach unikalnych w regionie skutkuje trwałymi inicjatywami gospodarczymi, odpornymi na koniunkturę i trudnymi do „skopiowania” przez inne środowiska. Zapewnia to w miarę pewny rozwój tego typu przedsięwzięć.

2.2.4. Kluczowe czynniki rozwoju gminy o charakterze zewnętrznym

Reforma społeczna i gospodarcza Polski, integracja Polski z Unią Europejską, wpływ gospodarki światowej na Polskę, mają bezpośrednie przełożenie również na sytuację Gminy Zaleszany. Podobnie jak w każdym z powyższych obszarów, kwestie wyzwań przyszłości mają charakter procesu, a więc ulegać będą zmianom w czasie. Proces ten musi podlegać ocenie pod kątem znaczenia dla Gminy Zaleszany. Aktualnymi wyzwaniami, które muszą zostać uwzględnione w procesie planowania są:

Rozwój zasobów ludzkich

Należy pamiętać, że u podstaw wszelkich zmian jest człowiek. Zagadnienie to należy rozpatrywać zarówno pod kątem świadomości, umiejętnościami i kwalifikacjami mieszkańców. Żadne zmiany, zwłaszcza systemowe i strukturalne nie są możliwe, jeżeli ludzie nie będą wiedzieli co i jak mają robić. Obecne wymagania rynku są zdecydowanie inne niż w poprzednim okresie. Mało tego, są one tak, jak cała gospodarka zmienne. Troska gminy o rozwój zasobów ludzkich to zarówno:

- *rozwój zawodowy mieszkańców poprzez umożliwienie mieszkańcom zdobycia zarówno nowych kwalifikacji jak i umiejętność radzenia sobie na rynku pracy,*
- *przekwalifikowania mieszkańców w aspekcie obszarów wiejskich,*
- *włączanie w procesy rozwoju grup wymagających szczególnej troski i uwagi: osoby korzystające z opieki ośrodka pomocy społecznej, niepełnosprawni, grupy dysfunkcyjne,*
- *większe umiejętności, kwalifikacje i motywacje lokalnych liderów, które skutkować będą większą dynamiką pozytywnych zmian (tworzenie nowych instytucji publicznych, rozwój organizacji pozarządowych, rozwój sektora MŚP),*

Edukacja obywatelska.

Aspekt ten jest związany ze świadomością mieszkańców w zakresie odpowiedzialności za swój los, kompetencji instytucji publicznych, świadomości zmian i konieczności dostosowywania się. Sukcesy społeczne i gospodarcze gminy Zaleszany w dużym stopniu należy upatrywać w aktywnym społeczeństwie, silnej integracji i tożsamości lokalnej. Należy umacniać i wspierać tego typu zachowania, starając się aby obejmowały one również „nowe” obszary życia takie jak:

- *rozwój gospodarczy i przedsiębiorczość mieszkańców,*
- *współpraca ponadregionalna i międzynarodowa mieszkańców gminy.*

Promocja przedsiębiorczości

Pomimo, że ustawa o samorządzie nie nakłada obowiązku na gminę zadań związanych z promocją przedsiębiorczości ale w opinii ekspertów promocja przedsiębiorczości powinna stanowić obszar dużego zainteresowania ze strony władz samorządowych, zwłaszcza w obszarze:

- *zapewnienia instytucjonalnych warunków inwestowania w gminie,*
- *pomocy doradczej i informacyjnej dla małych i średnich firm,*
- *promocji gminy na zewnątrz,*
- *kształtowania postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży i rolników,*
- *fundusze poręczeń, kredytów i pożyczek na uruchomienie działalności,*
- *szkolenia dotyczące funkcjonowania firm,*
- *współpraca z samorządem z firmami z terenu gminy.*

Czynnikami skłaniającym do działań związanych z rozwojem przedsiębiorczości jest:

- *zapewnienie pracy dla mieszkańców gminy - przeciwdziałanie ubożeniu i bezrobociu,*
- *pozyskiwanie zewnętrznych inwestorów,*
- *rosnące wpływy z podatków w dochodach własnych gminy (podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz podatek od nieruchomości).*

Charakter i waga działań w tym obszarze, aktualnie wymaga stałych i instytucjonalnych rozwiązań. Nie można już opierać jedynie o doraźne akcje i sporadycznie realizowane projekty, które dały namiastki i idee trwałych rozwiązań w gminie Zaleszany. Warto tu nadmienić projekty związane z przedsiębiorczością wśród młodzieży i bezrobotnych takie jak: „Młody Przedsiębiorca”, „Impuls”, „Gminne Centrum Informacji” oraz podjęte rozwiązania przez urząd gminy związane z „wakacjami podatkowymi” lub konkursem „na firmę roku”. Ponadto nawet te inicjatywy z czasem uległy dezaktualizacji, przez co nie były kontynuowane.

Integracja Polski z Unią Europejską i szansa wynikająca z możliwości wykorzystania funduszy UE dla rozwoju społecznego i gospodarczego gminy

Integracja Polski ze strukturami Unii Europejskiej, wyrażona w minionej strategii stworzyła dla gminy Zaleszany nową sytuację, która okazała się mającą wpływ na rozwój gminy. Niestety przystąpienie i korzystanie ze środków zewnętrznych zawęży się również do następujących zagadnień, które docelowo winny być „przekuwane” na szanse:

- *Konieczność spełniania prawa unijnego, które wymaga dostosowania kadr oraz nakładów inwestycyjnych w niektórych obszarach życia publicznego, np. ekologia, administracja, opieka społeczna, rozwój instytucji kultury,*
- *Możliwość uzyskania wsparcia finansowego na realizację projektów rozwoju społecznego i gospodarczego, pod warunkiem zapewnienia zgodności projektów z regionalnym i sektorowymi programami operacyjnymi,*
- *Dysponowania własnymi środkami finansowymi na „udział własny” oraz zaliczkowego finansowania wdrażanych projektów,*
- *Dysponowania zasobami ludzkimi zdolnymi do opracowywania i wdrażania „projektów europejskich”.*
- *Otwarcie Polski na jednolity rynek europejski, a w tym aspekcie rozwijania współpracy gminy, ukierunkowanej na rozwój gospodarczy i bezpośrednie kontakty przedsiębiorców.*

Istotnym jest świadomość, że beneficjentami programów finansowanych z funduszy strukturalnych są jednostki publiczne, np. samorząd gminny, jak i organizacje pozarządowe czy też podmioty gospodarcze. O ile administracja publiczna jest przygotowana do finansowania projektów ze środków pomocowych, o tyle pozostali partnerzy społeczni z różnych powodów nie posiadają wystarczającego doświadczenia lub też charakter tychże instytucji wskazuje na potencjalne trudności w ich aktywnej postawie wobec środków pomocowych. Chodzi tu szczególnie o lokalność zaleszańskich firm i organizacji społecznych. Pokonanie tej bariery skutkować powinno większą dynamiką rozwoju lokalnego, finansowaną ze źródeł zewnętrznych.

2.3. ANALIZA SWOT GMINY ZALESZANY

Analiza SWOT dla zaprezentowania w sposób przejrzysty słabych i mocnych stron została podzielona na cztery obszary tematyczne:

- I. Rozwój zasobów ludzkich,,
- II. Infrastruktura i środowisko,
- III. Rozwój gospodarczy,
- IV. Rozwój obszarów wiejskich.

Zespół ds. opracowania strategii wyselekcjonował spośród zgłaszanych przez mieszkańców, następujące elementy:

I. ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH:

Mocne strony:

Wykształcona, ambitna, przygotowana zawodowo społeczność,
 Łatwy dostęp do szkolnictwa wyższego,
 Duży udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności,
 Duży procent ludzi młodych
 Wysoka liczba i aktywność organizacji pozarządowych oraz ich działalność zrzeszająca społeczność lokalną (kluby sportowe, OSP, stowarzyszenia)
 Społeczna aktywność mieszkańców
 Wykwalifikowana kadra pracowników (administracji, opieki społecznej, zdrowotnej, edukacyjnej itp.)
 Dobrze przygotowana infrastruktura oraz zaplecze oświatowe
 Duża ilość imprez okolicznościowych
 Liczne obiekty kulturowe (dwory, parki, pomniki) oraz budynki publiczne dostępne dla mieszkańców,
 Mnogość tradycji lokalnych i regionalnych

Słabe strony:

Odptyw młodych ludzi wykształconych do większych aglomeracji miejskich oraz za granice kraju,
 Słabe zainteresowanie mieszkańców w procesach decyzyjnych oraz rozwojowych,
 W niewystarczającym zakresie wykorzystywana baza sportowo-rekreacyjna ,
 Niewystarczająca baza lokalowa placówek szkolnych (brak świetlic, stołówek, sal specjalistycznych),
 Niski wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej dzieci w wieku 3-5 lat,
 Niewystarczający poziom nauczania w szkołach,
 Emigracja zarobkowa mieszkańców,
 Skomplikowane procedury w zakresie rozliczania środków UE i dotacji np. w ramach otwartych konkursów ofert dla organizacji pozarządowych,
 Narastający marazm społeczny,
 Słabo rozwinięta baza instytucji kultury,
 Ograniczone środki finansowe na rozwój kultury oraz instytucji kultury,
 Skomplikowane procedury aplikacji o środki zewnętrzne.

Szanse:

Wysokie aspiracje edukacyjne ludności,
 Możliwości wykorzystania dodatkowych źródeł finansowania np. europejskich funduszy strukturalnych,
 Możliwość przekwalifikowania zawodowego oraz kształcenie dorosłych,
 Szansa na przyciąganie inwestorów i zatrzymanie migracji osób młodych,
 Tworzenie oraz realizacja programów profilaktycznych,
 Liczne obiekty sportowe i kulturalne służące celom rozwojowym społeczeństwa,
 Mnogość aktywnych organizacji pozarządowych

Zagrożenia:

Brak wzrostu nakładów na edukację i naukę z budżetu państwa,
 Ograniczone nakłady gospodarstw domowych na edukację,
 Wysoki poziom bezrobocia absolwentów,
 Roszczeniowa postawa młodego społeczeństwa,
 Presja społeczna na redukcję zatrudnienia w administracji (w obliczu wzrostu zadań nakładanych na administrację),
 Ujemny przyrost naturalny,
 Nasilające się zjawiska patologiczne,
 Wzrost poczucia braku perspektyw mieszkańców,
 Ograniczenie środków własnych gminy przy wzroście zadań.

II. INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO**Mocne strony:**

Dobra infrastruktura i układ komunikacyjny
 Należyty stan oświetlenia (dróg i obiektów) w gminie,
 Dobre położenie komunikacyjne (DK-77, linia kolejowa),
 Współpraca samorządów w zakresie współfinansowania inwestycji (głównie drogowych),
 Członkostwo gminy w Lokalnej Grupie Działania, umożliwiające pozyskanie dodatkowych funduszy,
 Dobrze rozwinięta infrastruktura ochrony zdrowia,
 Dobrze rozwinięta sieć wodociągowa,
 Posiadanie terenów pod budownictwo oraz inwestycje,
 Usytuowanie lotniska na terenie gminy,
 Bogactwo zasobów środowiska naturalnego oraz terenów rekreacyjnych,
 Duża ilość zbiorników wodnych i rzek.

Słabe strony:

Brak kompleksowego planowania przestrzennego,
 Brak sieci kanalizacyjnej w całej gminie,
 Niewystarczające środki finansowe na prowadzenie dalszych modernizacji oczyszczalni ścieków oraz rozbudowy i budowy sieci kanalizacyjnych, wodociągowych i drogowych,
 Niewystarczająca infrastruktura pieszo-rowerowa,
 Niska świadomość społeczna w zakresie dbałości o środowisko (zanieczyszczenia powietrza, wody, terenów leśnych),

Zły stan dróg gminnych i powiatowych,
 Niewystarczająca jakość rowów i kanałów melioracyjnych,
 Bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej,
 Zły stan techniczny niektórych obiektów gminnych (OPS, instytucje kultury, Urząd Gminy),
 Niewielkie wykorzystanie OZE

Szanse:

Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na budowę sieci kanalizacyjnej,
 Pozyskanie inwestorów zewnętrznych,
 Dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania,
 Budowa trasy szybkiego ruchu,
 Budowa drogi południowej,
 Rozbudowa lotniska,
 Możliwość wykorzystania Starorzecza Sanu do celów rekreacyjnych,
 Możliwość realizacji projektów w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego,

Zagrożenia:

Niedoskonałość systemu prawnego,
 Zagrożenie powodziowe,
 Ograniczone tereny pod inwestycje,
 Protesty mieszkańców i ekologów przeciwko nowym inwestycjom,
 Znaczne obciążenie dróg powiatowych i gminnych transportem ciężkim,
 Trudności finansowe gminy.

III. ROZWÓJ GOSPODARCZY

Mocne strony:

Wyspecjalizowane podmioty gospodarcze,
 Dobra infrastruktura i układ komunikacyjny,
 Dobra klasa bonitacyjna gleb sprzyjająca rozwojowi rolnictwa,
 Zasoby ziemi,
 Wzrost zamożności części mieszkańców,
 Wzrost aktywności społecznej mieszkańców,
 Dobra komunikacja transportowa,
 Bliskość ośrodków miejskich.

Słabe strony:

Mała reprezentacja sektora usług,
 Brak uzbrojonych terenów pod inwestycje,
 Nieopłacalność produkcji rolniczej na szeroką skalę spowodowana dużym rozdrobnieniem gruntów,
 Brak dużych przedsiębiorców na terenie gminy,
 Starzejące się społeczeństwo,
 Brak zakładów przetwórstwa rolnego,
 Niski poziom dochodów mieszkańców.

Szanse:

Zróżnicowanie świadczonych usług (różne potrzeby),
 Możliwość realizacji projektów w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego,
 Wzrost liczby mieszkańców (zwłaszcza młodych) – potencjalnie nowa siła robocza i intelektualna,
 Zewnętrzne źródła finansowania,
 Wykorzystanie bliskości lotniska,
 Realizacja nauczania przedsiębiorczości w szkołach gimnazjalnych,
 Dobra dostępność do organizacji, urzędów wspierających rozwój rolnictwa, doradztwo rolnicze,
 Rozwój terenów budowlanych i inwestycyjnych,
 Możliwości szkoleniowe dla rolników, również w zakresie przekwalifikowania działalności na kierunki nierolnicze,
 Możliwości pozyskania środków na działalność pozarolniczą,
 Rozwój hodowli zwierząt i upraw ekologicznych,
 Kurczące się tereny SSE w sąsiednich gminach.

Zagrożenia:

Niedoskonałość systemu prawnego,
 Zagrożenie powodziowe,
 Nieuregulowana gospodarka ściekowa,
 Protesty mieszkańców i ekologów przeciwko nowym inwestycjom,
 Niedostateczne wyposażenie w sprzęt specjalistyczny w małych gospodarstwach rolnych,
 Zanik kontynuacji i ciągłości tradycji rolniczych wśród młodego pokolenia,
 Brak świadomości rolników o możliwości pozyskiwania dotacji na rozwój gospodarstw
 Rosnące ceny mediów i usług z tym związanych,
 Rosnące koszty prowadzenia firm,
 Pogłębiający się kryzys gospodarczy,
 Emigracja młodego pokolenia za granicę oraz do dużych ośrodków miejskich,
 Niska opłacalność hodowli i uprawy,
 Niewielkie zainteresowanie inwestorów zewnętrznych,
 Szkody w rolnictwie powodowane przez dziką zwierzynę.

IV. ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH**Mocne strony:**

Atrakcyjne tereny pod względem środowiska i bliskość miasta jako element przyciągający nowych mieszkańców,
 Napływ młodych mieszkańców o większej świadomości proekologicznej,
 Członkostwo gminy w Lokalnej Grupie Działania, umożliwiające pozyskanie dodatkowych funduszy,
 Wzrost aktywności społecznej mieszkańców,
 Położenie w terenie o dużych walorach przyrodniczych,
 Dostęp do starorzeczy rzeki San, atrakcyjne z punktu widzenia turystyki i rekreacji,
 Dobrze rozwinięta służba zdrowia,

Bogate dziedzictwo.

Słabe strony:

Brak identyfikacji nowych mieszkańców ze środowiskiem, w którym obecnie przebywają,
 Niedostateczne wykorzystanie potencjału turystycznego związanego z zagospodarowaniem wolnego czasu,
 Słaba infrastruktura noclegowa i gastronomiczna
 Niewystarczająca oferta opiekuńczo-wychowawcza (żłobki, przedszkola) w stosunku do potrzeb (napływ nowych mieszkańców),
 Brak integracji między starymi i nowymi mieszkańcami,
 Brak zaangażowania nowych mieszkańców w sprawy lokalne,
 Niedostosowanie rynku pracy do potrzeb mieszkańców,
 Zły stan infrastruktury melioracyjnej,
 Niewystarczająca infrastruktura pieszo-rowerowa,
 Zbyt uboga oferta kulturalna dla młodzieży,
 Złe utrzymanie terenów zieleni i wypieranie terenów zieleni przez inne funkcje,
 Duża stopa bezrobocia wśród młodzieży z terenu gminy
 Utrudniony dostęp do Internetu szerokopasmowego na obszarze gminy,
 Różnicowany poziom rozwoju i potencjał poszczególnych sołectw.

Szanse:

Zewnętrzne źródła finansowania,
 Rozwój turystyki i agroturystyki,
 Aktywny wypoczynek jako model cywilizacyjny,
 Możliwości rozwojowe dla gospodarstw agroturystycznych w oparciu o infrastrukturę rekreacyjno-sportową,
 Dostępność terenów pod budownictwo mieszkaniowe,
 Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania,
 Wzrastająca aktywność mieszkańców oraz organizacji pozarządowych.

Zagrożenia:

Brak kompleksowego planowania przestrzennego,
 Niedoskonałość systemu prawnego,
 Zagrożenie powodziowe,
 Nieuregulowana gospodarka ściekowa,
 Problem zanikających zawodów, brak zainteresowania ze strony młodszych pokoleń do kontynuowania tradycji rodzinnych w zakresie np. rzemiosła,
 Rosnące ceny mediów i usług z tym związanych,
 Pogłębiający się kryzys gospodarczy,
 Wzrost zachowań biernych i postaw roszczeniowych,
 Malejąca liczba terenów zieleni,
 Wzrastające koszty funkcjonowania placówek edukacyjnych (przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjalnych),
 Roszczeniowa postawa społeczeństwa.

3. WIZJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, ZADANIA REALIZACYJNE

„Kto celuje w drzewo i nie sięga go, może tylko uderzyć w ziemię. Kto celuje w niebo, może dosięgnąć drzewa”

Wizja Gminy Zaleszany

Zaleszany to gmina dla Ciebie, dbająca o rozwój edukacji przedsiębiorczości i dobrobyt mieszkańców, pielęgnująca tradycje kulturowe i środowisko naturalne.

Wizja Gminy Zaleszany

Zaleszany to gmina dla Ciebie, dbająca o rozwój edukacji, przedsiębiorczości i dobrobyt mieszkańców, pielęgnująca tradycje kulturowe i środowisko naturalne.

Obszary i cele strategiczne

Obszar I Edukacja i Rozwój Zasobów Ludzkich

Cel strategiczny: Przygotowanie mieszkańców do potrzeb nowoczesnej gospodarki i rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Obszar II Infrastruktura

Cel strategiczny: Tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju społeczno - gospodarczego gminy Zaleszany

Obszar III Rozwój gospodarczy

Cel strategiczny: Generowanie nowych miejsc pracy poprzez tworzenie dogodnych warunków dla inwestorów i lokalnej przedsiębiorczości

Obszar IV Rozwój obszarów wiejskich i rolnictwa

Cel strategiczny: Poprawa jakości życia i efektywności działalności rolniczej

Obszar V Środowisko naturalne i kulturowe

Cel strategiczny: Rozwój i ochrona walorów środowiska naturalnego i rodzimej kultury

CEL NADRZĘDNY (Wizja Gminy)

Zaleszany to gmina dla Ciebie, dbająca o rozwój edukacji, przedsiębiorczości i dobrobyt mieszkańców, pielęgnująca tradycje kulturowe i środowisko naturalne.

Obszary strategiczne

<p>1. EDUKACJA I ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH</p>	<p>2. INFRASTRUKTURA</p>	<p>3. ROZWÓJ GOSPODARCZY</p>	<p>4. ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA</p>	<p>5. ŚRODOWISKO NATURLNE I KULTUROWE</p>
<p>Cel strategiczny</p>				
<p>1. Przygotowanie mieszkańców dla potrzeb nowoczesnej gospodarki oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego</p>	<p>2. Tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju społeczno - gospodarczego gminy Zaleszany</p>	<p>3. Tworzenie dogodnych warunków dla lokalnej przedsiębiorczości i inwestorów</p>	<p>4. Poprawa jakości życia i efektywności działalności rolniczej</p>	<p>5. Rozwój i ochrona walorów środowiska naturalnego i rodzimej kultury</p>
<p>Cele operacyjne</p>				
<p>1.1. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie przygotowania do aktywnego udziału w życiu społecznym i gospodarczym gminy</p>	<p>2.1. Przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą oraz dla rozwoju mieszkalnictwa</p>	<p>3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych dla rozwoju przedsiębiorczości</p>	<p>4.1. Poprawa efektywności działalności rolniczej poprzez intensyfikację produkcji ekologicznej oraz tworzenie warunków do rozwoju przetwórstwa płodów rolnych.</p>	<p>5.1. Ochrona środowiska naturalnego poprzez zakończenie budowy systemów utylizacji odpadów płynnych</p>
<p>1.2. Edukacja dorosłych w zakresie dostosowania do wymagań aktualnego i przyszłego rynku pracy</p>	<p>2.2. Rozwój infrastruktury drogowej dla potrzeb mieszkańców i podniesienia stopnia bezpieczeństwa</p>	<p>3.2. Pobudzenie gospodarczej aktywności mieszkańców</p>	<p>4.2. Wykorzystanie położenia gminy, dziedzictwa kulturowego i rozdrobnienia gospodarstw do rozwoju agroturystyki</p>	<p>5.2. Kultywowanie tradycji i ochrona świadectw kultury materialnej i duchowej</p>
<p>1.3. Rozbudowa, modernizacja i racjonalizacja wykorzystania obiektów edukacyjno - sportowych</p>	<p>2.3. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej z dostosowaniem do potrzeb mieszkańców</p>	<p>3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarstw rolnych i przetwórstwa</p>	<p>4.3. Podnoszenie umiejętności i świadomości mieszkańców poprzez rozwój systemu edukacji</p>	<p>5.3. Opracowanie systemu promocji rodzimej kultury i wiedzy o środowisku</p>

**OBSZAR STRATEGICZNY I
EDUKACJA I ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH**

CEL STRATEGICZNY 1

Przygotowanie mieszkańców dla potrzeb nowoczesnej gospodarki oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego

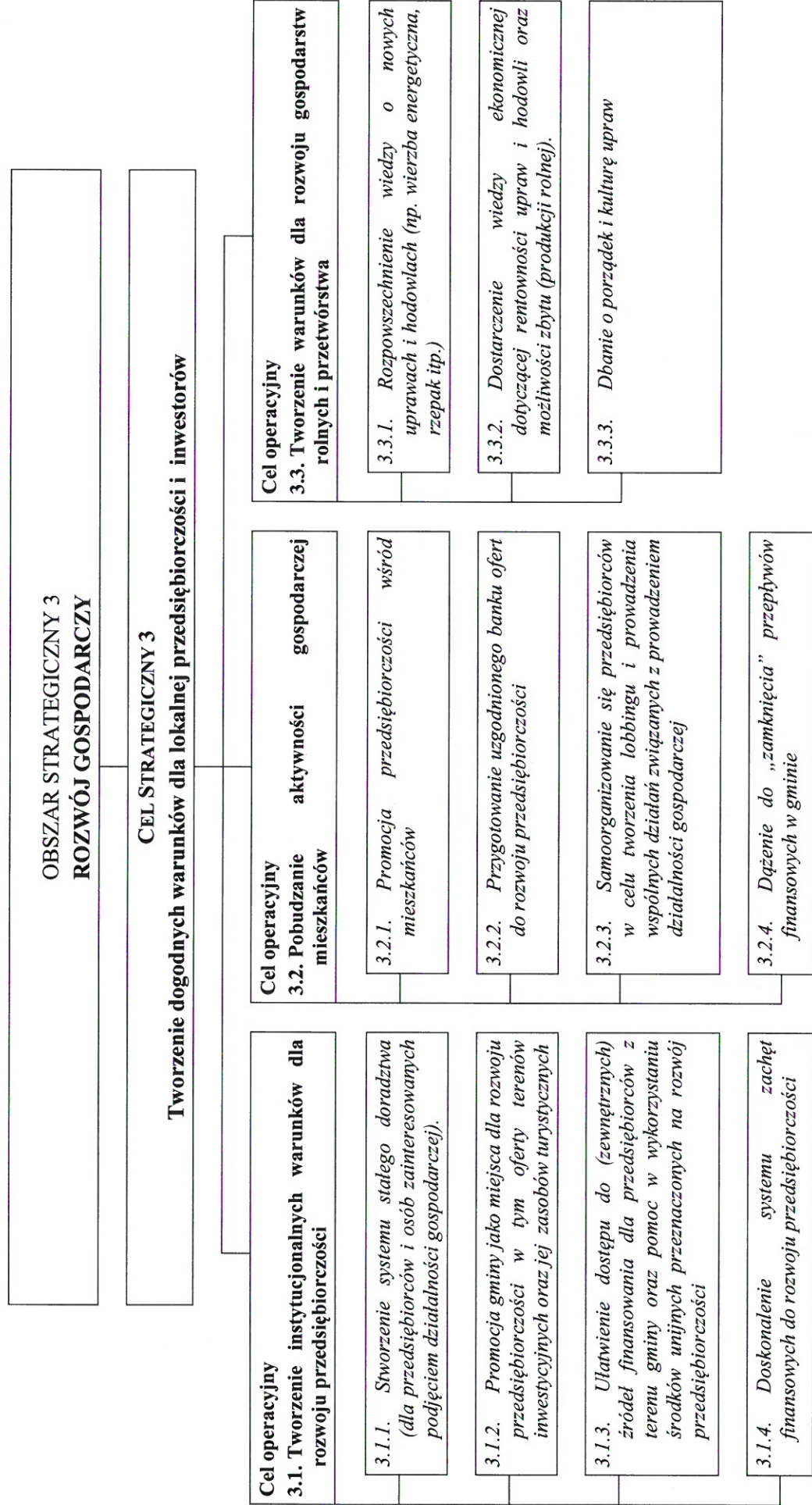
<p>Cel operacyjny 1.1. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie przygotowania do aktywnego udziału w życiu społecznym i gospodarczym gminy</p> <p><i>zadania</i></p> <p>1.1.1. Rozbudowa Gminnego Centrum Kultury w Zaleszanych</p> <p>1.1.2. Rozbudowa Ośrodka Pomocy Społecznej w Zaleszanych i dostosowanie pomieszczeń dla potrzeb społecznych</p> <p>1.1.3. Powstanie kolejnych świetlic środowiskowych i klubów młodzieżowych na bazie istniejących obiektów</p> <p>1.1.4. Organizowanie wymiany dzieci i młodzieży w ramach współpracy partnerskiej z Niepars</p> <p>1.1.5. Organizowanie imprez i konkursów o tematyce przedsiębiorczości i ekologia</p>	<p>Cel operacyjny 1.2. Edukacja dorosłych w zakresie dostosowania do wymagań aktualnego i przyszłego rynku pracy</p> <p><i>zadania</i></p> <p>1.2.1. Organizowanie dla mieszkańców gminy form dokształcania i doskonalenia zawodowego</p> <p>1.2.2. Udostępnienie bazy lokalowej i dydaktycznej dla instytucji szkoleniowych zewnętrznych</p> <p>1.2.3. Wspieranie inicjatyw obywatelskich poprzez realizację Programu Gminnych Grantów</p> <p>1.2.4. Utworzenie Funduszu Inicjatyw Lokalnych, wspierających instytucje i organizacje realizujące projekty finansowane ze środków zewnętrznych</p>	<p>Cel operacyjny 1.3. Rozbudowa, modernizacja i racjonalizacja wykorzystania obiektów edukacyjno - sportowych</p> <p><i>zadania</i></p> <p>1.3.1. Wyposażenie sal gimnastycznych, przystosowanie boisk i stadionów do rozwoju kultury fizycznej różnych dyscyplin</p> <p>1.3.2. Utworzenie pracowni językowych w szkołach</p> <p>1.3.3. Modernizacja istniejących pracowni internetowych oraz utworzenie nowych w GCK w Zaleszanych</p> <p>1.3.4. Rozwój instytucji kultury</p> <p>1.3.5. Rozbudowa i modernizacja obiektów użyteczności publicznej – rewitalizacja (głównie centrum Zaleszan)</p>
---	---	--

**OBSZAR STRATEGICZNY 2
INFRASTRUKTURA**

CEL STRATEGICZNY 2

Tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju społeczno - gospodarczego gminy Zaleszany

<p>Cel operacyjny 2.1. Przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą oraz dla rozwoju mieszkalnictwa</p>	<p>Cel operacyjny 2.2. Rozwój infrastruktury drogowej dla potrzeb mieszkańców i podniesienia stopnia bezpieczeństwa</p>	<p>Cel operacyjny 2.3. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej z dostosowaniem do potrzeb mieszkańców</p>
<p><i>zadania</i></p>	<p><i>zadania</i></p>	<p><i>zadania</i></p>
<p>2.1.1. Opracowywanie planów miejscowych z uwzględnieniem możliwości tworzenia centrów rekreacyjnych</p>	<p>2.2.1. Poprawa stanu technicznego dróg gminnych wewnętrznych</p>	<p>2.3.1. Modernizacja infrastruktury społecznej (np. biblioteki, ośrodki pomocy społecznej) oraz budowa nowej infrastruktury wynikającej ze zdiagnozowanych potrzeb społecznych</p>
<p>2.1.2. Rozwój infrastruktury technicznej na terenach objętych planami</p>	<p>2.2.2. Poprawa stanu technicznego dróg wewnętrznych</p>	<p>2.3.2. Likwidacja barier architektonicznych w budynkach publicznych oraz poprawa warunków obsługi obywateli</p>
<p>2.1.3. Promocja terenów inwestycyjnych gminy</p>	<p>2.2.3. Bezpieczna droga do szkoły – program budowy i modernizacji chodników, ścieżek rowerowych i oświetlenia</p>	<p>2.3.3. Modernizacja obiektów komunalnych w sołectwach uwarunkowana racjonalnym wykorzystaniem poprzez nowe formy aktywności społecznej</p>
<p>2.1.4. Rozszerzenie działalności lotniska w zakresie działalności sportowej i gospodarczej</p>	<p>2.2.4. Współrealizacja inwestycji drogowych i remontów nawierzchni dróg powiatowych ważnych dla rozwoju gminy</p>	<p>2.3.4. Kształtowanie centrów miejscowości poprzez planowanie i wdrażanie programów rewitalizacji i programów odnowy miejscowości</p>
<p>2.1.5. Budowa zbiornika retencyjnego na rzece Łąg</p>	<p>2.2.5. Aktualizacja Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Gminy o projekty wynikające z aktualizacji Strategii</p>	<p>2.3.5. Adaptacja i modernizacja obiektów dla służby zdrowia</p>
<p>2.3.8. Organizowanie ponadstandardowych badań lekarskich</p>	<p>2.3.7. Podnoszenie kwalifikacji personelu medycznego</p>	<p>2.3.6. Poprawa wyposażenia w aparaturę i sprzęt medyczny placówek służby zdrowia</p>

OBSZAR STRATEGICZNY 4

ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA

CEL STRATEGICZNY 4

Poprawa jakości życia i efektywności działalności rolniczej

<p>Cel operacyjny 4.1. Poprawa efektywności działalności rolniczej poprzez intensyfikację produkcji ekologicznej oraz tworzenie warunków do rozwoju przetwórstwa produktów rolnych.</p>	<p>Cel operacyjny 4.2. Wykorzystanie położenia gminy, dziedzictwa kulturowego i rozdrobnienia gospodarstw do rozwoju agroturystyki</p>	<p>Cel operacyjny 4.3. Podnoszenie wiedzy, umiejętności i świadomości mieszkańców poprzez wszechstronny rozwój systemu edukacji</p>
<p>4.1.1. Samoorganizowanie się rolników w zrzeszenia, stowarzyszenia, grupy producenckie, grupy nieformalne</p>	<p>4.2.1. Promocja idei oraz tworzenie lobbyngu agroturystycznego</p>	<p>4.3.1. Rozwój systemu kształcenia ustawicznego</p>
<p>4.1.2. Upowszechnianie upraw ekologicznych oraz doskonalenie systemu zachęt finansowych do rozwoju przedsiębiorczości</p>	<p>4.2.2. Rozwój infrastruktury agroturystycznej w oparciu o zasoby budynków publicznych</p>	<p>4.3.2. Organizowanie powszechnego dostępu do Internetu</p>
<p>4.1.3. Rozwój przetwórstwa rolno spożywczego w oparciu o istniejącą bazę surowcową.</p>	<p>4.2.3. Odtwarzanie i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego jako atrakcji turystycznych</p>	<p>4.3.3. Doskonalenie systemu zachęt do poprawy estetyki zagród i otoczenia</p>
<p>4.1.4. Promocja lokalnych zasobów genetycznych roślin i zwierząt</p>	<p>4.2.4. Rewitalizacja terenów zielonych i modernizacja systemów melioracyjnych</p>	<p>4.3.4. Doskonalenie systemu przepływu informacji</p>
<p>4.2.5. Budowa i utrzymanie infrastruktury turystycznej</p>	<p>4.2.6. Wykorzystanie cieków wodnych i rzek do budowy zbiorników retencyjno-rekreacyjnych</p>	<p>4.3.5. Wykorzystanie bazy szkolnej i kadr pedagogicznych do działalności środowiskowej wśród rolników</p>

**OBSZAR STRATEGICZNY 5
ŚRODOWISKO NATURALNE I KULTUROWE**

CEL STRATEGICZNY 5

Rozwój i ochrona walorów środowiska naturalnego i rodzimej kultury

<p>Cel operacyjny 5.1. Ochrona środowiska naturalnego poprzez zakończenie budowy systemów utylizacji odpadów płynnych i stałych</p>	<p>Cel operacyjny 5.2. Kultywowanie tradycji i ochrona świadectw kultury materialnej i duchowej</p>	<p>Cel operacyjny 5.3. Opracowanie systemu promocji rodzimej kultury i wiedzy o środowisku</p>
<p>5.1.1. Zakończenie budowy systemu kanalizacji sanitarnej w gminie</p>	<p>5.2.1. Inwentaryzacja zabytków kultury materialnej i niematerialnej gminy oraz cennych obiektów przyrody</p>	<p>5.3.1. Wydanie folderu promującego walory środowiska naturalnego i kulturowego gminy</p>
<p>5.1.2. Opracowanie systemu segregacji odpadów i wdrożenie go do realizacji</p>	<p>5.2.2. Stworzenie systemu opieki placówek oświatowych nad zabytkami kultury</p>	<p>5.3.2. Wypromowanie „Gwardii Narodowej” (Wojska Majdańskiego) jako logo kulturowego gminy Zaleszany</p>
<p>5.1.3. Sukcesywna likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci</p>	<p>5.2.3. Wykreowanie programu kultywowania tradycji rodzimej kultury</p>	<p>5.3.3. Podnoszenie świadomości i wiedzy ekologicznej mieszkańców</p>
<p>5.1.4. Przygotowanie programu odnowy środowiska w wybranych sołectwach</p>	<p>5.2.4. Powołanie stowarzyszenia twórców i animatorów kultury</p>	<p>5.3.4. Opracowanie koncepcji i podjęcie realizacji budowy ścieżek rowerowych, pieszych i stacji dydaktycznych</p>
<p>5.1.5. Ochrona czystości wód płynących i starorzeczy Sanu</p>	<p>5.2.5. Pozyskanie inwestorów w celu zagospodarowania obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy oraz wspieranie rozpoczętych modernizacji i odbudowy.</p>	

4. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

4.1. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ ROZWOJU - FUNKCJE

Pełnomocnik Wójta ds. Wdrażania Strategii

Przedstawiciel urzędu gminy odpowiedzialny za wdrażanie procedur związanych z monitoringiem i ewaluacją strategii. Podstawowymi obowiązkami Pełnomocnika jest:

- *współpraca z koordynatorami celów operacyjnych w celu zapewnienia terminowego przygotowania raportów rocznych z wdrażania zadań wynikających z celów operacyjnych,*
- *pomoc koordynatorom zadań w dokonywaniu oceny rocznej projektów,*
- *opracowywanie rocznych raportów z realizacji strategii (na podstawie raportów koordynatorów zadań i celów operacyjnych),*
- *przygotowanie i prowadzenie spotkań Zespołu ds. Wdrażania Strategii,*
- *prezentacje analiz na spotkaniach Zespołu, komisjach Rady Gminy i sesjach Rady Gminy,*
- *określanie potrzeb szkoleniowych związanych z wdrażaniem, monitoringiem i ewaluacją zadań,*
- *promocja strategii (projektów) na zewnątrz,*
- *reprezentowanie Wójta na zewnątrz w zakresie wdrażania strategii.*

Koordynator celu strategicznego (Koordynator strategiczny)

Członek Komisji Rady Gminy odpowiedzialnej za monitoring wdrażania Strategii Rozwoju Gminy. Współpracuje z koordynatorami operacyjnymi w obszarze strategicznym, którym koordynuje. Do jego zadań jest monitorowanie, motywowanie, inicjowanie oraz umożliwianie współpracy pomiędzy instytucjami i osobami podejmujących się realizacji projektów wynikających z zadań i celów operacyjnych związanych z danym obszarem strategicznym.

Koordynator celu operacyjnego (Koordynator operacyjny)

Szef instytucji publicznej, która z racji wykonywanych zadań i pracy może odpowiadać za koordynację zadań w danym obszarze strategicznym. Przygotowuje coroczny raport z realizacji zadań oraz pełny raport z wdrażania celu operacyjnego (zawierający ocenę osiągniętych rezultatów, celów bezpośrednich i celów nadrzędnych). Koordynator celu operacyjnego współpracuje z Koordynatorami Zadań, Pełnomocnikiem Wójta ds. Strategii i innymi koordynatorami Operacyjnymi. W sytuacjach gdy realizowane lub wdrażane projekty dotyczą innych celów operacyjnych ustala z właściwym koordynatorem innego celu operacyjnego zakres współpracy przy wdrażaniu zadań. Do istotnych zadań koordynatorów operacyjnych jest wskazywanie nowych kierunków (zadań), które pełniej realizują cele operacyjne Strategii.

W sytuacjach nadzwyczajnych, Koordynatorem Operacyjnym może być wyznaczona inna osoba niż szef lokalnej instytucji publicznej.

Koordynator zadania

Bezpośrednio odpowiada za wdrożenie projektów wynikających z zadań realizacyjnych. Współpracuje w tym zakresie z koordynatorem operacyjnym (aspekt merytoryczny) oraz z pełnomocnikiem Wójta ds. Strategii (monitoring i ewaluacja projektu). Koordynator zadania odpowiada w szczególności za:

- *Współpracę z partnerami społecznymi strategii,*
- *Dokonywanie okresowej i pełnej oceny realizacji zadań,*

Koordynatorów zadań rekomenduje koordynator operacyjny.

Komisja Rady Gminy ds. Strategii

Komisja jest odpowiedzialna za coroczny monitoring Strategii, współpracując w tym zakresie z Pełnomocnikiem Wójta ds. Wdrażania Programu oraz z koordynatorami operacyjnymi. Komisja przedstawia wnioski ewaluacyjne dotyczące celów strategicznych i operacyjnych do uchwalenia Radzie Gminy, w trakcie corocznej sesji strategicznej. W przypadku przekazywania wniosków ewaluacyjnych dotyczących:

- *zadań realizacyjnych*
- *powołania koordynatorów operacyjnych*
- *powołania koordynatorów zadań*

Wójtowi Gminy Zaleszany w celu aktualizacji Planu Operacyjnego (w drodze zarządzenia).

Do zadań Komisji należy również:

- *desygnowanie ze swojego grona przedstawicieli, którzy pełniąc rolę koordynatorów strategicznych współpracują z instytucjami publicznymi i partnerami społecznymi przy wdrażaniu zadań i projektów wynikających ze Strategii,*
- *organizacja Zespołu ds. Wdrażania Strategii, w skład którego wchodzi następujące osoby: pełnomocnik Wójta ds. strategii, koordynatorzy operacyjni, koordynatorzy zadań. Doraźnie w pracach Zespołu mogą uczestniczyć inne zaproszone osoby bezpośrednio związane z realizacją Strategii (koordynatorzy projektów, partnerzy społeczni, etc).*

Sesja planowania strategicznego

Rekomenduje się aby zmian ewaluacyjnych w Strategii Rozwoju Gminy podejmować w trakcie sesji strategicznej Rady Gminy. Sesja strategiczna dotycząca zmian w Planie Strategicznym obejmujących, na wniosek Komisji Rady Gminy ds. Strategii, aktualizację celów strategicznych i operacyjnych odbywać się powinna w rozszerzonym o członków Zespołu ds. Wdrażania Strategii i członków Społecznej Komisji Rozwoju Strategicznego. Wprowadzanie zmian aktualizacyjnych poprzedzone powinno być pogłębioną dyskusją z partnerami społecznymi Strategii.

4.2. MONITORING, EWALUACJA STRATEGII

Cele operacyjne

Każdy cel operacyjny Strategii posiada koordynatora operacyjnego, odpowiedzialnego za wdrożenia zadań zawartych w poszczególnych celach operacyjnych. Koordynator operacyjny odpowiada za przeprowadzenie okresowej ewaluacji celu operacyjnego (analizy i wnioski wynikające z oceny wdrażania zadań - rokrocznie) oraz kompleksowej oceny efektów osiągnięcia celu operacyjnego w okresie 6 miesięcy od planowanej daty kompleksowej aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Zaleszany, wstępnie planowanej na grudzień 2020 r. Oceny dokonuje na podstawie uzyskanych informacji od koordynatorów zadań.

Zadania

Struktura zarządzania zadaniami jest zbliżona do zarządzania celami operacyjnymi. Za każde zadanie odpowiada wytypowany koordynator zadania, który przygotowuje roczne raporty ewaluacyjne, zgodnie z planem ewaluacji przedstawionym na następnej stronie. Wzory karty ewaluacyjnej celu operacyjnego i zadania zawiera załącznik Nr. 2 i 3.

Ewaluacja Strategii Rozwoju Gminy Zaleszany

Etap 1

Na podstawie oceny rocznej wdrażania celów operacyjnych pełnomocnik Wójta ds. Strategii przygotowuje zbiorczy raport dotyczący realizacji strategii. Raport zawiera:

- *karty ewaluacyjne celów operacyjnych,*
- *proponycje zmian w zakresie realizacji celów strategicznych, operacyjnych i zadań realizacyjnych),*
- *proponycje zmian w zakresie administrowania procesem wdrażania Strategią (nowe formularze, programy szkoleniowe, zmiany kadrowe).*

Etap 2

Raport przygotowany w terminie do 30 czerwca przez Pełnomocnika Wójta ds. Wdrażania Strategii przedstawiany jest Komisji Strategii Rozwoju Gminy, Promocji, Przedsiębiorczości i Współpracy Międzynarodowej RG, która dokonuje:

- *analizy raportu,*
- *przygotowuje rekomendacje związane z aktualizacją strategii dla Rady Gminy lub Wójta Gminy (w zależności od charakteru zmian aktualizacyjnych)*

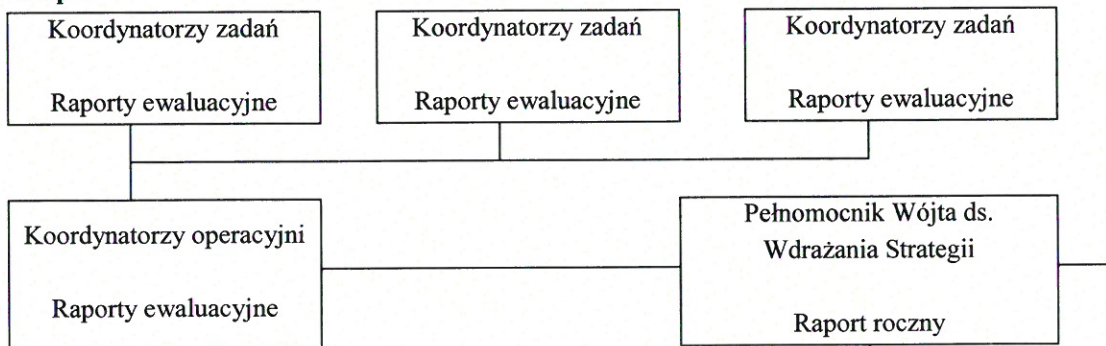
Rekomendacje w tym zakresie, w terminie do 31 sierpnia Komisja przekazuje do Rady Gminy i Wójta Gminy Zaleszany. W celu przygotowania końcowego raportu zawierające rekomendacje związane z aktualizacją Komisja Strategii Rozwoju Gminy ... RG może konsultować się z innymi branżowymi komisjami Rady Gminy, Zespołem ds. Wdrażania Strategii oraz lokalnymi partnerami społeczno-gospodarczymi strategii.

Etap 3

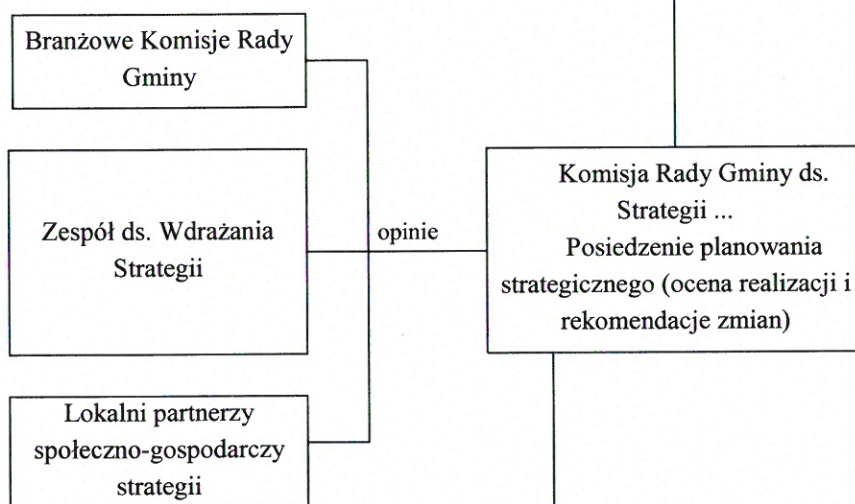
W terminie do 31 października Rada Gminy Zaleszany i Wójt Gminy Zaleszany wdrażają rozwiązania wynikające z rocznej aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy. Wprowadzenie zmian do dokumentów oraz upowszechnienie powierza się Pełnomocnikowi Wójta ds. Wdrażania Strategii. Wnioski związane z finansowaniem projektów wynikających ze Strategii przedstawiane są do Komisji Budżetowej Rady Gminy, w celu zabezpieczenia środków finansowych w budżecie na rok następny.

4.3. EWALUACJA STRATEGII - SCHEMAT

Etap 1

Etap 2

Etap 3

Etap 1 - monitoring i ewaluacja na poziomie zadań i celów operacyjnych

Etap 2 – aktualizacja Strategii

Etap 3 - integracja planowania strategicznego z rocznym planowaniem budżetowym gminy

4.4. HARMONOGRAM MONITORINGU I EWALUACJI STRATEGII

Działanie	Odpowiedzialność	miesiące									
		05	06	07	08	09	10	11	12	01	
Roczna ewaluacja zadań realizacyjnych	Koordinator Projektu	15									
Roczna ewaluacja celów operacyjnych	Koordinator operacyjny	31									
Raport z rocznej oceny wdrażania Strategii	Pełnomocnik		30								
Rekomendacje związane z aktualizacją	Komisja Rady Gminy ds. Strategii ...				31						
Aktualizacja Strategii	Rada Gminy / Wójt Gminy (w zależności od charakteru zmiany)						31				
Aktualizacja dokumentów oraz poinformowanie o zmianach partnerów strategii	Pełnomocnik								30		
Integracja Strategii i budżetu rocznego gminy	Komisja Budżetowa / sesja Rady Gminy									31	
Realizacja zadań i projektów wynikających z aktualnego Planu Strategicznego i Operacyjnego	Partnerzy Strategii Rozwoju Gminy Zaleszany										Na bieżąco

4.5. OPIS PROJEKTU – ZAKRES RZECZOWY

W dokumencie pn. „Strategia Rozwoju Gminy Zaleszany” zostały zaprezentowane zadania realizacyjne, które są kluczowe dla osiągnięcia celów operacyjnych i strategicznych, określonych przez Komisję Rozwoju Strategicznego. Opisy zadań realizacyjnych zawierają takie informacje jak: tytuł, uzasadnienie, odpowiedzialność, działania, harmonogram, źródła finansowania, partnerów. Uruchomienie zadań realizacyjnych wymaga przygotowania projektów, które „wypływają” z zadań realizacyjnych, przynoszą efekty oczekiwane i dają szanse na zgromadzenie niezbędnego montażu finansowego, niezbędnego do ich uruchomienia. Dla prawidłowego zarządzania projektami, szczególnie w zakresie tworzenia montażu finansowego lub kreowania lokalnych porozumień na rzecz ich wdrożenia postuluje się aby opisy projektów zawierały następujące elementy:

- **opis problemu** czyli przesłanki, które skłaniają do podjęcia działań opisanych w projekcie. W opisie problemu należy szczególną uwagę na dobre zdiagnozowanie przyczyn, gdyż szczegółowe rozwiązania powinny być ukierunkowane na prawdziwe przyczyny zdiagnozowanej sytuacji problemowej.
- **planowane cele** czyli kierunki podejmowanych działań i uzasadnienie naszej interwencji. Cele powinny być odpowiedzią na przyczyny zlokalizowanych problemów.
- **oczekiwane rezultaty** – wymierne i łatwe do późniejszej weryfikacji zrealizowane cele. Ważne jest aby rezultaty (wyniki, efekty) były przedstawione w formie wymiernych liczb oczekiwanych - da to bowiem możliwość porównania osiągniętych efektów projektu z planowanymi.
- **działania (sposoby realizacji)** należy zaprezentować w formie logicznie następujących zdarzeń, kroków dojścia do realizacji celów projektu. Warto zwrócić uwagę, szczególnie przy projektach społecznych na metody realizacji projektu. Często wprowadzanie niekonwencjonalnych metod (innovacyjnych) może wpłynąć pozytywnie na zmianę negatywnej sytuacji.
- **analizę zasobów własnych** czyli dokładne opisanie posiadanych zasobów. Analiza taka pozwoli na większą elastyczność w momencie uruchamiania projektów i ubiegania się o wsparcie finansowe. Oparcie się na zasobach własnych bowiem umożliwi nam znacząco zmniejszyć budżet projektów lub też wykazać nasz udział własny w montażu finansowym.
- **wskazanie „udziałowców”** czyli kto będzie adresatem działań, partnerem, wykonawcą. Opis powinien zawierać przedstawienie nie tyle grup ale konkretnych informacji: kto, ile, w jakim zakresie będzie współuczestniczył w realizacji projektu.
- **monitoring i ewaluację**, z zapisem procedur oceny bieżącej i końcowej. Wcześniej wypracowane mechanizmy pozwolą osiągnąć obiektywizm przy przeprowadzaniu oceny. Rzetelna ocena zaś jest niezbędna, aby móc dokonywać ewaluacji projektu, tak aby kolejne działania były skuteczniejsze i efektywniejsze.
- **formy promocji projektu** zarówno względem grup beneficjentów, sponsorów ale również społeczeństwa i instytucji, które mogą włączyć się w realizację projektu.
- **szczegółowy harmonogram** zawierający informację o poszczególnych etapach realizacji projektu, odpowiedzialności za zrealizowanie działania oraz terminy realizacji.
- **budżet**, który należy zaprezentować w wersji budżetu zadaniowego, opartego na opracowanym harmonogramie. Pozwoli to nie tylko lepiej zarządzać projektem ale również planować przepływy środków finansowych w trakcie realizacji projektu.

Na bazie tak sporządzonego opisu projektu możliwe jest prawidłowe wypełnianie wniosków aplikacyjnych. Odpowiedzialność za przygotowanie opisów projektów spoczywa na lokalnych partnerach strategii, w ścisłej współpracy z koordynatorami zadań.

Przykład opisu projektu

Nazwa projektu

„Kupuj w Zaleszanych” – wylansowanie mody na zakupy w lokalnych sklepach i zakładach usługowych zlokalizowanych w gminie Zaleszany

Opis projektu

Zdecydowana większość produkcji i usług firm zlokalizowanych na terenie gminy Zaleszany ma charakter lokalny. Wynika to z poziomu technologicznego (nisko przetworzone wyroby), charakteru działalności gospodarczej (przeważa handel i usługi bytowe) oraz niskiej zdolności lokalnych firm do eksportu. Jednocześnie, położenie gminy w pobliżu kilku ośrodków miejskich powoduje, że wzrasta tendencja dokonywania zakupów na ich terenie. To powoduje, iż w sytuacji dekonunktury krajowej zawęża się również popyt lokalny na produkty i usługi o charakterze bytowym, pogłębiając w ten sposób problemy zaleszańskich firm produkcyjnych, usługowych i handlowych.

Kogo dotyczy

Projekt obejmuje firmy i zakłady zlokalizowane na terenie gminy Zaleszany, których produkcja i usługi adresowane są do konsumenta indywidualnego.

Planowane cele

Celem projektu jest zachęcenie mieszkańców do kupowania lokalnych produktów i korzystania z usług lokalnych zakładów. W ten sposób prywatne fundusze generować będą produkcję lokalnych firm i zakładów.

Planowane wyniki

Zwiększenie popytu na produkty i usługi lokalnych firm i generowanie lokalnej koniunktury gospodarczej. Ponadto realizacja programu promocji przyczyniać się będzie do integracji gospodarczej regionu oraz współpracy międzysektorowej pomiędzy biznesem – organizacjami pozarządowymi (realizatorzy programu) a samorządem lokalnym (wspierający, inicjujący, współfinansujący program).

Kto będzie realizatorem

Realizatorem programu będzie lokalne stowarzyszenie gospodarcze – organizacja skupiająca lokalne podmioty gospodarcze

Partnerzy:

Zidentyfikowani:

Samorząd gminy, szkoły, lokalne organizacje społeczne

Potencjalni:

Starostwo powiatowe

Działania / etapy

1. Przygotowanie założeń programu (propozycje symboli graficznych, propozycje haseł reklamowych, przewidywane kanały promocji, analiza sytuacji i grup docelowych kampanii, proponowany budżet kampanii i źródeł jego finansowania)
2. Pozyskanie zewnętrznych środków na realizację pierwszej edycji programu promocji
3. Promocja efektów programu wśród lokalnych firm i przedsiębiorstw w celu zapewnienia współfinansowania przez lokalny biznes – korzystających z efektów programu
4. Wdrożenie programu jako stałego działania lokalnego stowarzyszenia przedsiębiorców

Budżet (szacunek)

Ogółem: 2.000 PLN rocznie (4.000 PLN wdrożenie)

5. PODSUMOWANIE

”Dzisiejsze decyzje tworzą przyszłość, dzisiejszy stan jest efektem decyzji w przeszłości.”

Przebieg całego procesu planowania strategicznego rozwoju gminy Zaleszany, a w szczególności zaangażowanie społeczności lokalnej na warsztatach i ich efekty należy ocenić niewątpliwie jako sukces społeczności lokalnej. Przebieg dyskusji pokazał, iż społeczność lokalna posiada wolę działania i dążenia do założonych celów.

Ta wola działania i dążenia do założonych celów wymaga od władz gminy, dla osiągnięcia skuteczności, stworzenia odpowiedniej bazy ludzkiej, organizacyjnej oraz finansowej, zapewniającej ciągłość i systematyczność działania, zgodnie z zasadami sztuki zarządzania organizacjami.

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej stwarza szansę finansową na realizację opracowanych planów rozwoju gospodarczego, dzięki możliwości korzystania z funduszy strukturalnych. Jednym z warunków wykorzystania tej szansy jest umiejętność przygotowania odpowiednich projektów, opartych na zadaniach wynikających z zapisów strategicznych. Innym warunkiem jest umiejętność zgromadzenia własnego udziału finansowego.

Konstrukcja ustroju Państwa Polskiego, oparta o zasady państwa prawa i demokracji obywatelskiej powoduje, iż mamy do czynienia z trzema sektorami: publicznym, biznesowym i pozarządowym. Sektory te, są od siebie niezależne, co nie oznaczać powinno braku współpracy i współdziałania. Strategia rozwoju gminy pozwala na włączanie lokalnych społeczności do współdecydowania za rozwój lokalny, przez co lokalne instytucje publiczne, organizacje społeczne, podmioty gospodarcze będą się nawzajem uzupełniać i wspierać. Doświadczenie bowiem wskazuje, że sukcesy środowisk lokalnych w większości oparte są na współdziałaniu tychże sektorów. Poprzez to bowiem umożliwia się wykorzystanie zazwyczaj skromnych (niewystarczających) środków finansowych i zasobów ludzkich do działań strategicznych, otwierających często nowe perspektywy i horyzonty dla mieszkańców gmin.

Zapisane w Strategii działania, których głównym celem jest generowanie miejsc pracy oraz zachowanie tożsamości lokalnej zawierają nie tylko zadania bezpośrednio realizujące ten cel, lecz również takie, które tworzą klimat i warunki dla uruchamiania projektów przedsiębiorców, organizacji społecznych i lokalnych instytucji publicznych w tworzeniu miejsc pracy i pomocy osobom bezrobotnym.

Sukces wdrażania Strategii zależeć będzie więc od równego stopnia realizowania zadań, zarówno tych związanych z przedsiębiorczością ale również kreujących klimat dla współpracy i wzmacniania zdolności lokalnych partnerów dla wdrażania Strategii.

Karta ewaluacyjna dla celu operacyjnego

Cel operacyjny	Data sporządzenia:		Dzień – miesiąc - rok
Obszar strategiczny	Koordynator operacyjny		imię i nazwisko podpis
Planowane zadania	Przyczyny odchyień		
	Zrealizowane zadania / projekty		
Planowane wyniki	Osiągnięte wyniki	Przyczyny odchyień	
Rekomendowane działania na rok następny			

Karta ewaluacyjna dla zadania realizacyjnego

Zadanie realizacyjne	Data sporządzenia:		Dzień – miesiąc - rok
Cel operacyjny	Koordynator zadania		imię i nazwisko podpis
Planowane działania	Zrealizowane działania / projekty	Przyczyny odchyień	
Planowane wyniki	Osiągnięte wyniki	Przyczyny odchyień	
Rekomendowane działania na rok następny			

Plan Operacyjny

1. WPROWADZENIE

„Aby wiedzieć co robić w tym roku, musisz wiedzieć gdzie chcesz być za lat dziesięć”

1.1.1. Wstęp

W 2000 r. Gmina Zaleszany, uczestnicząc w programie US AID LGPP, uchwaliła Strategię Rozwoju Gospodarczego. Strategia opracowana uspołecznioną metodą planowania rozwoju była pierwszym tego typu dokumentem programującym rozwój gospodarczy w gminie Zaleszany.

Kolejnym dokumentem była Strategia Rozwoju Gminy Zaleszany na lata 2004-2013. Kilkunastoletni okres wdrażania strategii wskazał na znaczenie i konieczność posiadania uzgodnionego i zaaprobowanego społecznie dokumentu, integrującego i motywującego do działania. Do korzyści jakie związane są posiadaniem i wdrażaniem planem zaliczyć należy:

- *Większa aktywność lokalnych instytucji i organizacji społecznych. W tym czasie udało się zrealizować kilkadziesiąt projektów związanych z rozwojem społecznym i gospodarczym gminy oraz z promocją aktywności wśród młodzieży i mieszkańców gminy,*
- *Włączenie organizacji społecznych w działania na rzecz rozwoju gminy. Współpraca pomiędzy instytucjami publicznymi a organizacjami pozarządowymi objęła współrealizację i współfinansowanie projektów, które wpisywały się w cele operacyjne Strategii Rozwoju.*
- *Zainicjowanie tworzenia się kolejnych stowarzyszeń. W okresie 2000 – 2015 na terenie gminy Zaleszany powstało kilkanaście stowarzyszeń mieszkańców, których wg stanu na koniec 2015 r. jest 45. Poza NGO powstały też nieformalne inicjatywy związane z aktywnością lokalną,*
- *Nastąpiła priorytetyzacja zadań o charakterze ogólnorozwojowym, pozwalająca samorządowi gminy na koncentrację środków na projekty duże, obejmujące swym oddziaływaniem całą społeczność gminy.*

Szczególnego znaczenia nabrała współpraca międzysektorowa lokalnych instytucji i organizacji społecznych. To dzięki temu możliwe było realizowanie szeregu projektów, które „wpisywały się” w ogólne cele rozwojowe gminy Zaleszany. Podejście to, szczególnie istotne jest w związku z członkostwem Polski w strukturach Unii Europejskiej, gdzie jedną z zasad polityki jest zasada partnerstwa.

Możliwości rozwoju społeczeństwa, zarówno dzięki projektom inwestycyjnym ale również ukierunkowanym na społeczeństwo obywatelskie, dzięki posiadaniu doświadczeń wspólnej realizacji zadań, pozwala spojrzeć szerzej na możliwości rozwojowe w kontekście lokalnych i regionalnych potrzeb społecznych.

Dlatego też, w roku 2013 postanowiono dokonać aktualizacji istniejącej strategii, mając na uwadze:

- Programy rozwojowe UE na lata 2014-2020,
- Włączenie w zakres planowania strategicznego obszarów rozwoju gminy związanych ze sferą społeczną, w tym rewitalizacją,
- Oczekiwane uaktywnienie ważnych dla dalszego rozwoju gminy środowisk zawodowych takich jak: przedsiębiorcy, nauczyciele, rolnicy.

W toku prac nad aktualizacją poczyniono szereg uzgodnień i odniesień zarówno na poziomie lokalnym, jak również regionalnym, dbając o współdziałanie w tym przedsięwzięciu możliwie szerokiego grona przedstawicieli przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz aktywnych grup mieszkańców.

Aktualizację strategii oparto na partnersko - eksperckim modelu budowy planów strategicznych. Niniejszy dokument pn. „Strategia Rozwoju Gminy Zaleszany na lata 2016-2025” powstał więc na

bazie aktywności członków Zespołu ds. opracowania strategii, skupiającej liderów lokalnych organizacji i instytucji oraz ekspertów, opracowań, raportów uwzględniających następujące dokumenty:

Europa 2020;

Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020;

Raport „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe.”;

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR);

Polityka Transportowa Państwa;

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego do roku 2020;

Przy opracowywaniu niniejszej strategii wzięto pod uwagę następujące założenia:

Czas realizacji Strategii, określając perspektywę 9 lat na wdrożenie zadań (przy corocznej ewaluacji Strategii w części dotyczącej zadań realizacyjnych i stąd wynikających możliwościach bieżącego jej uzupełniania o nowe zadania realizacyjne jak i cele strategiczne i operacyjne). Okres do roku 2020 pozwoli z jednej strony uruchomić projekty, których efekty powinny w tym czasie być zauważalne, z drugiej zaś strony termin ten pozwoli na płynne zakończenie realizacji projektów po aktualnym okresie planowania UE, wyznaczonym na lata 2014 – 2020.

Realność zadań, co oznaczało dla zespołu przygotowującego Strategię konieczność skupienia się na zadaniach, które mogą być wdrożone biorąc pod uwagę zasoby własne samorządu gminnego i lokalnych partnerów, zidentyfikowanych w trakcie opracowywania Strategii jak i tych, którzy aktywnie włączali się w realizację poprzedniego planu. Mamy tu na myśli możliwości ludzkie i finansowe. Założeniem jest teza, że dysponując albo środkami finansowymi, albo tylko dobrymi kadrami istnieje możliwość wdrożenia projektu. Inaczej mówiąc, nawet tam gdzie aktualnie brak jest środków własnych ale koordynatorzy projektów cechuje umiejętność i determinacja we wdrażaniu projektów istnieje szansa uzyskania zewnętrznego wsparcia na działania przedstawione w Strategii.

Finansowanie Strategii – możliwość pozyskania środków finansowych na wdrożenie projektów jest jednym z kryteriów oceny projektów. Na etapie planowania zadań zwrócono uwagę na możliwość sfinansowania projektów z nich wynikających. Część z nich ma charakter typowo organizacyjny lub wynikający z zadań statutowych gminy i wdrożenie projektów nie jest uwarunkowane środkami finansowymi. Jednak większość ma charakter innowacyjny, pilotażowy, inwestycyjny. Autorzy opracowania upatrują głównych źródeł finansowania w programach strukturalnych Unii Europejskiej oraz w innych programach krajowych instytucji publicznych lub prywatnych instytucji pomocowych. Jednak dla efektywnego procesu finansowania projektów niezbędne jest tworzenie lokalnych partnerstw, skupionych wokół konkretnie sprecyzowanych projektów. Da to większą szansę na pozyskanie środków własnych (które wynoszą min. 15% wartości projektów) ale również i na pozyskanie środków zewnętrznych (większa wiarygodność wniosków, większe efekty realizacji projektów, etc).

Istotność planowania strategicznego, polegającego na określaniu celów o charakterze jakościowym, co odróżnia planowanie strategiczne od planowania formalnego, związanego np. z rocznym budżetowaniem. Tak więc, wskazane w planie strategicznym zadania mają charakter istotny i kluczowy dla rozwoju gminy, wyznaczając nowe kierunki rozwoju lub dotyczą ważnych dla lokalnego środowiska obszarów aktywności, które samorząd zamierza podtrzymać i wspierać. Rekomendowane przez Zespół ds. opracowania Strategii zadania realizacyjne mają więc wymiar „kamieni milowych”,

zaś projekty stąd „wypływające” będą miały charakter kluczowy dla rozwoju gminy, lokalnego środowiska, jak i społeczeństwa naszej gminy.

Te przesłanki stały u podstaw przygotowanego dokumentu, szczególnie części opisującej zadania realizacyjne. Ważnym elementem będzie również określenie przez lokalną społeczność rankingu zadań. Da to bowiem ocenę ich ważności z punktu widzenia osób, które z racji swojego doświadczenia zawodowego i pozycji społecznej wiedzą i znają najlepiej lokalne uwarunkowania do i dla rozwoju. Jednocześnie ranking zadań pozwoli zespołowi realizacyjnemu na zbudowanie harmonogramu wdrażania projektów, tak aby w perspektywie 9 lat podjąć się wdrożenia tych zadań i projektów, które dają największy efekt społeczny i gospodarczy. Nie bez znaczenia pozostaje proces rewitalizacji, który w niniejszym dokumencie ma szczególne znaczenie. Pozwoli to na racjonalne gospodarowanie posiadanymi zasobami ludzkimi i finansowymi.

Zgodnie z przyjętą wizją w roku 2025, tak ujmowany przestrzennie, obszar gminy Zaleszany będzie charakteryzował się wyższym poziomem i warunkami życia ludności, które zostaną osiągnięte dzięki poprawie dostępności do miejsc pracy i usług. Wysoki poziom spójności wewnętrznej oraz poprawa spójności zewnętrznej uzyskane zostaną dzięki wzrostowi dostępności przestrzennej, która sprzyjać będzie tworzeniu i wzmocnieniu relacji funkcjonalnych. Dzięki współpracy mieszkańców i podmiotów gospodarczych, zlokalizowanych w gminie, a dzięki temu również w części województwa podkarpackiego ukształtuje się nowy obszar wzrostu, który pozytywnie będzie oddziaływał na swoje bliższe i dalsze otoczenie, równoważąc skalę wewnątrzregionalnych zróżnicowań rozwojowych Podkarpacia. Celem głównym, który uszczegóławia ogólną wizję rozwoju gminy Zaleszany jest wzrost poziomu i warunków życia mieszkańców poprzez poprawę dostępu do miejsc pracy i usług przy efektywnym wykorzystaniu zasobów endogenicznych tego obszaru skutkujący poprawą spójności wewnętrznej i wzmocnieniu funkcjonalnych powiązań zewnętrznych, co prowadzić będzie do zmniejszania poziomu zróżnicowań rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu stalowowolskiego oraz Podkarpacia w układzie wewnątrzregionalnym. Zakłada się, że cel główny Programu zostanie osiągnięty poprzez podjęcie projektów zgodnych z kierunkami wskazanymi przez zdefiniowane priorytety i działania strategiczne. Zachowując zasadę spójności programowania na poziomie regionalnym każdy z priorytetów strategicznych rozwoju gminy jest określony co do zakresu jego zgodności z dziedzinami działań strategicznych, celami oraz priorytetami tematycznymi SRWP 2020.

2. WIZJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

„Kto celuje w drzewo i nie sięga go, może tylko uderzyć w ziemię. Kto celuje w niebo, może osiągnąć drzewa”

2.1. WIZJA GMINY ZALESZANY

**Zaleszany to gmina dla Ciebie, dbająca o rozwój edukacji,
przedsiębiorczości i dobrobyt mieszkańców, pielęgnująca
tradycje kulturowe i środowisko naturalne.**

2.2. OBSZARY I CELE STRATEGICZNE

Obszar I Edukacja i Rozwój Zasobów Ludzkich

Cel strategiczny: Przygotowanie mieszkańców do potrzeb nowoczesnej gospodarki i rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Obszar II Infrastruktura

Cel strategiczny: Tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju społeczno - gospodarczego gminy Zaleszany

Obszar III Rozwój gospodarczy

Cel strategiczny: Generowanie nowych miejsc pracy poprzez tworzenie dogodnych warunków dla inwestorów i lokalnej przedsiębiorczości

Obszar IV Rozwój obszarów wiejskich i rolnictwa

Cel strategiczny: Poprawa jakości życia i efektywności działalności rolniczej

Obszar V Środowisko naturalne i kulturowe

Cel strategiczny: Rozwój i ochrona walorów środowiska naturalnego i rodzimej kultury

CEL NADRZĘDNY

Zaleszany to gmina dla Ciebie, dbająca o rozwój edukacji, przedsiębiorczości i dobrobyt mieszkańców, pielęgnująca tradycje kulturowe i środowisko naturalne.

Obszary strategiczne

6. EDUKACJA I ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH	7. INFRASTRUKTURA	8. ROZWÓJ GOSPODARCZY	9. ROZWÓJ WIEJSKICH I ROLNICTWA	10. ŚRODOWISKO NATURALNE I KULTUROWE
Cel strategiczny	Cel strategiczny	Cel strategiczny	Cel strategiczny	Cel strategiczny
6. Przygotowanie mieszkańców dla potrzeb nowoczesnej gospodarki oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego	7. Tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju Zaleszany - gospodarczego gminy Zaleszany	8. Tworzenie dogodnych warunków dla lokalnej przedsiębiorczości i inwestorów	9. Poprawa jakości życia i efektywności działalności rolniczej	10. Rozwój i ochrona walorów środowiska naturalnego i rodzimej kultury
Cele operacyjne	Cele operacyjne	Cele operacyjne	Cele operacyjne	Cele operacyjne
1.4. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie przygotowania do aktywnego udziału w życiu społecznym i gospodarczym gminy	2.4. Przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą oraz dla rozwoju mieszkalnictwa	3.4. Tworzenie instytucjonalnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości	4.4. Poprawa efektywności działalności rolniczej poprzez intensyfikację produkcji ekologicznej oraz tworzenie warunków do rozwoju przetwórstwa płodów rolnych.	5.4. Ochrona środowiska naturalnego poprzez zakończenie budowy systemów utylizacji odpadów płynnych i stałych
1.5. Edukacja dorosłych w zakresie dostosowania do wymagań aktualnego i przyszłego rynku pracy	2.5. Rozwój infrastruktury drogowej dla potrzeb mieszkańców i podniesienia stopnia bezpieczeństwa	3.5. Pobudzenie aktywności gospodarczej mieszkańców	4.5. Wykorzystanie położenia gminy, dziedzictwa kulturowego i rozbudowa gospodarstw do rozwoju agroturystyki	5.5. Kultywowanie tradycji i ochrona świadectw kultury materialnej i duchowej
1.6. Rozbudowa, modernizacja i racjonalizacja wykorzystania obiektów edukacyjno - sportowych	2.6. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej z dostosowaniem do potrzeb mieszkańców	3.6. Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarstw rolnych i przetwórstwa	4.6. Podnoszenie wiedzy, umiejętności i świadomości mieszkańców wszechstronny rozwój systemu edukacji	5.6. Opracowanie systemu promocji rodzimej kultury i wiedzy o środowisku

3. PLAN OPERACYJNY

Plan operacyjny zawiera szczegółowe analizy SWOT poszczególnych obszarów strategicznych, opracowane podczas sesji planowania operacyjnego, przeprowadzone w od 2013 r.

Zadania realizacyjne opisano w sposób następujący:

Nazwa zadania, których numeracja (XYZ), trzycyfrowa oznacza:

X - numer obszaru strategicznego,

Y - numer celu operacyjnego dla danego obszaru strategicznego,

Z - numer zadania realizacyjnego dla danego celu operacyjnego

Koordynator zadania, gdzie wskazywano na odpowiedzialność konkretnej instytucji samorządu gminnego za realizację zadania, w tym za współpracę z partnerami społecznymi przy wdrażaniu projektów wynikających z zadań.

Uzasadnienie, w którym wskazuje się na powody wdrażania zadania i ujęcia go w strukturze Strategii

Sposób realizacji, zaprezentowano w formie konkretnych działań do wykonania lub ewentualnych programów i projektów niezbędnych dla realizacji zadania

Wynik, czyli pożądane efekty związane z wdrażaniem zadania. Dla niektórych zadań wskazywano wymierne mierniki osiągnięcia zadania.

Harmonogram – propozycja kiedy działania powinny być ukończone

Źródła finansowania obejmują: środki własne jako warunek niezbędny nawet dla projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych, fundusze strukturalne oraz inne środki pomocowe. Nie określono wszystkich możliwych źródeł finansowania konkretnego zadania, wskazując jedynie najbardziej prawdopodobne. Wykaz dostępnych źródeł finansowania znajduje się w załączniku Nr 1 i 2

Sojusznicy / partnerzy lokalne to instytucje, które mogą być zainteresowane realizacją zadania lub bez których nie jest możliwe prawidłowe wdrażanie zadania.

Określenie zadań realizacyjnych nastąpiło podczas warsztatów planowania operacyjnego, w trakcie których przedyskutowano i uzgodniono zadania realizacyjne w aspekcie:

Metod realizacji celów operacyjnych,

Możliwości lokalnego środowiska wdrażania zadań realizacyjnych,

Realność zadań ze względu na uwarunkowania lokalne.

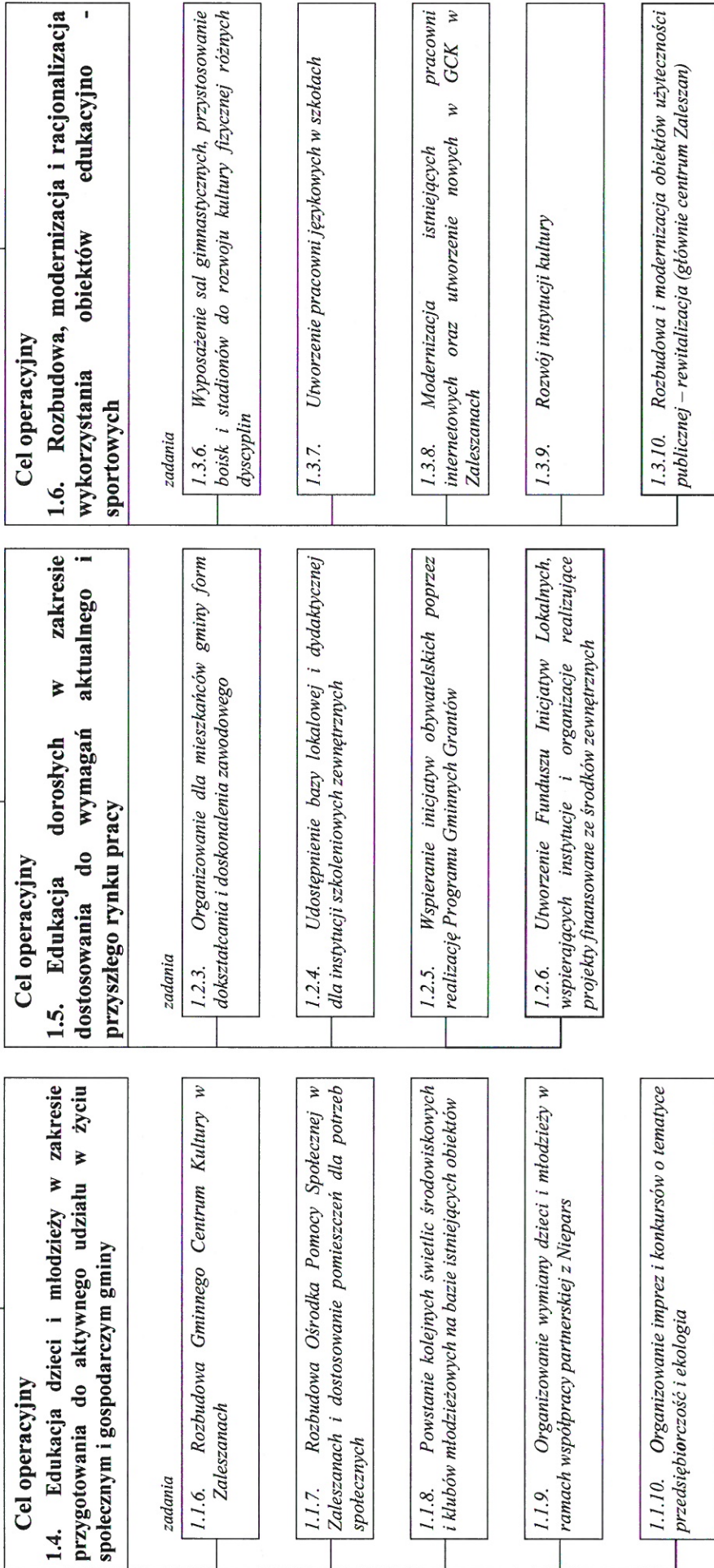
Opisy zadań realizacyjnych zostały przygotowane przez Zespół ds. opracowania Strategii.

3.1. OBSZAR STRATEGICZNY „EDUKACJA I ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH”

**OBSZAR STRATEGICZNY I
EDUKACJA I ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH**

CEL STRATEGICZNY 1

PRZYGOTOWANIE MIESZKAŃCÓW DLA POTRZEB NOWOCZESNEJ GOSPODARKI ORAZ ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

OBSZAR STRATEGICZNY I	Cel Strategiczny	Uzasadnienie
EDUKACJA I ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH	Przygotowanie mieszkańców dla potrzeb nowoczesnej gospodarki oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego	Sprostanie konkurencji regionów oraz pomiędzy podmiotami gospodarczymi, przy globalizacji gospodarki światowej wymaga posiadania nowoczesnych, mobilnych i wykształconych kadr.
CEL OPERACYJNY I.1.	Koordinator	Uzasadnienie
EDUKACJA DZIECI I MŁODZIEŻY W ZAKRESIE PRZYGOTOWANIA DO AKTYWNEGO UDZIAŁU W ŻYCIU SPOŁECZNYM I GOSPODARCZYM GMINY	Przewodniczący Kultury, Oświaty, Zdrowia i Opieki Społecznej RG	Przygotowanie przyszłych pracowników i mieszkańców gminy winno odbywać się od najwcześniejszego etapu edukacji. Pozwoli to na wzrost ambicji zawodowych młodzieży i pozwolić może na większą integrację z lokalną społecznością.
Zadanie 1.1.1.	Koordinator	Uzasadnienie
Rozbudowa Gminnego Centrum Kultury w Zaleszanych	Dyrektor Gminnego Centrum Kultury w Zaleszanych	Aktualnie, GOK i Biblioteka planowane są do połączenia. Budynek nie posiadają odpowiednich sal i wyposażenia do prowadzenia efektywnej nauki i edukacji. Niewystarczające pomieszczenia do nauki powodują gorsze warunki uczenia się dzieci i potencjalnie stanowi to zagrożenie dla efektów nauczania.
Sposób realizacji	Wynik	Źródła finansowania
<ol style="list-style-type: none"> Zawiązanie grupy inicjatywnej w celu przygotowania koncepcji rozbudowy GCK Opracowanie projektów technicznych związanych z rozbudową Przystąpienie do realizacji inwestycji Realizacja projektu 	Harmonogram <ol style="list-style-type: none"> II kw. 16 II kw. 16 2016-2017 	Sojusznicy / partnerzy Środowisko lokalne, rodzice dzieci i młodzieży Urząd Marszałkowski
Zadanie 1.1.2.	Koordinator	Uzasadnienie
Rozbudowa Ośrodka Pomocy Społecznej w Zaleszanych i dostosowanie pomieszczeń dla potrzeb społecznych	Kierownik OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaleszanych posiada starą i zniszczoną bazę, niedostosowaną dla potrzeb klientów (zwłaszcza niepełnosprawnych). Obecnie pomieszczenia biurowe znajdują się w 2 budynkach.
Sposób realizacji	Wynik	Źródła finansowania
<ol style="list-style-type: none"> Opracowanie zakresu rozbudowy w różnych wariantach jego aktywności Określenie kosztów funkcjonowania i możliwych źródeł finansowania Zabezpieczenie środków na lata 2016-2018 	Harmonogram <ol style="list-style-type: none"> II kw. 2016 II kw. 2016 III kw. 2016 	Sojusznicy / partnerzy Lokalne organizacje społeczne, rada sołectwa Zaleszany, samorząd gminy Zaleszany, PUP w Stalowej Woli

Zadanie 1.1.3.		Koordynator	Uzasadnienie
Powstanie kolejnych świetlic środowiskowych i klubów młodzieżowych na bazie istniejących obiektów		Przewodniczący GKRPA	Zwiększenie atrakcyjności zamieszkiwania oraz sposobów na zwiększenie aktywności młodzieży
Sposób realizacji		Harmonogram	Sojusznicy / partnerzy
1. Propagowanie zintegrowanych programów wspierających aktywność dzieci i młodzieży na poziomie sołectw, z udziałem takich instytucji jak: rada sołectka, OSP, LZS, biblioteki publiczne, szkoły, organizacje społeczne	Wynik Powstanie 4 nowych świetlic środowiskowych i klubów dla młodzieży	1. IV kw. 2016 2. IV kw. 2017	Rady sołectkie, jednostki oświatowe, organizacje młodzieżowe
2. Pomoc ze strony instytucji gminnych i organizacji już prowadzących tego typu działalność w tworzeniu świetlic i klubów dla młodzieży			
Zadanie 1.1.4.		Koordynator	Uzasadnienie
Organizowanie wymiany dzieci i młodzieży w ramach współpracy partnerskiej z Nieparys		Przewodniczący Rady Gminy Zaleszany	Zadanie uaktywnia społecznie i zawodowo młodzież, przyczynia się też do promocji gminy, umożliwiać może zagraniczną współpracę gospodarczą MSP.
Sposób realizacji		Harmonogram	Sojusznicy / partnerzy
1. Przyjęcie przez Radę Gminy stałego programu współpracy międzynarodowej gminy z zabezpieczeniem środków na wymiany młodzieżowe	Wynik Każdego roku w ramach wymiany młodzieżowej uczestniczy (w wyjazdach zagranicznych) 30 uczniów	Na bieżąco	Lokalne organizacje społeczne, placówki oświatowe
2. Wsparcie dla lokalnych organizacji w zakresie uzyskiwania zewnętrznych środków na projekty wymiany młodzieżowej			
3. Zabezpieczenie środków rzeczowych na wymiany młodzieżowe (sale spotkań, transport, etc)			
Zadanie 1.1.5.		Koordynator	Uzasadnienie
Organizowanie imprez i konkursów o tematyce przedsiębiorczości i ekologia		Wójt Gminy	Przygotowanie młodzieży w dwóch kluczowych dla gminy obszarach: przedsiębiorczości i ekologia w wymiarze ponad standardowym.
Sposób realizacji		Harmonogram	Sojusznicy / partnerzy
1. Finansowe wspieranie projektów organizacji społecznych i instytucji publicznych realizujących wśród zaleszańskich młodzieży programy edukacji z zakresu przedsiębiorczości i ekologia	Wynik Każdy rocznik młodzieży zaleszańskiej uczestniczy w programach z zakresu przedsiębiorczości i ekologia	Na bieżąco	Lokalne organizacje społeczne, placówki oświatowe, rady sołectkie
2. Wprowadzanie kryteriów i uwarunkowań do lokalnych programów z zakresu aktywizacji dzieci i młodzieży aspektu przedsiębiorczości i promocji ekologii			

OBSZAR STRATEGICZNY 1. EDUKACJA I ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH	Cel Strategiczny Przygotowanie mieszkańców dla potrzeb nowoczesnej gospodarki oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego	Uzasadnienie Sprostanie konkurencji regionów oraz pomidzy podmiotami gospodarczymi, przy globalizacji gospodarki światowej wymaga posiadania nowoczesnych, mobilnych i wykształconych kadr.
CEL OPERACYJNY 1.2. EDUKACJA DOROSŁYCH W ZAKRESIE DOSTOSOWANIA DO WYMAGAŃ AKTUALNEGO I PRZYSZŁEGO RYNKU PRACY	Koordynator Przewodniczący Komisji Kultury, Oświaty, Zdrowia i Opieki Społecznej RG	Uzasadnienie Blisko 600 mieszkańców gminy jest bez pracy. Duża część osób, które utrzymują się z rolnictwa nie może wiązać dalszych perspektyw zawodowych z rolnictwem. Osoby te stanowią potencjalną grupę, która z czasem, może ubożeć co grozi ich wykluczeniem społecznym.
Zadanie 1.2.1. Organizowanie dla mieszkańców gminy form dokształcania i doskonalenia zawodowego	Koordynator Kierownik OPS w Zaleszanych	Uzasadnienie Zmiana postaw i kwalifikacji osób bezrobotnych oraz zmiana źródeł utrzymania dla osób, które nie uzyskują satysfakcjonujących dochodów z rolnictwa.
Sposób realizacji 1. Zabezpieczenie w budżecie gminy Zaleszany funduszy na środki własne w projektach edukacyjnych realizowanych przez instytucje oświatowe lub organizacje społeczne 2. Pomoc w realizacji projektów z zakresu edukacji dla dorosłych przez zaleszańskie instytucje publiczne (samorząd, urząd gminy, placówki oświatowe)	Wynik Każdego roku w szkoleniach dla dorosłych udział bierze 50 mieszkańców gminy	Źródła finansowania Sojusznicy / partnerzy Organizacje społeczne, instytucje edukacyjne, rady sołectek, PUP w Stalowej Woli
Zadanie 1.2.2. Udoskonalenie bazy lokalowej i dydaktycznej dla instytucji szkoleniowych zewnętrznych	Koordynator Dyrektor GCK i Kierownik OPS	Uzasadnienie Każda zewnętrzna inicjatywa, która służyć będzie mieszkańcom powinna być wspierana przez lokalną społeczność. Jedną z form może być bezpłatne udostępnianie posiadanej bazy lokalowej.
Sposób realizacji 1. Przygotowanie lokalnych przepisów normujących zasady uczyczenia na cele szkoleniowe bazy lokalowej i dydaktycznej 2. Upowszechnienie wśród potencjalnych instytucji szkoleniowych proponowanych w pkt. 1 rozwiązań	Wynik Rokrocznie, na terenie gminy Zaleszany organizowane są min. 4 szkolenia dla mieszkańców przez zewnętrzne instytucje szkoleniowe	Źródła finansowania Sojusznicy / partnerzy Placówki oświatowe, instytucje szkoleniowe (pozagminne), PUP, programy pomocowe

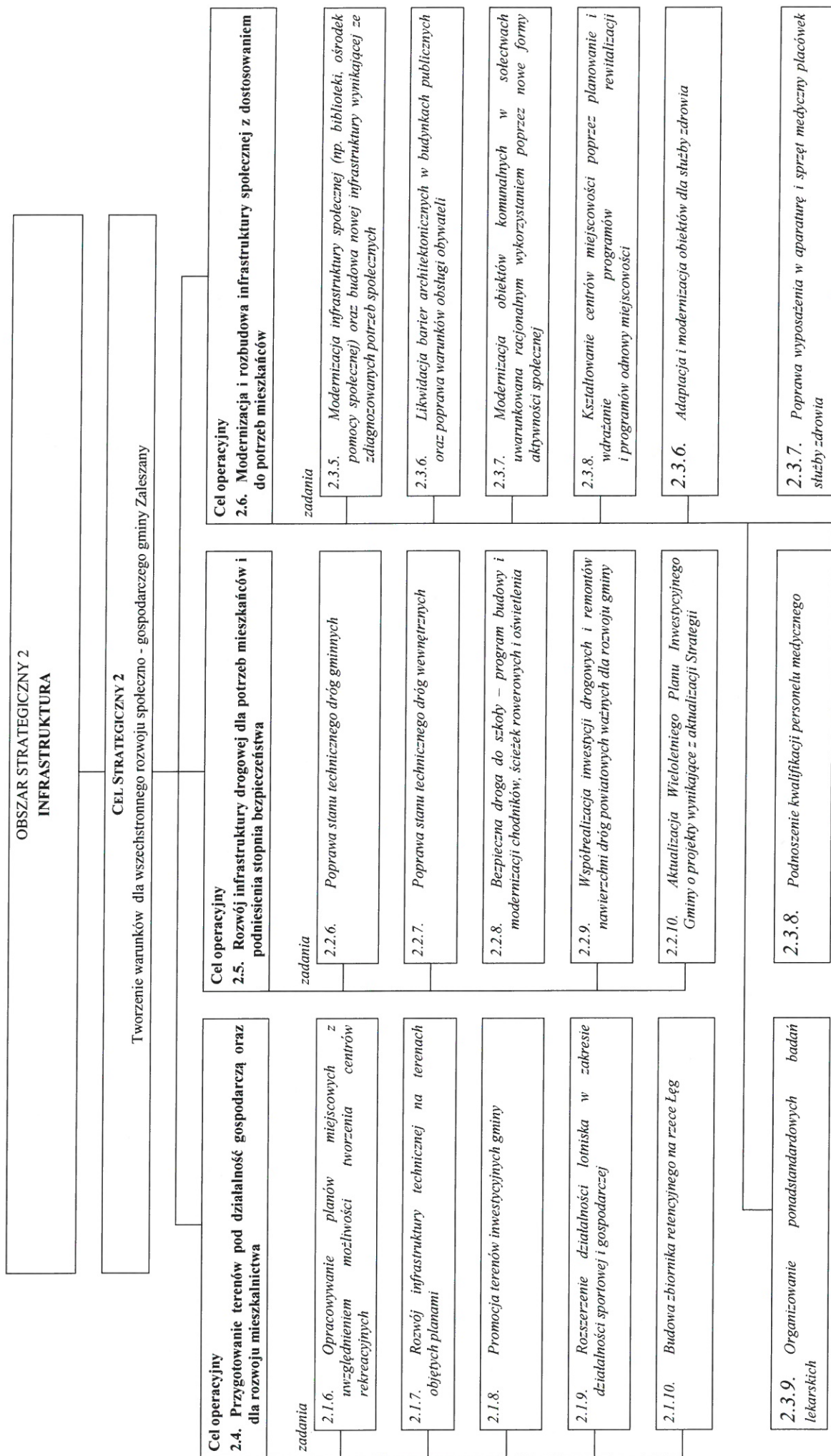
<p>Zadanie 1.2.3. Wspieranie inicjatyw obywatelskich poprzez realizację Programu Gminnych Grantów</p>	<p>Koordynator Przewodniczący Rady Gminy Zaleszany</p>	<p>Uzasadnienie Możliwość realizacji mikroprojektów (do 3000 zł) może być doskonałym narzędziem do uaktywniania lokalnych środowisk, zaś kierunkowanie tychże inicjatyw na cele strategiczne gminy może nadać społeczny wymiar strategii.</p>
<p>Sposób realizacji 1. Podjęcie uchwały w sprawie Programu Gminnych Grantów 2. Coroczne zabezpieczanie w budżecie gminy środków na Program Grantów 3. Wspieranie instytucji realizujących projekty propagujące aktywność obywatelską, finansowane ze środków programów pomocowych</p>	<p>Wynik W ramach Programu uczestniczy rokrocznie min. 10 organizacji i/lub grup nieformalnych, realizujących projekty na łączną kwotę 30 tys. PLN</p> <p>Harmonogram Zgodnie z procedurą Gminnego Programu Grantów</p>	<p>Źródła finansowania Środki własne</p> <p>Sojusznicy / partnerzy Rady sołeckie, placówki oświatowe, zaleszańskie organizacje społeczne</p>
<p>Zadanie 1.2.4. Utworzenie Funduszu Inicjatyw Lokalnych, wspierających instytucje i organizacje realizujące projekty finansowane ze środków zewnętrznych</p>	<p>Koordynator Wójt Gminy</p>	<p>Uzasadnienie Fundusz, finansujący udziały „własne” lokalnych instytucji aplikujących o środki na projekty realizujące strategię umożliwi organizacjom z terenu gminy na zgromadzenie niezbędnych środków na realizację projektów. Samorząd zaś zyskuje możliwość ukierunkowywania działalności organizacji na cele strategiczne gminy.</p>
<p>Sposób realizacji 1. Podjęcie uchwały w sprawie Funduszu Inicjatyw Lokalnych 2. Coroczne zabezpieczanie środków Funduszu w kwocie min. 50 tys. PLN 3. Określanie uchwałą RG priorytetów związanych z realizacją strategii 4. Wspieranie instytucji realizujących projekty związane z celami strategicznymi gminy</p>	<p>Wynik W ramach Funduszu dofinansowanie otrzymują min. 5 projektów na łączną kwotę zewnętrznego dofinansowania 200 tys. zł</p> <p>Harmonogram 1. IV kw. 16 2. IV kw. 16 3. Na bieżąco</p>	<p>Źródła finansowania Środki własne, lokalni partnerzy (organizacje społeczne i podmioty gospodarcze)</p> <p>Sojusznicy / partnerzy Rady sołeckie, placówki oświatowe, zaleszańskie organizacje społeczne</p>

OBSZAR STRATEGICZNY 1.		Cel Strategiczny	Uzasadnienie
EDUKACJA I ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH		Przygotowanie mieszkańców dla potrzeb nowoczesnej gospodarki oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego	Uzasadnienie Sprostanie konkurencji regionów oraz pomiedzy podmiotami gospodarczymi, przy globalizacji gospodarki światowej wymaga posiadania nowoczesnych, mobilnych i wykształconych kadr.
CEL OPERACYJNY 1.3.		Koordynator	Uzasadnienie
ROZBUDOWA, MODERNIZACJA I RACJONALIZACJA WYKORZYSTANIA OBIEKTÓW EDUKACYJNO - SPORTOWYCH		Przewodniczący Komisji Kultury, Oświaty, Zdrowia i Spraw Socjalno - Bytowych RG	Uzasadnienie Posiadane zasoby lokalowe gminy Zaleszany nie są wykorzystane w pełni i racjonalnie, co wynika z analizy SWOT. Dlatego też należy promować działania, które pozwolą na zaprezentowanie mieszkańcom nowej, atrakcyjnej formy i oferty związanej z edukacją, sportem i rekreacją, która może być realizowana na obiektach publicznych.
Zadanie 1.3.1.		Koordynator	Uzasadnienie
Wyposażenie sal gimnastycznych, przystosowanie boisk i stadionów do rozwoju kultury fizycznej różnych dyscyplin		Dyrektorzy szkół, osoby odpowiedzialne za obiekty sportowe	Wybudowanie sali gimnastycznej i jej wyposażenie przyczyni się do poprawy jakości nauczania i rozwoju kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży. Aktualnie, dominującym sportem jest piłka nożna. Należy promować inne dyscypliny sportowe, które mogą przyciągnąć do uprawiania sportu również amatorów lub też stać się sposobem na promocję rekreacji wśród mieszkańców.
Sposób realizacji		Wynik	Źródła finansowania
1. Budowa sali gimnastycznej przy szkole w Majdanie Zbydniowskim i Wólce Turebskiej		Oddanie do użytku Sali gimnastycznej.	Sojusznicy / partnerzy Lokalne organizacje społeczne, placówki oświatowe, powiatowe organizacje sportowe
2. Zakup sprzętu sportowego i wyposażenia sali gimnastycznej		Program rozwoju fizycznej.	
3. Przygotowanie koncepcji rozwoju kultury fizycznej i promocji sportu wśród młodzieży i dorosłych mieszkańców sołectw		Wzrost aktywności sportowej	
4. Przygotowanie przez LZS planów modernizacji stadionów zawierających wskazania źródeł finansowania ze środków pozabudżetowych na poziomie 50%		mieszkańców (10 cyklicznych imprez dla mieszkańców)	
5. Przygotowanie przez RG Zaleszany długofalowego planu współfinansowania inwestycji sportowych			
Zadanie 1.3.2.		Koordynator	Uzasadnienie
Utworzenie pracowni językowych w szkołach		Dyrektor GZOSiP	Umiejętności językowe są jednym z kluczowych czynników dla osiągnięcia sukcesu zawodowego oraz stanowią o poziomie edukacyjnym społeczeństwa. Dla realizacji powyższego niezbędne jest kształcenie językowe już na poziomie szkół podstawowych.
Sposób realizacji		Wynik	Źródła finansowania
1. Przygotowanie programu rozwoju pracowni językowych		Uczniowie szkół zaleszańskich posiadają lepsze przygotowanie językowe w porównaniu do pozostałej młodzieży z stalowowolskiego (ocena)	Sojusznicy / partnerzy Kuratorium Oświaty, Powiatowy Urząd Pracy
2. Systematyczne pozyskiwanie środków na realizację Programu		1. III kw. 16 2. Na bieżąco	
3. Analiza efektów nauczania języków obcych wśród młodzieży		3. Na bieżąco	

Zadanie 1.3.3.		Koordinator	Uzasadnienie
Modernizacja istniejących pracowni internetowych oraz utworzenie nowych w GCK w Zaleszaniech		Dyrektor GCK	Przygotowanie mieszkańców (zarówno młodzieży jak i osób dorosłych) do potrzeb współczesnej gospodarki wymaga stworzenie odpowiedniego zaplecza dydaktycznego na odpowiednim poziomie
Sposób realizacji		Wynik	Źródła finansowania
<ol style="list-style-type: none"> Analiza wyposażenia i wykorzystania obecnie istniejących pracowni internetowych. Określenie potrzeb w zakresie wyposażenia pracowni oraz planu inwestycji w tym zakresie. Zakup i/lub pozyskanie wyposażenie 		Harmonogram <ol style="list-style-type: none"> III kw. 16 IV kw. 16 4. 2017-2018 	Sojusznicy / partnerzy Dyrektorzy szkół, nauczyciele Organizacje pozarządowe, władze gminy
Zadanie 1.3.4.		Koordinator	Uzasadnienie
Rozwój instytucji kultury		Dyrektor GCK	Instytucje kultury zaczynają odgrywać kluczową rolę w rozwoju społeczeństwa informacyjnego i dostępie do informacji, jak również społeczeństwa obywatelskiego. Jednocześnie coraz więcej zbiorów informacyjnych jest dostępnych i opracowywanych jedynie w wersji elektronicznej.
Sposób realizacji		Wynik	Źródła finansowania
<ol style="list-style-type: none"> Opracowanie i wdrożenie planu informatyzacji instytucji kultury Informatyzacja i digitalizacja zasobów komputerowych bibliotek Stworzenie punktów dostępu do internetu w każdej bibliotece Wdrożenie modułu umożliwiającego dostęp do baz danych oraz wypożyczanie książek przy pomocy sieci teleinformatycznej 		Harmonogram <ol style="list-style-type: none"> IV kw. 16 IV kw. 17 IV kw. 18 IV kw. 19 	Sojusznicy / partnerzy Powiatowy Urząd Pracy, firmy komputerowe
Zadanie 1.3.5.		Koordinator	Uzasadnienie
Rozbudowa i modernizacja obiektów użyteczności publicznej – rewitalizacja (głównie centrum Zaleszaniech)		Dyrektor GCK, Kierownik OPS	Poprawa warunków działalności edukacyjnej, wychowawczej i kulturalnej lokalnego środowiska wymaga szybkiej rozbudowy obiektów – głównie w centrum Zaleszaniech
Sposób realizacji		Wynik	Źródła finansowania
<ol style="list-style-type: none"> Rozbudowa GCK Zakup wyposażenia zgodnie z zapotrzebowaniem Adaptacja pomieszczeń na realizowane inicjatywy środowiskowe 		Harmonogram <ol style="list-style-type: none"> IV kw. 16 II kw. 17 IV kw. 17 	Sojusznicy / partnerzy Lokalne organizacje społeczne

3.2. OBSZAR STRATEGICZNY „INFRASTRUKTURA”

OBSZAR STRATEGICZNY II		Cel Strategiczny 2		Uzasadnienie
INFRASTRUKTURA		Tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju społeczno - gospodarczego gminy Zaleszany		Rozwój infrastruktury warunkowany jest dwoma przesłankami: podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy oraz poprawa warunków zamieszkiwania dla mieszkańców gminy.
CEL OPERACYJNY 2.1.		Koordynator		Uzasadnienie
PRZYGOTOWANIE TERENÓW POD DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ ORAZ DLA ROZWOJU MIESZKALNICTWA		Wójt Gminy		Gmina posiada potencjał dla rozwoju gospodarczego oraz mieszkalnictwa. Dla wykorzystania potencjału konieczne jest jednak zabezpieczenie terenów pod potrzeby inwestorów. Zwiększy to konkurencyjność gminy względem sąsiednich gmin, jednocześnie zdynamizuje rozwój gospodarczy i mieszkalnictwo.
Zadanie 2.1.1.		Koordynator		Uzasadnienie
Opracowywanie planów miejscowych z uwzględnieniem możliwości tworzenia centrów rekreacyjnych		Referat Gospodarki i Ochrony Środowiska		Intensywna i aktywna promocja gospodarcza wymaga posiadania kompleksowej oferty. Poza przychylnymi warunkami dla inwestowania (ulgi podatkowe, klimat dla przedsiębiorczości) niezbędne jest posiadanie konkretnych terenów posiadających miejscowe plany zagospodarowania.
Sposób realizacji		Harmonogram		Źródła finansowania
1. Przygotowanie opracowania, prezentującego proponowane tereny do wykonania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego		1. IV kw. 16		Sojusznicy / partnerzy
2. Opracowanie rankingu terenów ze względu na ich atrakcyjność inwestycyjną i koszt opracowania planów		2. II kw. 17		Rady sołeckie, komitety mieszkańców, inwestorzy strategiczni
3. Opracowanie planów		3. Zgodnie z rankingiem		
4. Promocja terenów		4. Na bieżąco		
Zadanie 2.1.2.		Koordynator		Uzasadnienie
Rozwój infrastruktury technicznej na terenach objętych planami		Referat Gospodarki i Ochrony Środowiska		Dla zapewnienia wysokiej konkurencyjności gmina dysponować musi uzbrojonymi terenami komunalnymi, możliwymi do rozwoju przedsiębiorczości.
Sposób realizacji		Harmonogram		Źródła finansowania
1. Pozyskanie inwestorów strategicznych dla terenów objętych planami		3 nowe inwestycje inwestorów strategicznych	Bezpośrednio po opracowaniu planów miejscowych	Sojusznicy / partnerzy
2. Przygotowanie projektów infrastruktury technicznej		100 nowych miejsc pracy		Rady sołeckie, przedsiębiorcy lokalni
3. Pozyskanie środków na wykonanie infrastruktury technicznej		Wzrost podatków od nieruchomości o 5%		odpowiedzialnych za poszczególne media techniczne, programy pomocowe (EFRR, RPO)

Zadanie 2.1.3.	Koordynator Referat Organizacyjny	Uzasadnienie Inwestowanie w tereny inwestycyjne musi być efektywne, to jest kończyć się pozyskaniem konkretnego inwestora strategicznego. Promocja terenów inwestycyjnych musi być nieodzownym elementem realizacji zadania 2.1.1. i 2.1.2.
Sposób realizacji Przygotowanie informacji dotyczącej terenów inwestycyjnych i zamieszczenie jej w dostępnych programach i działaniach promocyjnych samorządu gminy oraz lokalnych instytucji i organizacji	Wynik 3 nowych inwestorów strategicznych (100 nowych miejsc pracy)	Źródła finansowania Środki własne oraz instytucji i organizacji zamieszczających informacje gminne, EFRR
Sposób realizacji Przygotowanie informacji dotyczącej terenów inwestycyjnych i zamieszczenie jej w dostępnych programach i działaniach promocyjnych samorządu gminy oraz lokalnych instytucji i organizacji	Harmonogram Na bieżąco, w terminie skorelowanym do terminu opracowywania planów miejscowych i inwestycji	Sojusznicy / partnerzy Lokalne organizacje przedsiębiorcy, UJM, starostwo powiatowe
Zadanie 2.1.4.	Koordynator Wójt Gminy	Uzasadnienie Aktualnie tereny lotnicze nie są wykorzystane w stopniu przyczyniającym się dla rozwoju gospodarczego gminy.
Sposób realizacji 1. Opracowanie koncepcji rozwoju lotniska w Turbi 2. Promocja lotniska poprzez organizację imprez i zawodów. 3. Przygotowanie studium wykonalności projektu rozwoju lotniska 4. Pozyskiwanie funduszy na realizację projektu 5. Realizacja projektu	Wynik Lotnisko w Turbi oferuje nowe usługi oraz wykorzystywany jest potencjał i zasoby wokół lotniska	Źródła finansowania Środki własne, środki pomocowe (EFRR, EFS, RPO)
Sposób realizacji 1. Opracowanie koncepcji rozwoju lotniska w Turbi 2. Promocja lotniska poprzez organizację imprez i zawodów. 3. Przygotowanie studium wykonalności projektu rozwoju lotniska 4. Pozyskiwanie funduszy na realizację projektu 5. Realizacja projektu	Harmonogram 1. IV kw. 16 2. 2016-2018 3. 2017 - 2018 4. 2018 5. 2018-2020	Sojusznicy / partnerzy Lokalne organizacje społeczne, rady sołeckie, Aeroklub, Urząd Starostwa, Stalowej Woli, Niska, Tarnobrzega, samorządy gmin, przedsiębiorcy lokalni, TSSE „WisłoSan”
Zadanie 2.1.5.	Koordynator Wójt Gminy	Uzasadnienie Gmina posiada warunki dla budowy lokalnego zbiornika retencyjnego, pełniącego funkcje rekreacyjne. W regionalnym programie operacyjnym zaplanowane są środki na budowę zbiorników retencyjnych.
Sposób realizacji 1. Lobbng na rzecz budowy zbiornika retencyjnego w podkarpackim Urzędzie Marszałkowskim 2. Opracowanie dokumentacji projektowej 3. Realizacja projektu 4. Realizacja inwestycji towarzyszących	Wynik Zwiększenie terenów o wysokiej kwalifikacji turystycznej (300 ha przeznaczonych pod działalność turystyczną)	Źródła finansowania Urząd Marszałkowski, środki własne, programy pomocowe (EFRR, RPO)
Sposób realizacji 1. Lobbng na rzecz budowy zbiornika retencyjnego w podkarpackim Urzędzie Marszałkowskim 2. Opracowanie dokumentacji projektowej 3. Realizacja projektu 4. Realizacja inwestycji towarzyszących	Harmonogram 1. IV kw. 16 2. I-III kw. 17 3. 2017 - 2018 4. 2017 - 2018	Sojusznicy / partnerzy Rady sołeckie, organizacje społeczne, samorząd powiatowy

OBSZAR STRATEGICZNY 2. INFRASTRUKTURA		Cel Strategiczny Tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Zaleszany	Uzasadnienie Rozwój infrastruktury warunkowany jest dwoma przesłankami: podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy oraz poprawa warunków zamieszkiwania dla mieszkańców gminy.
CEL OPERACYJNY 2.2.		Koordynator	Uzasadnienie
ROZWÓJ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ DLA POTRZEB MIESZKAŃCÓW I PODNIESIENIA STOPNIA BEZPIECZEŃSTWA		Wójt Gminy	Dostępność komunikacyjna jest nadal jednym z głównych czynników branych przy wyborze lokalizacji dla inwestycji oraz oceny władz samorządowych przez mieszkańców.
Zadanie 2.2.1.			
Poprawa stanu technicznego dróg gminnych		Koordynator Referat Gospodarki i Ochrony Środowiska	Uzasadnienie Zapewnienie standardu dróg gminnych zgodnych z potrzebami przedsiębiorców i wymaganiami bezpiecznego poruszania się pomiędzy sołectwami
Sposób realizacji		Wynik	Źródła finansowania
<ol style="list-style-type: none"> Dokonanie analizy stanu dróg gminnych Opracowanie wieloletniego planu modernizacji i rozbudowy dróg uwzględniających ilość funkcjonujących podmiotów gospodarczych oraz mieszkańców korzystających z dróg Przygotowanie dokumentacji technicznej inwestycji drogowych Pozyskanie środków na realizację inwestycji o największym znaczeniu dla gminy 		Harmonogram <ol style="list-style-type: none"> III kw. 16 IV kw. 16 II kw. 17 Na bieżąco, zgodnie z przyjętym planem 	Sojusznicy / partnerzy sołectwa, przedsiębiorcy
Zadanie 2.2.2.			
Poprawa stanu technicznego dróg wewnętrznych		Koordynator Referat Gospodarki i Ochrony Środowiska	Uzasadnienie Zapewnienie standardu dróg wewnętrznych zgodnych z oczekiwaniami mieszkańców sołectw
Sposób realizacji		Wynik	Źródła finansowania
<ol style="list-style-type: none"> Przyjęcie standardów jakości dróg wewnętrznych Analiza stanu i ważności poszczególnych dróg przez sołectwa (z uwzględnieniem potrzeb przedsiębiorców) Opracowanie harmonogramu realizacji inwestycji Przygotowanie dokumentacji Realizacja inwestycji 		Harmonogram <ol style="list-style-type: none"> IV kw. 16 IV kw. 16 II kw. 17 IV kw. 17 Zgodnie z harmonogramem 	Sojusznicy / partnerzy sołectwa, przedsiębiorcy

Zadanie 2.2.3.	Bezpieczna droga do szkoły – program budowy i modernizacji chodników, ścieżek rowerowych i oświetlenia	Koordynator Referat Gospodarki i Ochrony Środowiska	Uzasadnienie W dużej części wypadki drogowe z udziałem pieszych wynikające ze złego stanu dróg i braku poboczy (chodników).
Sposób realizacji		Wynik	Źródła finansowania Sojusznicy / partnerzy
1. Analiza stanu dróg oraz istniejących zagrożeń oraz opracowanie planu likwidowania punktów szczególnie niebezpiecznych.	Podniesienie bezpieczeństwa uczniów i mieszkańców gminy (zmniejszenie wypadkowości o 50% względem roku 2015)	Harmonogram 1. III kw. 16 2. 2016 - .2017 3. sukcesywnie 4. na bieżąco	środki własne, Urząd Marszałkowski, powiat stalowowolski,
2. Opracowanie planu inwestycji w zakresie: chodniki, ścieżki rowerowe i oświetlenie.			
3. Przygotowanie dokumentacji i realizacja inwestycji			
4. Działania edukacyjne w szkołach na terenie gminy zmierzające do ograniczenia zachowań niebezpiecznych			
Zadanie 2.2.4.	Współrealizacja inwestycji drogowych i remontów nawierzchni dróg powiatowych ważnych dla rozwoju gminy	Koordynator Referat Gospodarki i Ochrony Środowiska	Uzasadnienie Pomimo, że za stan techniczny dróg powiatowych odpowiada inna jednostka samorządowa, ze względu na znaczenie dla mieszkańców stan techniczny powinien odpowiadać oczekiwaniom i potrzebom mieszkańców i przedsiębiorców.
Sposób realizacji		Wynik	Źródła finansowania Sojusznicy / partnerzy
1. Uzgadnianie ze Starostwem Powiatowym harmonogramu inwestycji drogowych zgodnych z oczekiwaniami gminy	Poprawa stanu technicznego powiatowych (porównanie do sytuacji aktualnej)	Harmonogram 1. Na bieżąco 2. Na bieżąco	środki własne Starostwo Powiatowe
2. Zabezpieczenie środków finansowych na inwestycje			
Zadanie 2.2.5.	Aktualizacja Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Gminy o projekty wynikające z aktualizacji Strategii	Koordynator Przewodniczący Rady Gminy	Uzasadnienie Aktualna Strategia zawiera dużą ilość zadań o charakterze inwestycyjnym, których głównym realizatorem jest samorząd gminy. Dla zapewnienia płynności finansowej niezbędne jest opracowanie zaktualizowanego Wieloletniego Programu Inwestycyjnego, zawierającego ranking zadań w oparciu o przyjęte kryteria ważności.
Sposób realizacji		Wynik	Źródła finansowania Sojusznicy / partnerzy
1. Opracowanie kryteriów ważności	Uzgodniony harmonogram realizacji inwestycji	Harmonogram 1. IV kw. 16 2. IV kw. 16 3. I kw. 17 4. I kw. 17	środki własne Rady sołeckie
2. Przygotowanie procedury			
3. Przeprowadzenie priorytetyzacji inwestycji infrastrukturalnych			
4. Sporządzenie harmonogramu inwestycji w powiązaniu z możliwościami finansowymi samorządu			

OBSZAR STRATEGICZNY 2		Cel Strategiczny	Uzasadnienie
INFRASTRUKTURA		dla warunków rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Zaleszany	Rozwój infrastruktury warunkowany jest dwoma przesłankami: podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy oraz poprawa warunków zamieszkiwania dla mieszkańców gminy.
CEL OPERACYJNY 2.3.		Koordynator	Uzasadnienie
MODERNIZACJA I ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ Z DOSTOSOWANIEM DO POTRZEB MIESZKAŃCÓW		Wójt Gminy	Po zrealizowaniu inwestycji infrastruktury liniowej gmina Zaleszany może uruchomić projekty inwestycyjne związane z dostosowaniem infrastruktury społecznej, zgodnej z oczekiwaniami mieszkańców i standardami europejskimi. Dotyczy to w szczególności opieki społecznej, budynków administracji publicznej i obiektów komunalnych zlokalizowanych na terenach sołectw.
Zadanie 2.3.1.		Koordynator	Uzasadnienie
Modernizacja infrastruktury społecznej (np. biblioteki, ośrodek pomocy społecznej) oraz budowa nowej infrastruktury wynikającej ze zdiagnozowanych potrzeb społecznych		Wójt Gminy	Dostosowanie aktualnej infrastruktury do nowych standardów obsługi wynika zarówno z obowiązujących norm prawnych ale również z konieczności świadczenia usług dla mieszkańców w odpowiednim standardzie i odpowiednich do nowych potrzeb wynikających z demografii (zwiększenie dostępności do przedszkoli, zapewnienie wsparcia dla osób chorych, samotnych, starszych).
Sposób realizacji		Wynik	Wynik
1. Bieżąca analiza potrzeb w oparciu o ocenę funkcjonowania oraz konsultacje społeczne		1. na bieżąco	1. Bieżąca analiza potrzeb w oparciu o ocenę funkcjonowania oraz konsultacje społeczne
2. W przypadku pozytywnej decyzji przygotowanie projektu / ów inwestycji.		2. 2010 - 2017	2. W przypadku pozytywnej decyzji przygotowanie projektu / ów inwestycji.
3. Realizacja inwestycji		3. 2007 - 2020	
Zadanie 2.3.2.		Koordynator	Uzasadnienie
Likwidacja barier architektonicznych w budynkach publicznych oraz poprawa warunków obsługi obywateli		Referat Gospodarki i Ochrony Środowiska	Urząd przyjazny to także urząd dostępny i wygodny w aspekcie warunków socjalnych i technicznych. W Ocenie KRS istniejące obiekty administracji publicznej nie należą do przyjaznych dla mieszkańców gminy – petentów urzędów.
Sposób realizacji		Wynik	Źródła finansowania
1. Analiza stanu funkcjonujących obiektów, określenie barier i przygotowanie propozycji rozwiązań		1. Dostęp do obiektów publicznych dla osób niepełnosprawnych, poprawa warunków obsługi petentów	Sojusznicy / partnerzy Organizacje pozarządowe z zakresu osób niepełnosprawnych
2. Przygotowanie projektów i pozyskanie funduszy na modernizację		2. III kw. 16 sukcesywnie	
3. Rozbudowa poczekalni, poprawa informacji oraz warunków obsługi interesantów		3. na bieżąco	
4. Stworzenie procedur umożliwiających załatwienie spraw za pośrednictwem internetu		4. 2016 - 2018	

Zadanie 2.3.3.		Koordinator	Uzasadnienie
Modernizacja obiektów komunalnych w sołectwach uwarunkowana racjonalnym wykorzystaniem poprzez nowe formy aktywności społecznej		Rady sołectkie	Niemalże w każdym sołectwie funkcjonują budynki komunalne, które są wykorzystywane okazjonalnie. Jest to jednocześnie dobra baza dla organizacji zajęć z dziećmi i młodzieżą. Zaoferowanie atrakcyjnej oferty pozwolić może na większą aktywność wśród młodzieży jak również racjonalniej wykorzystywać posiadany majątek.
Sposób realizacji			Sojusznicy / partnerzy
1. Analiza stanu i wykorzystania obiektów komunalnych w sołectwach. 2. Określenie nowych funkcji dla obiektów komunalnych. 3. Dofinansowanie remontów i rozbudowy obiektów w oparciu o ich funkcje.		Wynik Efektywne wykorzystanie istniejących obiektów w sołectwach – 10 nowych inicjatyw środowiskowych	Organizacje społeczne, rady sołectkie, aktualni użytkownicy obiektów, przedsiębiorcy (dzierzawcy części obiektów)
		Harmonogram 1. II kw. 16 2. III kw. 16 3. Sukcesywnie, na podstawie planów działalności środowiskowej	Źródła finansowania Środki własne, programy pomocowe (EFRR, EFS, RPO)

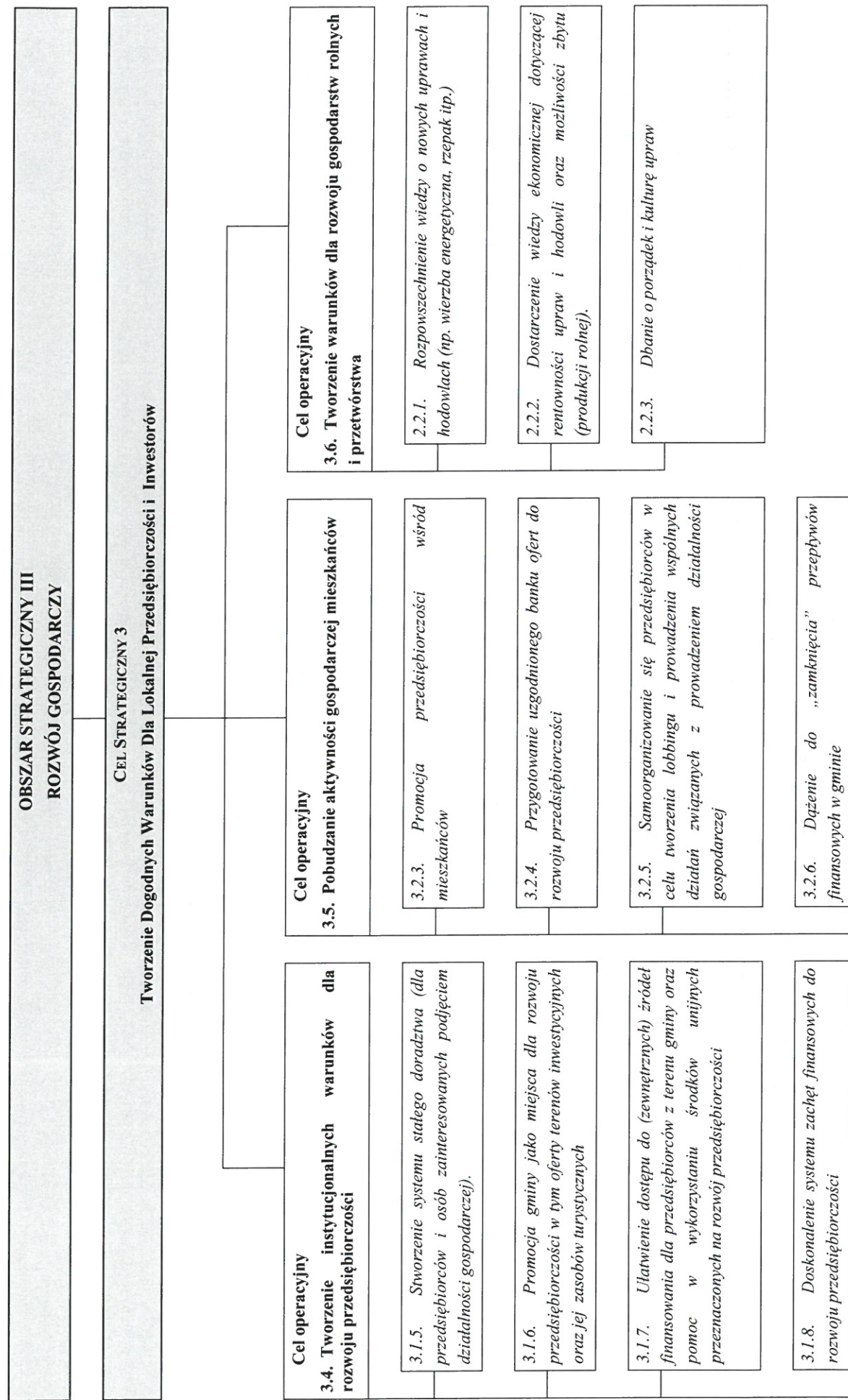
Zadanie 2.3.4.		Koordinator	Uzasadnienie
Kształtowanie centrów miejscowości poprzez planowanie i wdrażanie programów rewitalizacji i programów odnowy miejscowości		Rady sołectkie / Wójt	Projekty związane z rewitalizacją mają się przyczynić do poprawiania funkcjonalności przestrzeni publicznej, poszanowania wspólnej własności oraz podnoszenia jakości zamieszkiwania. Dodatkowym efektem np. programów odnowy miejscowości jest poprawa wizerunku sołectw i poprawa wizerunku gminy, która często skłania do inwestowania w gminie.
Sposób realizacji			Wynik
1. Przygotowanie programów rewitalizacji i programów odnowy miejscowości oraz zagospodarowania centrów sołectw 2. Określenie kluczowych inwestycji na poziomie sołectw i gminy 3. Realizacja inwestycji w oparciu o środki własne oraz dofinansowanie zewnętrzne 4. Promocja dokonanych inwestycji.		Wynik Zagospodarowanie centrów w min 5 sołectwach, poprawa wizerunku gminy	Zagospodarowanie centrów w min 5 sołectwach, poprawa wizerunku gminy
		Harmonogram 1. na bieżąco 2. zgodnie z WPF 3. sukcesywnie 4. na bieżąco	Sposób realizacji 1. Przygotowanie programów rewitalizacji i programów odnowy miejscowości oraz zagospodarowania centrów sołectw 2. Określenie kluczowych inwestycji na poziomie sołectw i gminy 3. Realizacja inwestycji w oparciu o środki własne oraz dofinansowanie zewnętrzne 4. Promocja dokonanych inwestycji.

Zadanie 2.3.5.		Koordinator	Uzasadnienie
Adaptacja i modernizacja obiektów służby zdrowia		Wójt Gminy	Istniejący stan techniczny budynków publicznej służby zdrowia wymaga poprawy i stałej adaptacji do potrzeb mieszkańców. Wyższe standardy pozwolą nie tylko zapewnić lepszą opiekę zdrowotną ale również będzie czynnikiem przyciągającym nowych pacjentów.
Sposób realizacji			Źródła finansowania
		Harmonogram	Sojusznicy / partnerzy

1. Przygotowanie planów modernizacji	Poprawiony stan techniczny budynków	1. 2016 - 2017 2. IV kw. 17 3. sukcesywnie	środki własne, programy pomocowe (EFRR, RPO)	Urząd Marszałkowski
2. Określenie źródeł finansowania i przygotowanie ewentualnych wniosków				
3. Realizacja inwestycji w oparciu o środki własne oraz dofinansowanie zewnętrzne				
Zadanie 2.3.6.				
Zadanie Poprawa wyposażenia w aparaturę i sprzęt medyczny placówek służby zdrowia				
Koordynator Wójt Gminy				
Uzasadnienie Wymogi zabezpieczenia wysokiej jakości usług zdrowotnych dla mieszkańców oraz wdrażanie nowych usług medycznych wymaga stałego doposażenia placówek służby zdrowia w nowe urządzenia i sprzęt.				
Źródła finansowania Sojusznicy / partnerzy				
Sposób realizacji				
1. Przygotowanie planów wyposażenia w sprzęt medyczny i inne urządzenia towarzyszące	Placówki służby zdrowia wyposażone w nowoczesny sprzęt medyczny	Harmonogram 1. 2016 - 2017 2. IV kw. 17 3. sukcesywnie	środki własne, programy pomocowe (EFRR, RPO)	Urząd Marszałkowski
2. Określenie źródeł finansowania i przygotowanie ewentualnych wniosków				
3. Realizacja inwestycji w oparciu o środki własne oraz dofinansowanie zewnętrzne				
Zadanie 2.3.7.				
Zadanie Podnoszenie kwalifikacji personelu medycznego				
Koordynator Dyrektor PZOZ				
Uzasadnienie Wprowadzanie nowych usług oraz konieczność świadczenia usług medycznych na wysokim poziomie wymaga stałego podnoszenia wiedzy i umiejętności personelu medycznego.				
Źródła finansowania Sojusznicy / partnerzy				
Sposób realizacji				
1. Przygotowane w cyklach rocznych plany szkoleń dla personelu medycznego	Wyższe umiejętności i kwalifikacje personelu medycznego	Harmonogram 1. Na bieżąco 2. Na bieżąco	środki własne, programy pomocowe (EFS)	Urząd Marszałkowski
2. Udział w szkoleniach zewnętrznych i dokształcanie w miejscu pracy				
Zadanie 2.3.8.				
Zadanie Organizowanie ponadstandardowych badań lekarskich				
Koordynator Kierownik SPGZOZ				
Uzasadnienie Gorsza sytuacja materialna mieszkańców powoduje mniejszy dostęp do specjalistycznych badań lekarskich. Organizowanie badań ponadstandardowych pozwoli objąć profilaktyką grupy szczególnego ryzyka oraz nie posiadające własnych środków na samodzielne badania w zewnętrznych ośrodkach służby zdrowia.				
Źródła finansowania Sojusznicy / partnerzy				
Sposób realizacji				
1. Określenie długookresowego planu badań ponadstandardowych	Poprawa stanu wiedzy mieszkańców (uczestników badań) o własnym zdrowiu – możliwość podjęcia leczenia	Harmonogram 1. IV kw. 16 2. na bieżąco	środki własne, programy pomocowe (EFS, RPO)	Urząd Marszałkowski
2. Organizacja cyklicznych (na podstawie planu) badań				

3.3. OBSZAR STRATEGICZNY „ROZWÓJ GOSPODARCTWA”

OBSZAR STRATEGICZNY III		Cel Strategiczny 3	Uzasadnienie
ROZWÓJ GOSPODARCZY		Tworzenie dogodnych warunków dla lokalnej przedsiębiorczości i inwestorów	Rozwój społeczny gminy uzależniony jest od osiągnięcia sukcesów gospodarczych lokalnego środowiska i mieszkańców. Posiadanie środków z podatków oraz wzrost zamożności mieszkańców jest czynnikiem kluczowym dla możliwości rozwoju szeroko rozumianej sfery społecznej.
CEL OPERACYJNY 3.1.		Koordynator	Uzasadnienie
TWORZENIE INSTYTUCJONALNYCH WARUNKÓW DLA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI		Przewodniczący Rady Gminy Wójt Gminy	Gospodarka rynkowa nie oznacza, że rola administracji publicznej sprowadza się do bycia jedynie „poborcą podatkowym” lub „stróżem porządku”. Dla zyskiwania przewagi konkurencyjnej z innymi regionami należy stwarzać warunki dla rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców oraz pozwalające przyciągać inwestorów z poza własnego środowiska.
Zadanie 3.1.1.		Koordynator	Uzasadnienie
Stworzenie systemu stałego doradztwa (dla przedsiębiorców i osób zainteresowanych podjęciem działalności gospodarczej).		Referat Organizacyjny	Większość firm zaleszańskich to jednoosobowe firmy, które samodzielnie nie są w stanie wdrażać nowoczesnych rozwiązań dostępnych „na rynku”. Niezbędna jest współpraca z firmami i organizacjami zajmujących się doradztwem dla MŚP, przez co można zdyktować rozwój MŚP.
Sposób realizacji		Wynik	Źródła finansowania
1. Dokonanie analizy możliwości stworzenia lokalnego ośrodka doradztwa dla przedsiębiorców (ocena oferty instytucji spoza gminy)		1. IV kw. 16 2. I kw. 17 3. I kw. 17 4. Na bieżąco	środki własne, EFRR, środki instytucji doradczej, środki firm objętych doradztwem
2. Dokonanie wyboru formy realizacji zadania			
3. Podpisanie stosownych porozumień oraz zabezpieczenie środków finansowych na ten cel			
4. Cykliczna (roczna) ewaluacja działalności doradczej.			
Zadanie 3.1.2.		Koordynator	Uzasadnienie
Promocja gminy jako miejsca dla rozwoju przedsiębiorczości w tym oferty terenów inwestycyjnych oraz jej zasobów turystycznych		Referat Organizacyjny	Posiadanie zasobów dla rozwoju nie oznacza, że zasoby te zostaną wykorzystane. Często na przeszkodzie stoi brak wiedzy o zasobach przez potencjalnych partnerów lub też wykorzystywanie ich do innych niż założone w strategii celów. Ukierunkowana promocja może przyczynić się do pozyskiwania tych inwestorów, którzy realizować będą inwestycje zgodne z oczekiwaniami społecznymi.
Sposób realizacji		Wynik	Źródła finansowania
1. Opracowanie planu promocji zawierającego: herb, logo, slogan reklamowy gminy, grupy docelowe i cele promocji		3 z wytypowanych obszarów dla rozwoju gminy	środki własne, fundusze instytucji zewnętrznych
2. Zaangażowanie do realizacji planu wszystkich instytucji i podmiotów z terenu gminy			
3. Działalność promocyjna ukierunkowana na cele			
4. Ocena skuteczności stosowanych metod w odniesieniu do założonych celów – ewaluacja programu promocji			

Zadanie 3.1.3.	Koordynator	Uzasadnienie
<p>Ułatwienie dostępu do (zewnętrznych) źródeł finansowania dla przedsiębiorców z terenu gminy oraz pomoc w wykorzystaniu środków unijnych przeznaczonych na rozwój przedsiębiorczości</p>	<p>Referat Organizacyjny</p>	<p>Dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą problemem jest uzyskanie kredytów na działalność spowodowaną nie niską oceną opłacalności przedsięwzięcia a brakiem zabezpieczeń kredytowych. Dlatego też fundusze poręczeń kredytowych są dobrym rozwiązaniem dla „starterów” i małych firm nie dysponujących majątkiem, który dla banków może być zabezpieczeniem kredytów.</p>
<p>Sposób realizacji</p>	<p>Wynik</p>	<p>Źródła finansowania</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Analiza możliwości stworzenia lokalnego funduszu pożyczkowego i/lub funduszu gwarancji kredytowej oraz oferty podobnych instytucji spoza gminy. Wybór najkorzystniejszego rozwiązania. 2. Przygotowanie założeń projektu 3. Dofinansowanie działalności funduszu(y) 4. Cykliczna (roczna) ewaluacja funkcjonowania 	<p>Harmonogram</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. IV kw. 16 2. IV kw. 17 3. I kw. 17 4. 2018-2019 <p>lokalnych podmiotów gospodarczych – 10 opracowanych wniosków analizacyjnych rocznie</p>	<p>Sojusznicy / partnerzy</p> <p>Organizacje wspierania biznesu, przedsiębiorcy, powiat stałowowlski,</p>
<p>Zadanie 3.1.3.</p>	<p>Koordynator</p>	<p>Uzasadnienie</p>
<p>Doskonalenie systemu zachęt finansowych do rozwoju przedsiębiorczości</p>	<p>Wójt Gminy</p>	<p>Po uzyskaniu inwestorów spoza gminy wymaga posiadania argumentów również w ujęciu ‘zachęt finansowych’. Pomimo, iż może to przynieść dodatkowe obciążenia dla budżetu gminy, w ocenie długofalowej inwestycje generujące nowe miejsca pracy generują więcej środków budżetowych niż udzielane różnego rodzaju preferencje i ulgi.</p>
<p>Sposób realizacji</p>	<p>Wynik</p>	<p>Źródła finansowania</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Coroczna analiza funkcjonującego systemu zachęt w stosunku do potrzeb i możliwości prawnych w oparciu o opinie przedsiębiorców. 2. Realizacja działań wynikających z oceny 3. Analiza efektów (nowe podmioty, rodzaj inwestycji, liczba nowych miejsc pracy, planowane wpływy budżetowe, etc) 4. Ewaluacja systemu 	<p>Harmonogram</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. IV kw. każdego roku 2016-2018 2. I kw. 19 3. I kw. 19 4. II kw. 19 <p>Rozwój firm i tworzenie nowych miejsc pracy (3 nowe firmy, 100 nowych miejsc pracy do 2020 r.)</p>	<p>Sojusznicy / partnerzy</p> <p>instytucje otoczenia biznesu, lokalni przedsiębiorcy i/lub organizacja zrzeszająca przedsiębiorców</p>

OBSZAR STRATEGICZNY 3. ROZWÓJ GOSPODARCZY	Cel Strategiczny Tworzenie dogodnych warunków dla lokalnej przedsiębiorczości i inwestorów	Uzasadnienie Rozwój społeczny gminy uzależniony jest od osiągnięcia sukcesów gospodarczych lokalnego środowiska i mieszkańców. Posiadanie środków z podatków oraz wzrost zamożności mieszkańców jest czynnikiem kluczowym dla możliwości rozwoju szeroko rozumianej sfery społecznej.
CEL OPERACYJNY 3.2. POBUDZANIE AKTYWNOŚCI GOSPODARZEJ MIESZKAŃCÓW	Koordynator Wójt Gminy	Uzasadnienie Zakładając wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców na poziomie średnim w UE to okazuje się, że w przypadku gminy Zaleszan jest możliwe utworzenie ponad 500 małych firm. Jest liczba zbliżona do liczby osób bezrobotnych. Wskazuje to na potencjał jaki drzemie w możliwościach samozatrudniania się w aspekcie zwalczania bezrobocia. Temu celowi służyć winny działania związane z promocją przedsiębiorczości wśród mieszkańców.
Zadanie 3.2.1. Promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców	Koordynator Referat Spraw Obywatelskich i Usług Społecznych	Uzasadnienie Duża część mieszkańców jest bez pracy, zaś część osób utrzymujących się z rolnictwa nie osiąga satysfakcjonujących dochodów. Rozwój przedsiębiorczości może łagodzić negatywne skutki restrukturyzacji polskiego rolnictwa oraz trudności na lokalnym rynku pracy.
Sposób realizacji	Wynik Zwiększenie ilości rejestrowanych podmiotów gospodarczych do końca 2020 r. wskaźnik przedsiębiorczości (wart. 300)	Źródła finansowania Sojusznicy / partnerzy Środki własne, programy pomocowe: NBP, PAPP, EFRR, F. Kronenberga
1. Organizacja konkursu na najlepszy pomysł na lokalną firmę	1. Corocznie,	Szkoly, NGO, instytucje otoczenia biznesu, przedsiębiorcy.
2. Pomoc doradcza i informacyjna dla osób zamierzających uruchomić własną działalność	2. Zgodnie z potrzebami	
3. Stałe działania informacyjne dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej skierowane do rolników i osób bezrobotnych	3. Corocznie	
4. Objęcie „parasolem” osoby prowadzące działalność gospodarczą w I roku działalności	4. Zgodnie z potrzebami	
Zadanie 3.2.2. Przygotowanie uzgodnionego banku ofert do rozwoju przedsiębiorczości	Koordynator Referat Organizacyjny	Uzasadnienie Bank ofert umożliwi na stałe bilansowanie posiadanych atutów rozwoju działalności gospodarczej. Pozwoli to na przekazywanie informacji zainteresowanym stronom jak również na podejmowanie inicjatyw z konkretnie zlokalizowanym zasobem.
Sposób realizacji	Wynik Łatwo dostępna baza ofert wspierających lokalną przedsiębiorczość - 100 informacji na koniec 2016 r. i roczny przyrost na poziomie 20 informacji	Źródła finansowania Środki własne
1. Przygotowanie banku ofert dotyczącego nieruchomości i obiektów na terenie gminy oraz występujących zasobów naturalnych i środowiskowych	1. IV kw. 16	Sojusznicy / partnerzy Społeczeństwo, przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu (powiatowe i regionalne), portale internetowe dotyczące MSP, instytucje publiczne wspierające MSP (PAPP, UM, WUP, ARiMR)
2. Prowadzenie banku ofert usług i dostaw towarów dla jednostek publicznych	2. IV kw. 16	
3. Prowadzenie banku ofert wsparcia dla przedsiębiorców	3. IV kw. 16	
4. Prowadzenie banków ofert (aktualizacja, ewaluacja)	4. Na bieżąco	

Zadanie 3.2.3.	Koordynator	Uzasadnienie
<p>Samoorganizowanie się przedsiębiorców w celu tworzenia lobbyngu i prowadzenia wspólnych działań związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej</p>	Przewodniczący Komisji Strategii Rozwoju Gminy, Promocji Przedsiębiorczości i Współpracy Międzynarodowej	Aktualnie na terenie gminy nie funkcjonuje żadna forma zrzeszająca przedsiębiorców. Przedsiębiorcy nie są również z zrzeszeni w regionalnych organizacjach biznesowych. Nie jest to sytuacja pozytywna. Brak samorządu przedsiębiorców uniemożliwia wdrażanie projektów wspierających MSP i promujących przedsiębiorczość.
Sposób realizacji	Wynik	Źródła finansowania
<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja cyklicznych spotkań dla przedsiębiorców 2. Zaangażowanie utworzenia na terenie gminy Zaleszany organizacji zrzeszającej przedsiębiorców (stowarzyszenie, fundacja, izba, etc) 3. Wsparcie dla organizacji zrzeszających przedsiębiorców 4. Wprowadzenie systemu konsultacji działań związanych z rozwojem przedsiębiorczości z przedstawicielami przedsiębiorców 	<p>Harmonogram</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Corocznie, IV kw. 16 2. Na bieżąco, zgodnie z programem współpracy 3. cyklicznie 	<p>Sojusznicy / partnerzy</p> <p>Organizacje wsparcia biznesu, przedsiębiorcy, starostwo powiatowe, organizacje pozarządowe z terenu gminy</p>

Zadanie 3.2.4.	Koordynator	Uzasadnienie
<p>Dążenie do „zamknięcia” przepływów finansowych w gminie</p>	Organizacja zrzeszająca przedsiębiorców	W warunkach ograniczonego popytu, każdy wpływ środków finansowych poza gminę ogranicza możliwa wielkość produkcji lokalnych firm. Tak więc „domknięcie” przepływów finansowych na poziomie gminy pozwolić może na generowanie lokalnego popytu i wzrostowi sprzedaży lokalnych firm.
Sposób realizacji	Wynik	Źródła finansowania
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wdrożenie systemu preferencji lokalnych przy przetargach realizowanych przez instytucje publiczne 2. Wzmocnienie systemu wymiany informacji pomiędzy przedsiębiorcami. 3. Promocja lokalnych firm poprzez akcje edukacyjne w szkołach i w środowisku lokalnym 	<p>Harmonogram</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. IV kw. 16 2. IV kw. 17 3. IV kw. 17 	<p>Sojusznicy / partnerzy</p> <p>Przedsiębiorcy, instytucje finansowe, szkoły, NGO, mieszkańcy</p>

OBSZAR STRATEGICZNY 3 ROZWÓJ GOSPODARCZY		Cel Strategiczny		Uzasadnienie
CEL OPERACYJNY 3.3. TWORZENIE WARUNKÓW DLA ROZWOJU GOSPODARSTW ROLNYCH I PRZETWÓRSTWA		Tworzenie dogodnych warunków dla lokalnej przedsiębiorczości i inwestorów		Rozwój społeczny gminy uzależniony jest od osiągnięcia sukcesów gospodarczych lokalnego środowiska i mieszkańców. Posiadanie środków z podatków oraz wzrost zamożności mieszkańców jest czynnikiem kluczowym dla możliwości rozwoju szeroko rozumianej sfery społecznej.
		Koordynator		Uzasadnienie
		Przewodniczący Komisji Rolnictwa, Gospodarki Żywnościowej i Ochrony Środowiska RG		Rolnictwo nadal odgrywa ważną rolę w dla mieszkańców gminy. Jednak brak lokalnych zakładów przetwórczych znacznie ogranicza możliwości zbytu produktów rolnych i obniża opłacalność produkcji. Jednocześnie, istniejące gospodarstwa rolne są małe, o niskim poziomie specjalizacji, co w warunkach WPR może powodować mniejszą ich konkurencyjność i dochodowość dla ich właścicieli.
Zadanie 3.3.1. Rozpowszechnienie wiedzy o nowych uprawach i hodowlach (np. wierzba energetyczna, rzepak itp.)		Koordynator		Uzasadnienie
		Referat Spraw Obywatelskich i Usług Społecznych (do czasu powołania organizacji rolników)		Rolnictwo staje się w coraz większym stopniu producentem surowców wykorzystywanych poza przemysłem spożywczym. Wykorzystanie szansy z tym związanej dać może w przyszłości możliwość rozwoju opłacalnych, wielokohortowych gospodarstw rolnych.
Sposób realizacji		Wynik		Źródła finansowania
1. Nawiązanie stałej współpracy z instytucjami doradztwa rolniczego – określenie form współpracy		ilości		Sojusznicy / partnerzy
2. Informowanie mieszkańców o nowych możliwościach poprzez spotkania, ulotki, plakaty itp.		opłacalnych		Instytucje doradztwa rolniczego, rolnicy, organizacje zrzeszające rolników,
3. Zamieszczanie informacji w internecie.		nowych i hodowli (10		instytucje okołobiznesowe
4. Organizowanie szkoleń dla rolników wprowadzających nowe rodzaje upraw.		gospodarstw wdraża kierunki produkcji)		
		Harmonogram		
		1. III kw. 16		
		2. cyklicznie		
		3. na bieżąco		
		4. cyklicznie		
Zadanie 3.3.2. Dostarczenie wiedzy ekonomicznej dotyczącej rentowności upraw i hodowli oraz możliwości zbytu (produkcji rolnej).		Koordynator		Uzasadnienie
		Referat Organizacyjny (do czasu powołania organizacji rolników)		Posiadana wiedza w tym zakresie może wpłynąć stymulująco na rozwijanie tych kierunków produkcji, które dają szansę na większą dochodowość. Rolnicy nie dysponują możliwościami (wiedza, dostęp do internetu) aby samodzielnie uzyskać tego typu informacje.
Sposób realizacji		Wynik		Źródła finansowania
1. Nawiązanie stałej współpracy z instytucjami doradztwa rolniczego		Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej oraz tworzenie porozumień pomiędzy rolnikami a zakładami przetwórczymi (5		Sojusznicy / partnerzy
2. Zapewnienie indywidualnego doradztwa dla rolników		współpracy)		Instytucje doradztwa rolniczego, rolnicy, organizacje zrzeszające rolników,
3. Organizowanie spotkań z przedstawicielami firm przetwórczych dotyczących możliwości zbytu produkcji rolnej				instytucje okołobiznesowe
4. Przekazywanie bieżących informacji o sytuacji na rynku rolnym				

Zadanie 3.3.3.	Koordynator		Uzasadnienie	
Dbanie o porządek i kulturę upraw	Soltysi		Poprawa wizerunku gminy oraz zwiększenie arealu gospodarstw rolnych przyniesie może poprawę warunków zamieszkiwania na terenach wiejskich.	
Sposób realizacji 1. Stała kontrola stanu zagospodarowania terenów gminnych 2. Okresowa ocena zagospodarowania terenów prywatnych pod kątem zagrożenia pożarowego 3. Akcja promocyjna skierowana do mieszkańców gminy 4. Promocja scalenia gruntów oraz przeprowadzenie konsultacji społecznych w tym zakresie i przygotowanie programu scalenia gruntów	Wynik	Harmonogram	Sojusznicy / partnerzy Instytucje doradztwa rolniczego, rolnicy, organizacje zrzeszające rolników, instytucje okołobiznesowe, rady sołeckie, lokalne organizacje społeczne	
	Zwiększenie estetyki i efektywności wykorzystania terenów rolnych – ocena ankietowa	1. cyklicznie 2. cyklicznie 3. cyklicznie 4. 2016 - 2017	Źródła finansowania Środki własne, fundusze strukturalne EFOiGR, programy pomocowe (ARiMR, PARP, FWW, NBP), sponsorzy (firmy produkujące na potrzeby rolnictwa, banki, instytucje ubezpieczeniowe)	

3.4. OBSZAR STRATEGICZNY „ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA”

OBSZAR IV

ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA

Cel Strategiczny 4

Poprawa Jakości Życia i Efektywności Działalności Rolniczej

<p>Cel operacyjny 4.4. Poprawa efektywności działalności rolniczej poprzez intensyfikację produkcji ekologicznej oraz tworzenie warunków do rozwoju przetwórstwa płodów rolnych.</p>	<p>Cel operacyjny 4.5. Wykorzystanie położenia gminy, dziedzictwa kulturowego i rozdrobnienia gospodarstw do rozwoju agroturystyki</p>	<p>Cel operacyjny 4.6. Podnoszenie wiedzy, umiejętności i świadomości mieszkańców poprzez wszechstronny rozwój systemu edukacji</p>
2.2.4. Samoorganizowanie się rolników w zrzeszenia, stowarzyszenia, grupy producenckie, grupy nieformalne	4.2.5. Promocja idei oraz tworzenie lobbyngu agroturystycznego	4.3.6. Rozwój systemu kształcenia ustawicznego
2.2.5. Upowszechnianie upraw ekologicznych oraz doskonalenie systemu zachęt finansowych do rozwoju przedsiębiorczości	4.2.6. Rozwój infrastruktury agroturystycznej w oparciu o zasoby budynków publicznych	4.3.7. Organizowanie powszechnego dostępu do internetu
2.2.6. Rozwój przetwórstwa rolno spożywczego w oparciu o istniejącą bazę surowcową	4.2.7. Odwarzanie i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego jako atrakcji turystycznych	4.3.8. Doskonalenie systemu zachęt do poprawy estetyki zagród i otoczenia
2.2.7. Promocja lokalnych zasobów genetycznych roślin i zwierząt	4.2.8. Rewitalizacja terenów zielonych i modernizacja systemów melioracyjnych	4.3.9. Doskonalenie systemu przepływu informacji
4.2.9. Budowa i utrzymanie infrastruktury turystycznej	4.2.10. Wykorzystanie cieków wodnych i rzek do budowy zbiorników retencyjno-rekreacyjnych	4.3.10. Wykorzystanie bazy szkolnej i kadr pedagogicznych do działalności środowiskowej wśród rolników

<p>OBSZAR STRATEGICZNY 4. ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA</p> <p>CEL OPERACYJNY 4.1. POPRAWA EFEKTYWNOŚCI DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ POPRZEZ INTENSYFIKACJĘ PRODUKCJI EKOLOGICZNEJ ORAZ TWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU PRZETWÓRSTWA PŁODÓW ROLNYCH</p>	<p>Cel Strategiczny Poprawa jakości życia i efektywności działalności rolniczej</p> <p>Koordynator Przewodniczący Komisji Rolnictwa, Gospodarki Żywnościowej i Ochrony Środowiska RG</p>	<p>Uzasadnienie Gmina Zaleszany zaliczana jest do gmin wiejskich, Rozwój i wykorzystanie potencjału środowiskowych oraz poprawa opłacalności rolniczej pozwolić może na wzrost satysfakcji związanej z zamieszkiwaniem w sołectwach gminy oraz związanej z poprawą dochodowości gospodarstw domowych.</p> <p>Uzasadnienie Dominującą formą działalności rolniczej jest tradycyjna produkcja rolna, która ze względu na lokalne uwarunkowania (rozdrobnienie gospodarstw, brak specjalizacji) nie przynosi oczekiwanych dochodów dla rolników. Zmian upatrywać można w nowych kierunkach produkcji, np. ekologicznej oraz rozwoju przetwórstwa rolnego.</p>
<p>Zadanie 4.1.1. Samooorganizowanie się rolników w zrzeszenia, stowarzyszenia, grupy producenckie, grupy nieformalne</p> <p>Sposób realizacji</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja cyklicznych spotkań rolników. 2. Wsparcie dla tworzenia reprezentacji rolników oraz grup producenckich. 3. Stworzenie procedur wsparcia grup rolników a nie pojedynczych osób 	<p>Koordynator Przewodniczący Komisji Rolnictwa, Gospodarki Żywnościowej i Ochrony Środowiska RG</p> <p>Harmonogram</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. cyklicznie 2. 2016-2017 3. II kw. 17 	<p>Uzasadnienie Brak samooorganizacji rolników uniemożliwia na wdrażanie cyklicznych projektów związanych z rolnikami. Ponadto, organizacje rolnicze mogą stać się inicjatorem pomysłów gospodarczych związanych z organizacją zbytu, szkoleń, wspólnym użytkowaniem maszyn i urządzeń.</p> <p>Źródła finansowania Sojusznicy / partnerzy Rolnicy, organizacje doradztwa rolniczego, sołtysi, rady sołeckie, samorządy rolne,</p>
<p>Zadanie 4.1.2. Upowszechnianie upraw ekologicznych oraz doskonalenie systemu zachęt finansowych do rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>Sposób realizacji</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Akcja informacyjna dotycząca upraw ekologicznych 2. Stworzenie systemu doradztwa dla osób podejmujących produkcje ekologiczną. 3. Informowanie o możliwościach skorzystania z pomocy na rozwój działalności 4. Okresowa ocena systemu zachęt finansowych dla rolników 	<p>Koordynator Referat Spraw Obywatelskich i Usług Społecznych (do czasu powołania organizacji rolników)</p> <p>Harmonogram</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. cyklicznie 2. IV kw. 16 3. cyklicznie 4. corocznie 	<p>Uzasadnienie Gmina Zaleszany kwalifikuje się do prowadzenia na jej terenie upraw ekologicznych. Jednocześnie, uprawy te będą dla części rolników alternatywnym rozwiązaniem względem wysokotowarowych gospodarstw rolnych.</p> <p>Źródła finansowania Sojusznicy / partnerzy Środki własne, fundusze strukturalne ARIMR, sołtysi, instytucje doradztwa EFOIGR, programy pomocowe rolnego, przedsiębiorcy, organizacje (ARIMR, FWW.), UM ekologiczne,</p>

Zadanie 4.1.3.	Koordynator	Uzasadnienie
Rozwój przetwórstwa rolno spożywczego w oparciu o istniejącą bazę surowcową	Referat Spraw Obywatelskich i Usług Społecznych (do czasu powołania organizacji rolników)	Doświadczenie wskazuje, że w gminach na terenie których znajdują się zakłady przetwórcze dochodzi do trwałych więzi kooperacyjnych pomiędzy zakładem a rolnikami. Następuje specjalizacja produkcji i stabilizacja rozwoju gospodarstw rolnych.
Sposób realizacji	Wynik	Źródła finansowania
<ol style="list-style-type: none"> Analiza stanu infrastruktury i obiektów które mogą być wykorzystane do rozwoju przetwórstwa oraz potencjału lokalnego rolnictwa Przygotowanie systemu zachęt dla firm inwestujących w branży spożywczej Akcja informacyjna skierowana do rolników, lokalnych przedsiębiorców i inwestorów zewnętrznych 	Harmonogram <ol style="list-style-type: none"> IV kw. 16 IV kw. 17 I kw. 18 	Sojusznicy / partnerzy Przedsiębiorcy, organizacje rolników, instytucje otoczenia biznesu, Starostwo Powiatowe,
Zadanie 4.1.4.	Koordynator	Uzasadnienie
Promocja lokalnych zasobów genetycznych roślin i zwierząt	Referat Organizacyjny (do czasu powołania organizacji rolników)	Produkcja rolnicza związana z materiałem do reprodukcji należy do najbardziej dochodowych gałęzi branży rolnej. Tak więc dla gospodarstw rolnych, które podejmą się specjalizacji w tym zakresie istnieje możliwość uzyskania stabilnej sytuacji finansowej.
Sposób realizacji	Wynik	Źródła finansowania
<ol style="list-style-type: none"> Identyfikacja lokalnych zasobów genetycznych roślin i zwierząt Promocja lokalnych zasobów genetycznych roślin i zwierząt wśród rolników (jako forma działalności rolniczej) oraz na zewnątrz jako zasobu gminy 	Harmonogram <ol style="list-style-type: none"> IV kw. 04 2016-2017 	Sojusznicy / partnerzy Przedsiębiorcy, rolnicy, organizacje rolników, instytucje doradztwa rolnego, (MRIGŻ, ARiMR)

OBSZAR STRATEGICZNY 4.	Cel Strategiczny	Uzasadnienie
ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA	Poprawa jakości życia i efektywności działalności rolniczej	Gmina Zaleszany zaliczana jest do gmin wiejskich, Rozwój i wykorzystanie potencjału środowiskowych oraz poprawa opłacalności rolniczej pozwolić może na wzrost satysfakcji związanej z zamieszkiwaniem w sołectwach gminy oraz związanej z poprawą dochodowości gospodarstw domowych.
CEL OPERACYJNY 4.2.	Koordynator	Uzasadnienie
WYKORZYSTANIE POŁOŻENIA GMINY, DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ROZDROBNIONIA GOSPODARSTW DO ROZWOJU AGROTURYSTYKI	Przewodniczący Komisji Rolnictwa, Gospodarki Żywnościowej i Ochrony Środowiska RG	Gmina Zaleszany jest miejscem kultywowania tradycji ludowych, które stają się coraz większym atutem lokalnych środowisk. Ponadto, na terenie gminy znajdują się interesujące pod względem rekreacyjnym tereny. Sąsiedztwo Sandomierza oraz brak miejsc noclegowych na terenie gminy pozwalają rekomendować zadania związane z utworzeniem kilku gospodarstw agroturystycznych.
Zadanie 4.2.1.	Koordynator	Uzasadnienie
Promocja idei oraz tworzenie lobby agroturystycznego	Referat Organizacyjny (do czasu powołania organizacji rolników)	Pierwszym etapem, przed przystąpieniem do utworzenia gospodarstw agroturystycznych jest konieczność wypromowania działalności agroturystycznej wśród mieszkańców.
Sposób realizacji	Harmonogram	Źródła finansowania
1. Działania edukacyjne i informacyjne skierowane do mieszkańców. 2. Stworzenie systemu doradztwa i zachęt finansowych dla osób podejmujących działalność agroturystyczną. 3. Stworzenie lokalnej organizacji zrzeszającej gospodarstwa agroturystyczne. 4. Promocja agroturystyki skierowana „na zewnątrz”.	1. 2016-2018, 2. IV kw. 16 3. I kw. 17 4. 2017-2018	Organizacje zrzeszające gospodarstwa agroturystyczne, ARIMR, instytucje doradztwa rolnego, rolnicy, sołectwa,
Zadanie 4.2.2.	Koordynator	Uzasadnienie
Rozwój infrastruktury agroturystycznej w oparciu o zasoby budynków publicznych	Referat Gospodarki i Ochrony Środowiska	Istniejące obiekty komunalne (remizy, domy ludowe, szkoły) mogą być wykorzystane (po adaptacji) dla organizacji różnego rodzaju imprez związanych również z promocją lokalnych zasobów. Poprzez to podnieść można atrakcyjność turystyczną gminy. Dodatkowym efektem będzie racjonalizacja wykorzystania zasobów lokalowych i aktywizacja lokalnego społeczeństwa.
Sposób realizacji	Harmonogram	Źródła finansowania
1. Tworzenie miejsc noclegowych. 2. Organizacja izb pamięci, wystaw itp. 3. Oznaczenie obiektów zabytkowych i połączenie ich ścieżkami rowerowymi.	1. 2016 - 2017 2. 2016 - 2017 3. 2016 - 2017	Sołectwa, organizacje zrzeszające gospodarstwa agroturystyczne, NGO, szkoły

<p>Zadanie 4.2.3. Odtwarzanie i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego jako atrakcji turystycznych</p>	<p>Koordynator Dyrektor GCK</p>	<p>Uzasadnienie Wiele ze zwyczajów i obrzędów powoli ulega zapomnieniu. Część z istniejących tradycji nie jest również zauważalna jako możliwej atrakcji turystycznej lub rekreacyjnej. Zadaniem instytucji kultury jest więc podtrzymywanie tradycji i obrzędów ale również możliwość ich promocji na zewnątrz, jako element programu promocji oraz rozwoju gospodarczego gminy.</p>
<p>Sposób realizacji</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analiza dziedzictwa kulturowego regionu pod kątem możliwości wykorzystania go jako atrakcji turystycznej 2. Wsparcie dla organizacji dbających o dziedzictwo kulturowe oraz je promujących (w ramach konkursów grantowych). 3. Akcje edukacyjne w szkołach i wśród mieszkańców 4. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego do promocji gminy i regionu. 	<p>Wynik Zwiększenie ilości turystów odwiedzających gminę (100 rocznie)</p> <p>Harmonogram</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. III kw. 16 2. Corocznie 3. Corocznie 4. Na bieżąco 	<p>Źródła finansowania Sojusznicy / partnerzy Środki własne, programy pomocowe (FWW, ARF, Fundacja Kultury, NCK, programy grantowe) Szkoły, NGO, skanseny muzea, szkoły – wyższe – etnografia, organizacje zrzeszające gospodarstwa agroturystyczne,</p>
<p>Zadanie 4.2.4. Rewitalizacja terenów zielonych i modernizacja systemów melioracyjnych</p>	<p>Koordynator Referat Gospodarki i Ochrony Środowiska</p>	<p>Uzasadnienie Dla realizacji funkcji rekreacyjnej konieczne jest wykorzystanie atutów środowiska naturalnego. Uporządkowanie i przywrócenie pierwotnego wyglądu przyczyni się również do podniesienia atrakcyjności zamieszkiwania na terenie gminy.</p>
<p>Sposób realizacji</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Określenie szczególnie atrakcyjnych terenów zielonych, zbiorników i cieków wodnych na terenie gminy. 2. Likwidacja dzikich wysypisk w pobliżu wytypowanych obszarów. 3. Rewitalizacja i objęcie ochroną wytypowanych obszarów. 4. Zagospodarowanie terenów wokół terenów zielonych 5. Modernizacja systemów melioracyjnych. 	<p>Wynik Zagospodarowanie terenów zielonych i rolnych – zrealizowanych pomysłów związanych z zagospodarowaniem</p> <p>Harmonogram</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. III kw. 16 2. 2016-2017 3. 2017-2018 4. 2018 5. stale 	<p>Źródła finansowania Sojusznicy / partnerzy Środki własne, Lasy Państwowe, EFRR, RPO, Lasy Państwowe, szkoły, NGO, sołectwa ARIMR, wydziały melioracji powiatowe i wojewódzkie.</p>
<p>Zadanie 4.2.5. Wykorzystanie cieków wodnych i rzek do budowy zbiorników retencyjno-rekreacyjnych</p>	<p>Koordynator Referat Gospodarki i Ochrony Środowiska</p>	<p>Uzasadnienie Budowa zbiornika retencyjnego pozwoli rozwinąć w gminie Zaleszany nową funkcję gospodarczą – turystyka, i rekreacja. Jednocześnie działanie to uaktywni te tereny gminne, które aktualnie rozwijają się najmniej dynamicznie.</p>
<p>Sposób realizacji</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wytypowanie możliwych lokalizacji zbiorników. 2. Konsultacje społeczne. 3. Opracowanie dokumentacji technicznej. 4. Lobbying i pozyskanie środków zewnętrznych. 5. Realizacja inwestycji. 	<p>Wynik Stworzenie zbiorników o charakterze rekreacyjnym o pow. ok. 150 ha</p> <p>Harmonogram</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. II kw. 16 2. IV kw. 16 3. 2016 - 2017 4. 2017-2018 5. 2018 - 2019 	<p>Źródła finansowania Sojusznicy / partnerzy Środki własne, fundusze strukturalne: EFRR, RPO Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski</p>

Zadanie 4.2.6.	Koordinator	Uzasadnienie
Budowa i utrzymanie infrastruktury turystycznej	Referat Gospodarki i Ochrony Środowiska	O ile budowa infrastruktury turystycznej w dużym stopniu może być sfinansowana ze środków pomocowych, tak utrzymanie infrastruktury turystycznej stanie się zadaniem lokalnej społeczności. Jednocześnie, aby utrzymać obiekty infrastruktury turystycznej w dobrym stanie niezbędne jest stałe nadzorowanie stanu technicznego – modernizowanie i rozbudowa.
Sposób realizacji 1. Ogłoszenie przetargu na zagospodarowanie niewykorzystanych obiektów komunalnych 2. Stworzenie banku ofert inwestycyjnych dla przedsiębiorców zainteresowanych rozwojem infrastruktury. 3. Stworzenie ścieżek rowerowych na terenie gminy. 4. Oznaczenie atrakcji turystycznych gminy.	Wynik Stały rozwój infrastruktury turystycznej na terenie gminy	Źródła finansowania Środki własne, fundusze strukturalne: EFRR, RPO, programy pomocowe (FWW, ARIMR) Sojusznicy / partnerzy Szkoły, NGO, przedsiębiorcy, organizacje zrzeszające gospodarstw agroturystyczne.

<p>OBSZAR STRATEGICZNY 4. ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA</p> <p>CEL OPERACYJNY 4.3. PODNOSZENIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I ŚWIADOMOŚCI MIESZKAŃCÓW POPRZEZ WSZECHESTRONNY ROZWÓJ SYSTEMU EDUKACJI</p>	<p>Cel Strategiczny Poprawa jakości życia i efektywności działalności rolniczej</p> <p>Koordynator Przewodniczący Komisji Kultury, Oświaty, Zdrowia i Spraw Socjalno – Bytowych RG</p>	<p>Uzasadnienie Gmina Zaleszany zaliczana jest do gmin wiejskich. Rozwój i wykorzystanie potencjału środowiskowych oraz poprawa opłacalności rolniczej pozwolić może na wzrost satysfakcji związanej z zamieszkiwaniem w sołectwach gminy oraz związanej z poprawą dochodowości gospodarstw domowych.</p> <p>Uzasadnienie Dominującym czynnikiem sukcesu rozwoju lokalnych społeczności jest wiedza i umiejętności, które muszą być nabywane i uaktualniane ustawicznie i stale. Kształcenie ustawiczne staje się więc wymogiem współczesnego świata. Dlatego też wdrożenie programów zachęcających i umożliwiających mieszkańcom gminy jest zadaniem istotnym i kluczowym dla zaleszanskiej społeczności.</p>
<p>Zadanie 4.3.1 Rozwój systemu kształcenia ustawicznego</p> <p>Sposób realizacji</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie systemu informacji o istniejących możliwościach podnoszenia kwalifikacji. 2. Realizacja na terenie gminy szkoleń i kursów odpowiadających na lokalne potrzeby 3. Rozwój lokalnych instytucji szkoleniowych i bazy dydaktycznej. 4. Zwiększenie dostępu mieszkańców gminy do internetu. 	<p>Koordynator Dyrektor GZOSiP / Kierownik OPS</p> <p>Wynik</p> <p>Harmogram</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. III kw. 16 2. 2016-2018 3. 2016-2018 4. 2016-2018 	<p>Uzasadnienie Aktualnie mieszkańcy gminy nie mają dostępu do stałego programu szkoleń ustawicznych organizowanych na terenie gminy. Z dokonanych analiz wynika również, że niska jest też samoistna aktywność mieszkańców w tym zakresie.</p> <p>Źródła finansowania Sojusznicy / partnerzy</p> <p>Środki własne, fundusze edukacyjne, szkoły, NGO, strukturalne: EFS, EFRR, programy instytucjonalne: ARIMR, FWV, agendy ministerstw</p>
<p>Zadanie 4.3.2. Organizowanie powszechnego dostępu do Internetu</p> <p>Sposób realizacji</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zorganizowanie punktów dostępu do internetu we wszystkich instytucjach gminnych oraz w każdym sołectwie. 2. Wprowadzenie systemu szkoleń z zakresu wykorzystania internetu dla mieszkańców gminy. 3. Wprowadzenie procedur umożliwiających załatwienie spraw przez internet. 4. Tworzenie nowych zasobów informacyjnych 	<p>Koordynator Referat Organizacyjny</p> <p>Wynik</p> <p>Harmogram</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2018-2019 2. 2016-2019 3. 2019 4. 2019 	<p>Uzasadnienie Internet staje się aktualnie doskonałym, narzędziem zwiększającym dostęp ludzi do wiedzy i informacji. Szczególnie cennym jest to w przypadku środowisk wiejskich. Docelowo, internet będzie również dawać szansę na miejsca pracy związanej z pracą na odległość (e-praca).</p> <p>Źródła finansowania Sojusznicy / partnerzy</p> <p>Fundusze strukturalne: EFRR, EFS, programy pomocowe (np. e-Content, I praca MPIPS)</p> <p>Firmy informatyczne, Szkoły, NGO, biblioteki, GOK, instytucje edukacyjne,</p>

<p>Zadanie 4.3.3. Doskonalenie systemu zachęt do poprawy estetyki zagród i otoczenia</p> <p>Sposób realizacji</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzenie konkursów na najpiękniejszy budynek, szkołę, instytucje, ulice, sołectwo. 2. Akcje edukacyjna w szkołach. 3. Egzekwowanie obowiązujących przepisów w zakresie ochrony przyrody, przeciwpożarowej i warunków pracy. 	<p>Koordynator Referat Gospodarki i Ochrony Środowiska (w ścisłej współpracy z Radami Sołectkami i Komisją Ładu, Porządku Publicznego i Ochrony Przeciwożarowej RG)</p> <p>Wynik Poprawa estetyki zagród i otoczenia - analiza</p> <p>Harmonogram</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Corocznie 2. Corocznie 3. Na bieżąco 	<p>Uzasadnienie Poprawa warunków zamieszkiwania oraz zwiększenie atrakcyjności terenów pod inwestycje mieszkaniowe wymaga wprowadzenia stałego programu poprawy estetyki sołectw, gospodarstw rolnych i domowych.</p> <p>Źródła finansowania Środki własne (programy pomocowe uzupełniająco)</p> <p>Sojusznicy / partnerzy Sołectwa, szkoły, Straż Pożarna, Policja, Inspekcja Pracy, OSP</p>
<p>Zadanie 4.3.4. Doskonalenie systemu przepływu informacji</p> <p>Sposób realizacji</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Usprawnienie systemu komunikacji społecznej w gminie. 2. Tworzenie nowych form przekazywania informacji. 3. Tworzenie lokalnych punktów informacji (w oparciu o punkty dostępu do internetu) 4. Wydawanie lokalnej gazety informacyjnej. 	<p>Koordynator Referat Organizacyjny</p> <p>Wynik Poprawa komunikacji wewnętrznej w gminie oraz większa koordynacja działań</p> <p>Harmonogram</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2016-2018 2. stale 3. 2019 4. stale 	<p>Uzasadnienie Szybki, niezakłócony i dwukierunkowy przepływ informacji jest warunkiem podstawowym dla uruchamiania programów współpracy lub też na włączenie lokalnych partnerów do wspólnych działań. Uspełnienie form komunikacji jest również czynnikiem integrującym i integracyjnym.</p> <p>Źródła finansowania Środki własne</p> <p>Sojusznicy / partnerzy NGO, Sołectwa, GCK,</p>
<p>Zadanie 4.3.5. Wykorzystanie bazy szkolnej i kadr pedagogicznych do działalności środowiskowej wśród rolników</p> <p>Sposób realizacji</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie nauczycieli do prowadzenia działalności informacyjnej i szkoleniowej. 2. Organizacja spotkań i szkoleń w oparciu o istniejące obiekty. 	<p>Koordynator Dyrektor GZOSiP</p> <p>Wynik Stworzenie dodatkowej funkcji dla szkół (każda szkoła prowadzi min. 3 inicjatywy środowiskowe</p> <p>Harmonogram</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2016-2017 2. stale 	<p>Uzasadnienie Gmina posiada rozbudowaną bazę lokalową związaną z oświatą i kulturą. Wykorzystanie jej do innych celów, poza racjonalizacją jej wykorzystania, umożliwić może wdrażanie programów wymagających dostępu do lokali (sale spotkań, szkoleń, etc).</p> <p>Źródła finansowania EFS, środki własne, inne zewnętrzne środki</p> <p>Sojusznicy / partnerzy Instytucje szkoleniowe, NGO, organizacje wsparcia biznesu, instytucje doradztwa rolnego.</p>

3.5. OBSZAR STRATEGICZNY „ŚRODOWISKO NATURALNE I KULTUROWE”

OBSZAR STRATEGICZNY V ŚRODOWISKO NATURALNE I KULTUROWE

Cel Strategiczny 5

Rozwój i Ochrona Wzorów Środowiska Naturalnego i Rodzimej Kultury

<p>Cel operacyjny 5.4. Ochrona środowiska naturalnego poprzez zakończenie budowy systemów utylizacji odpadów płynnych i stałych</p>	<p>Cel operacyjny 5.5. Kultywowanie tradycji i ochrona świadectw kultury materialnej i duchowej</p>	<p>Cel operacyjny 5.6. Opracowanie systemu promocji rodzimej kultury i wiedzy o środowisku</p>
<p>5.1.6. Zakończenie budowy systemu kanalizacji sanitarnej w gminie</p>	<p>5.2.6. Inwentaryzacja zabytków kultury materialnej i niematerialnej gminy oraz cennych obiektów przyrody</p>	<p>5.3.5. Wydanie folderu promującego walory środowiska naturalnego i kulturowego gminy</p>
<p>5.1.7. Opracowanie systemu segregacji odpadów i wdrożenie go do realizacji</p>	<p>5.2.7. Stworzenie systemu opieki placówek oświatowych nad zabytkami kultury</p>	<p>5.3.6. Wypromowanie „Gwardii Narodowej” (Wojska Majdańskiego) jako logo kulturowego gminy Zaleszany</p>
<p>5.1.8. Sukcesywna likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci</p>	<p>5.2.8. Wykreowanie programu kultywowania tradycji rodzimej kultury</p>	<p>5.3.7. Podnoszenie świadomości i wiedzy ekologicznej mieszkańców</p>
<p>5.1.9. Przygotowanie programu odnowy środowiska w wybranych sołectwach</p>	<p>5.2.9. Powołanie stowarzyszenia twórców i animatorów kultury</p>	<p>5.3.8. Opracowanie koncepcji i podjęcie realizacji budowy ścieżek rowerowych, pieszych i stacji dydaktycznych</p>
<p>5.1.10. Ochrona czystości wód płynących i starorzeczy Sanu</p>	<p>5.2.10. Pozyskanie inwestorów w celu zagospodarowania obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy oraz wspieranie rozpoczętych modernizacji i odbudowy.</p>	

<p>OBSZAR STRATEGICZNY 5.</p> <p>ŚRODOWISKO NATURALNE I KULTUROWE</p>	<p>Cel Strategiczny</p> <p>Rozwój i ochrona walorów środowiska naturalnego i rodzimej kultury</p>	<p>Uzasadnienie</p> <p>Zachowanie walorów środowiskowych jest czynnikiem wpływającym zarówno na rozwój gospodarczy jak i na ogólną satysfakcję z zamieszkiwania w gminie czystszej ekologicznie i zachowującej odrębność kulturową.</p>
<p>CEL OPERACYJNY 5.1.</p> <p>OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO POPRZEZ ZAKOŃCZENIE BUDOWY SYSTEMÓW UTYLIZACJI ODPADÓW PLYNNYCH I STALYCH</p>	<p>Koordynator</p> <p>Wójt Gminy</p>	<p>Uzasadnienie</p> <p>Gmina Zaleszany, aktualnie nie dysponuje systemem utylizacji odpadów płynnych i stałych. Efektem jest chroniczne zanieczyszczenie środowiska przez odpady o charakterze komunalnym.</p>
<p>Zadanie 5.1.1.</p> <p>Zakończenie budowy systemu kanalizacji sanitarnej w gminie</p> <p>Sposób realizacji</p> <ol style="list-style-type: none"> Budowa kanalizacji sanitarnej w m: Dzierżiówka, Kotowa Wola, Majdan Zbydniowski, Motycze Szlacheckie, Obojna, Skowierzyn i Wólka Turebska, Zakończenie budowy kanalizacji w pozostałych miejscowościach (uzupełnienie braków) 	<p>Koordynator</p> <p>Referat Gospodarki i Ochrony Środowiska</p> <p>Harmonogram</p> <ol style="list-style-type: none"> III kw. 2016 – III kw. 2017 IV kw. 2016 – II kw. 2018 Zgodnie z przyjętymi harmonogramami 	<p>Uzasadnienie</p> <p>Źródła finansowania</p> <p>Środki własne, fundusze strukturalne: EFRR, fundusze UE, RPO, NFOŚiGW</p> <p>Sojusznicy / partnerzy</p> <p>Komitet budowy kanalizacji</p>
<p>Zadanie 5.1.2.</p> <p>Opracowanie systemu segregacji odpadów i wdrożenia go do realizacji</p>	<p>Koordynator</p> <p>Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej</p> <p>Harmonogram</p> <ol style="list-style-type: none"> Do końca 2017 cyklicznie 2016-2018 	<p>Uzasadnienie</p> <p>„Dziki wysypiska” jakie znajdują się na terenie gminy związane są z brakiem sprawnego systemu segregacji odpadów oraz niską świadomością ekologiczną mieszkańców. Skutkiem jest gorsza ocena gminy jako miejsca do zamieszkiwania oraz gorsze warunki dla wypoczynku i rekreacji.</p> <p>Źródła finansowania</p> <p>Środki własne, NFOŚ, WFOŚ, fundusze: EFRR, RPO</p> <p>Sojusznicy / partnerzy</p> <p>Szkoły, sołectwa, organizacje ekologiczne,</p>
<p>Sposób realizacji</p> <ol style="list-style-type: none"> Wprowadzenie systemu segregacji odpadów. Akcja informacyjna skierowana do mieszkańców i młodzieży szkolnej Konkursy i system zachęt finansowych dla szkół, sołectw, instytucji. 	<p>Wynik</p> <p>Objęcie systemem selektywnej zbiórki odpadów 95% mieszkańców gminy i co najmniej 80% segregowanych odpadów.</p>	

Zadanie 5.1.3.		Koordynator	Uzasadnienie
Sukcesywna likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci		Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej	Likwidacja „dzikich wysypisk” jest zabiegiem niezbędnym dla rozwoju turystyki i rekreacji oraz podnoszenia satysfakcji z zamieszkiwania na terenie gminy Zaleszany.
Sposób realizacji		Wynik	Źródła finansowania
<ol style="list-style-type: none"> 1. Akcja informacyjna skierowana do mieszkańców i młodzieży szkolnej 2. Cykliczne imprezy porządkowania gminy 3. Konsekwentne egzekwowanie obowiązujących przepisów 		Harmonogram <ol style="list-style-type: none"> 1. 2016-2018, 2. cyklicznie 3. na bieżąco 	Sojusznicy / partnerzy Sołectwa, „szkoły, NGO, policja, OSP
Zadanie 5.1.4.		Koordynator	Uzasadnienie
Przygotowanie programu odnowy środowiska w wybranych sołectwach		Rady Sołectek	Niektóre z sołectw gminy Zaleszany posiadają anoty dla rozwoju rekreacji i turystyki. Warunkiem niezbędnym jest przywrócenie pierwotnego stanu dla środowiska naturalnego, zniszczonego poprzez działalność człowieka.
Sposób realizacji		Wynik	Źródła finansowania
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wytypowanie sołectw o szczególnym walor przyrodniczym, 2. Opracowanie planów ochrony środowiska 		Harmonogram <ol style="list-style-type: none"> 1. IV kw. 2016 2. 2017 - 2018 5 	Sojusznicy / partnerzy Organizacje ekologiczne, NGO, szkoły,
Zadanie 5.1.5.		Koordynator	Uzasadnienie
Ochrona czystości wód płynących i starorzeczy Sanu		Referat Gospodarki i Ochrony Środowiska	Aktualnie istniejące akwenty wodne wymagają oczyszczenia i ochrony przed zanieczyszczeniami. Przywrócenie ich stanu zgodne z wymaganiami ekologicznymi pozwolić może na ich turystyczne i rekreacyjne wykorzystanie.
Sposób realizacji		Wynik	Źródła finansowania
<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie „rejestru zanieczyszczeń” 2. Akcja informacyjna skierowana do mieszkańców gminy i młodzieży szkolnej 3. Wsparcie dla budowy przydomowych oczyszczalni ścieków (na terenach, gdzie nieopłacalne będzie podłączenie do sieci kanalizacyjnej) 4. Stała ocena stanu czystości wód. 		Harmonogram <ol style="list-style-type: none"> 1. Do końca 2016 2. 2016-2018 3. 2018-2020 4. na bieżąco 	Sojusznicy / partnerzy NGO, szkoły, sołectwa, PIOŚ,

OBSZAR STRATEGICZNY 5. ŚRODOWISKO NATURALNE I KULTUROWE	Cel Strategiczny Rozwój i ochrona walorów środowiska naturalnego i rodzimej kultury	Uzasadnienie Zachowanie walorów środowiskowych jest czynnikiem wpływającym zarówno na rozwój gospodarczy jak i na ogólną satysfakcję z zamieszkiwania w gminie czystej ekologicznie i zachowującej odrębność kulturową.
CEL OPERACYJNY 5.2. KULTYWOWANIE TRADYCJI I OCHRONA ŚWIADECTW KULTURY MATERIALNEJ I DUCHOWEJ	Koordynator Przewodniczący Komisji Kultury, Oświaty, Zdrowia i Spraw Socjalno – Bytowych RG	Uzasadnienie Integracja mieszkańców z gminą jest siłą sprawczą wielu działań prospołecznych. Zbudowanie tożsamości lokalnej opartej o lokalną kulturę, tradycje, historię jest elementem wzmacniającym i integrującym mieszkańców.
Zadanie 5.2.1. Inwentaryzacja zabytków kultury materialnej gminy oraz cennych obiektów przyrody	Koordynator Dyrektor GCK	Uzasadnienie Posiadanie „bilansu” kultury materialnej gminy pozwoli na opracowanie planu konserwacji i rekonstrukcji zabytków kultury materialnej, w tym do wykorzystania ich do rozwoju działalności turystycznej i gospodarczej.
Sposób realizacji 1. Dokonanie inwentaryzacji obiektów zabytkowych i obiektów przyrody 2. Przygotowanie katalogów dostępnych w formie elektronicznej i broszurowej	Wynik Opis istniejących zabytków oraz cennych obiektów przyrody	Źródła finansowania <i>Sojusznicy / partnerzy</i> Środki własne, programy pomocowe z zakresu kultury
Zadanie 5.2.2. Stworzenie systemu opieki placówek oświatowych nad zabytkami kultury	Koordynator Wójt Gminy	Uzasadnienie Niszczenie zabytków związane jest z brakiem „gospodarza”. Niniejsze zadanie umożliwi roztoczenie opieki nad zabytkami przez środowiska szkolne. Jednocześnie, będzie to okazją do uczenia młodzieży historii związanej z gminą, co w efekcie pozwolić będzie na rozbudzenie szacunku dla „małej ojczyzny”.
Sposób realizacji 1. Przeszkolenie nauczycieli z zakresu lokalnej historii 2. Objęcie przez szkoły opieki nad poszczególnymi zabytkami 3. Wprowadzenie wiedzy o lokalnych zabytkach do programów nauczania 4. Okresowe konkursy dla szkół i uczniów związane z lokalną historią	Wynik Objęcie wszystkich zabytków opieką przez szkoły	Źródła finansowania <i>Sojusznicy / partnerzy</i> Środki własne, programy pomocowe związane z kultura lub młodzieżą

Zadanie 5.2.3.		Koordynator		Uzasadnienie	
Wykreowanie programu kultywowania tradycji rodzimnej kultury		Dyrektor GCK		Migracje mieszkańców oraz odchodzenie od tradycji ludowych powoduje, że w coraz mniejszym stopniu mieszkańcy zajmują się twórczością. Wsparcie dla osób, amatorów – artystów pozwoli nie tylko na podtrzymanie rodzimnej kultury ale w przyszłości pozwoli na zachęcenie innych osób do uprawiania sztuki.	
Sposób realizacji		Wynik		Źródła finansowania	
1. Opracowanie programu kultywowania rodzimnej kultury		Realizowany program kultywowania rodzimnej kultury dający w efekcie wzrost osób zajmujących się sztuką w porównaniu do 2015		Sojusznicy / partnerzy	
2. Wdrożenie elementów rodzimnej kultury do programów nauczania w szkołach				Twórcy ludowi, szkoły, NGO, mieszkańcy	
3. Angażowanie organizacji społecznych do działań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego					
4. Wydawanie wspomnień, utworów, fotografii i rysunków lokalnych twórców					
Zadanie 5.2.4.		Koordynator		Uzasadnienie	
Powołanie stowarzyszenia twórców i animatorów kultury		Dyrektor GCK		Brak reprezentacji środowiska twórców i animatorów kultury powoduje zanik twórczości na terenie gminy (brak promocji i wzajemnego wsparcia) oraz niemożność realizacji projektów finansowanych ze środków zewnętrznych.	
Sposób realizacji		Wynik		Źródła finansowania	
1. Organizacja spotkań twórców i animatorów kultury – „inventaryzacja” osób zajmujących się zawodowo lub amatorsko kulturą		Funkcjonująca organizacja twórców i animatorów kultury		Sojusznicy / partnerzy	
2. Powołanie stowarzyszenia				Twórcy i animatorzy kultury, NGO, instytucje kultury spoza gminy.	
3. Wsparcie dla powstania organizacji.					
Zadanie 5.2.5.		Koordynator		Uzasadnienie	
Pozyskanie inwestorów w celu zagospodarowania obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy oraz wspieranie rozpoczętych modernizacji i odbudowy..		Dyrektor GCK		Część z obiektów się w stanie wymagającym natychmiastowe remonty i odbudowę. Znalezienie inwestorów, którzy wykorzystają obiekty do działalności gospodarczej pozwoli nie tylko na rozwój gospodarczy, co przede wszystkim na przywrócenie pierwotnego kształtu obiektom zabytkowym.	
Sposób realizacji		Wynik		Źródła finansowania	
1. Przeprowadzenie inwentaryzacji obiektów zabytkowych i stworzenie banku ofert inwestycyjnych (preferowane inwestycje)		Pozyskanie inwestorów dla obiektów pozabawione są w chwili obecnej funkcji		Sojusznicy / partnerzy	
2. Zamieszczenie informacji na stronach internetowych UG				Przedsiębiorcy, sołectwa,	
3. Przygotowanie preferencji dla inwestorów gotowych podjąć się odbudowy zabytków					

OBSZAR STRATEGICZNY 5.		Cel Strategiczny	Uzasadnienie
ŚRODOWISKO NATURALNE I KULTUROWE		Rozwój i ochrona walorów środowiska naturalnego i rodzimej kultury	Zachowanie walorów środowiskowych jest czynnikiem wpływającym zarówno na rozwój gospodarczy jak i na ogólną satysfakcję z zamieszkiwania w gminie czystej ekologicznie i zachowującej odrębność kulturową.
CEL OPERACYJNY 5.3.		Koordynator	Uzasadnienie
Opracowanie systemu promocji rodzimej kultury i wiedzy o środowisku		Przewodniczący Komisji Kultury, Oświaty, Zdrowia i Opieki Społecznej RG	Świadomość posiadanych zasobów należy wykorzystywać do integrowania lokalnego środowiska oraz promocji gminy na zewnątrz.
Zadanie 5.3.1.		Koordynator	Uzasadnienie
Wydanie folderu promującego walory środowiska naturalnego i kulturowego gminy		Referat Organizacyjny	Folder, będący wizytówką gminy należy wykorzystywać we wszelkich działaniach promujących gminę. W efekcie można uzyskać identyfikację gminy przez zewnętrznych partnerów i potencjalnych inwestorów.
Sposób realizacji		Harmonogram	Źródła finansowania
1. Opracowanie folderu promującego walory gminy. 2. Wydanie folderu (w edycjach corocznych)		1. III kw. 2016 2. corocznie	Sojusznicy / partnerzy NGO, szkoły, GCK, przedsiębiorcy
Zadanie 5.3.2.		Koordynator	Uzasadnienie
Wypracowanie „Gwardii Narodowej” (Wojska Majdańskiego) jako logo kulturowego gminy Zaleszany		Referat Organizacyjny we współpracy z Dyrektorem GCK	„Gwardia Narodowa” jest unikatową tradycją na skalę krajową. Wypromowanie „Wojska Majdańskiego” pozwoli na stworzenie wyraźnego wizerunku gminy w aspekcie kulturowym i społecznym.
Sposób realizacji		Harmonogram	Źródła finansowania
1. Przygotowanie opisu historii „Gwardii Narodowej” 2. Wprowadzenie lekcji dotyczących Gwardii do programów nauczania szkół 3. Wykorzystanie Gwardii w promocji gminy oraz agroturystyki 4. Organizowanie konkursów dotyczących Gwardii		1. II kw. 16 2. 2016-2017 3. na bieżąco 4. cyklicznie	Sojusznicy / partnerzy Szkoły, GOK, stowarzyszenie twórców i animatorów kultury, gospodarstwa agroturystyczne, mieszkańcy.
Zadanie 5.3.3.		Koordynator	Uzasadnienie
Podnoszenie świadomości i wiedzy ekologicznej mieszkańców		Referat Gospodarki i Ochrony Środowiska	Zmniejszenie niekontrolowanego zanieczyszczenia środowiska naturalnego odbyć się może jedynie w drodze podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców. Kary i sankcje mogą być jedynie elementem wspomagającym system.
Sposób realizacji		Harmonogram	Źródła finansowania
			Sojusznicy / partnerzy

1. Akcja informacyjna i edukacyjna skierowana do mieszkańców i młodzieży szkolnej	Zmniejszenie zanieczyszczeń i poprawa estetyki gminy	1. cyklicznie 2. cyklicznie 3. na bieżąco 4. na bieżąco	Środki własne, programy pomocowe (EkoFundusz, NFOS, WFOS), programy młodzieżowe	Szkoły, NGO, gospodarstwa agroturystyczne, Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej
2. Konkursy na najczystsze gospodarstwo, sołectwo				
3. Promowanie systemu zbiórki i selektywnej zbiórki odpadów				
4. Konsekwentne przestrzeganie obowiązujących przepisów o ochronie środowiska.				

Zadanie 5.3.4.	Koordynator	Uzasadnienie
Opracowanie koncepcji i podjęcie realizacji budowy ścieżek rowerowych, pieszych i stacji dydaktycznych	Referat Gospodarki i Ochrony Środowiska	Rozwój usług rekreacyjnych i turystycznych możliwy jest poprzez uruchamianie różnych inwestycji infrastruktury turystycznej, np. różnego rodzaju ścieżek rowerowych i pieszych. Aktualnie gmina nie posiada profesjonalnie przygotowanej infrastruktury w tym zakresie.
Sposób realizacji	Wynik	Źródła finansowania
1. Opracowanie planów ścieżek rowerowych, pieszych i stacji dydaktycznych w oparciu o istniejące drogi i ścieżki.	Funkcjonujące ścieżki rowerowe, piesze i stacje dydaktyczne	Sojusznicy / partnerzy Szkoły, NGO, sołectwa, gospodarstwa agroturystyczne,
2. Przygotowanie projektów technicznych rozbudowy ścieżek itd.	1. Do III kw. 16 2. 2016-2017	Środki własne, fundusze strukturalne: EFOiGR, EFRR, środki pomocowe (ARiMR)
3. Realizacja inwestycji.	3. 2018 - 2019	
4. Promocja ścieżek rowerowych.	4. 2019-2020	
5. Objęcie stałą opieką poszczególnych stacji dydaktycznych przez szkoły	5. na bieżąco 6. 2019 - 2020	

4. Źródła finansowania projektów

Podstawowym źródłem finansowania części działań zaplanowanych w Strategii są środki pochodzące z budżetu gminy Zaleszany. Jednakże z uwagi na ambitnie wytyczone cele oraz możliwość pozyskania środków z innych źródeł gmina Zaleszany będzie ubiegać się o dofinansowanie realizowanych przedsięwzięć z zewnętrznych środków finansowych. Władze Gminy przewidują pozyskanie środków finansowych z następujących źródeł:

- z budżetu państwa
- z programów pomocowych Unii Europejskiej
- z programów Rządu RP
- z Fundacji Zagranicznych
- z instytucji finansowych i funduszy inwestycyjnych
- z polskich fundacji i organizacji
- z rządowych programów wspierających integrację europejską
- od inwestorów lokalnych, krajowych i zagranicznych
- z wkładu prywatnego
- z innych źródeł.

Strategia zakłada, iż na dochody budżetu składać się będą:

- dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie zawartych porozumień
- subwencja ogólna (część oświatowa)
- dochody własne, do których zalicza się:
  - ✓ podatki i opłaty lokalne,
  - ✓ udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa,
  - ✓ dochody z majątku gminy,
  - ✓ odsetki od środków na rachunkach bankowych,
  - ✓ pozostałe dochody

Władze gminy będą ubiegać się o dofinansowanie zadań z zakresu rynku pracy, turystyki, edukacji, kultury, ochrony środowiska, infrastruktury technicznej i społecznej, ponadto będą wspierać przedsiębiorców aplikujących o środki pomocowe na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej. Gmina świadoma jest roli, jaką odegrają pozyskane fundusze w jej rozwój społeczno-gospodarczy. Dostrzega ogromną szansę na rozwój mieszkańców, sektora małych i średnich przedsiębiorstw oraz infrastruktury zarówno społecznej, jak i technicznej. Gmina liczy również na pozyskanie inwestorów zewnętrznych, co z kolei jest szansą na jeszcze szybszy rozwój oraz zwiększenie dochodów gminy z tytułu podatków i opłat lokalnych. Konsekwentna realizacja założeń Strategii, umiejętne wykorzystywanie lokalnych zasobów oraz wychwytywanie wszystkich pojawiających się w otoczeniu szans na pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych i zagranicznych na realizację zaplanowanych zadań z pewnością przyspieszy zarówno społeczny, jak i gospodarczy rozwój Gminy Zaleszany.

5. PROGRAMY OPERACYJNE NA LATA 2014-2020 Warunkiem prawidłowej realizacji opracowanej Strategii jest jej powiązanie ze Strategią Rozwoju Kraju do roku 2020, tj. najważniejszym dokumentem dotyczącym rozwoju społeczno-gospodarczego Polski. Opracowany dokument zawiera podobne priorytety, dlatego też akceptując opracowaną strategię, gmina Zaleszany może skorzystać ze wsparcia finansowego w ramach programów krajowych oraz programów finansowanych z funduszy Unii Europejskiej. Priorytetami strategicznymi Strategii Rozwoju Kraju do roku 2020 są:

1. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki.
2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej.
3. Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości.
4. Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa.
5. Rozwój obszarów wiejskich.
6. Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

Cele strategiczne zawarte w opracowanej Strategii Rozwoju Gminy Zaleszany są zgodne również z priorytetami Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego opracowanej do roku 2020. Strategia Województwa Podkarpackiego wyznacza 8 obszarów rozwoju, z którymi pokrywają się zadania zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Zaleszany. Zadania zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Zaleszany na lata 2016-2025 realizowane będą przede wszystkim z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego, Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej, Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.